

Närings-, trafik- och
miljöcentralen

Tillståndsförfaranden och andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanlägg- ningar för förnybar energi

Handbok för sökande

Tillståndsförfaranden och andra administ- rativa förfaranden i samband med produkt- ionsanläggningar för förnybar energi

Handbok för sökande

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	INLEDNING	5
2	TILLSTÅND OCH FÖRFARANDEN FÖR PRODUKTIONSANLÄGGNINGAR FÖR FÖRNYBAR ENERGI.....	9
2.1	Bio-CHP- och biovärmeanläggningar.....	9
2.1.1	Nytt projekt.....	11
2.1.2	Ändringsprojekt	17
2.1.3	Småskalig produktion av bio-CHP och biovärme.....	18
2.2	Produktion och användning av biogas i energiproduktionen	19
2.2.1	Nytt projekt.....	21
2.2.2	Ändringsprojekt	27
2.3	Landbaserad vindkraft	29
2.3.1	Nytt projekt.....	31
2.3.2	Ändringsprojekt	36
2.3.3	Små vindkraftverk för hemmabruk.....	37
2.4	Havsbaserad vindkraft.....	39
2.4.1	Havsbaserad vindkraft i territorialvattnen.....	40
2.4.2	Havsbaserad vindkraft i den ekonomiska zonen.....	43
2.5	Solenergi	45
2.5.1	Medelstora system och hushållsbruk.....	46
2.5.2	Industriell solkraft	47
2.5.3	Ändringsprojekt	49
2.6	Värmepumpar.....	50
2.6.1	Nytt projekt.....	50
2.6.2	Ändringsprojekt	51
2.7	Geotermisk energi	52
2.8	Vattenkraft.....	53
2.8.1	Nytt projekt.....	54
2.8.2	Små vattenkraftverk	57
2.8.3	Ändringsprojekt	58
2.9	Framställning av biobränslen	59
3	KRAV PÅ TILLSTÅND OCH FÖRFARANDEN.....	61
3.1	Planläggningen.....	61
3.1.1	Allmänt om systemet för planering av områdesanvändningen.....	61
3.1.2	Landskapsplan	61
3.1.3	Generalplan	63
3.1.4	Detaljplan.....	63
3.2	Avgörande om planeringsbehov	63
3.3	Undantagsbeslut.....	64
3.4	Miljökonsekvensbedömning (MKB).....	65
3.4.1	MKB-förfarandets tillämpningsområde.....	66
3.4.2	MKB-förfarande.....	67
3.4.3	Sammanslagning av MKB och andra förfaranden	69
3.5	Naturbedömning enligt naturvårdslagen	71

3.6	Tillstånd enligt territorialövervakningslagen för undersökning och kartläggning av havsbotten.....	72
3.7	Undersökningstillstånd enligt inlösningslagen.....	72
3.8	Försvarsmaktens utlåtande för vindkraftsprojekt.....	73
3.9	Förfaranden enligt miljöskyddslagen.....	74
3.9.1	Miljöstillstånd.....	74
3.9.2	Registrering av verksamhet.....	76
3.10	Förfaranden enligt markanvändnings- och bygglagen.....	77
3.10.1	Bygglov.....	77
3.10.2	Åtgärdstillstånd.....	78
3.10.3	Rivningstillstånd och rivningsanmälan för en byggnad.....	79
3.11	Tillstånd att rubba en fast fornlämning och undersökningstillstånd enligt lagen om fornminnen.....	80
3.11.1	Tillstånd att rubba en fast fornlämning.....	81
3.11.2	Undersökningstillstånd.....	81
3.11.3	Arkeologiska undersökningar.....	82
3.12	Utnyttjanderätt enligt lagen om Finlands ekonomiska zon och samtycke till byggande i den ekonomiska zonen.....	83
3.13	Förfaranden enligt vattenlagen.....	84
3.13.1	Vattentillstånd.....	84
3.13.2	Undantag från skyddet av vattennaturtyper.....	86
3.14	Förfaranden enligt kemikaliesäkerhetslagen.....	86
3.14.1	Tillstånd för hantering och upplagring.....	86
3.14.2	Anmälan om hantering och upplagring.....	87
3.15	Förfaranden enligt naturgasförordningen.....	89
3.15.1	Byggnadstillstånd (rörsystem för biogas och biometan).....	89
3.15.2	Byggnadstillstånd för lagring av gas och anmälan om lagring av gas.....	90
3.16	Förfaranden enligt naturvårdslagen.....	91
3.16.1	Undantag från skyddet av naturtyper.....	91
3.16.2	Undantag från fridlysningsbestämmelserna och artskyddet.....	92
3.16.3	Anmälan om åtgärder som eventuellt påverkar Natura-området.....	93
3.17	Förfarande för flyghindertillstånd enligt luftfartslagen.....	94
3.18	Förfaranden enligt elmarknadslagen.....	95
3.18.1	Projektstillstånd för byggande av högspänningsledning.....	95
3.18.2	Anmälan om byggande och avvecklande av kraftverk.....	96
3.19	Anmälan om placering av ledning på annans vattenområde.....	98
3.20	Inlösningsstillstånd enligt inlösningslagen.....	98
3.21	Placering av samhällstekniska anordningar.....	100
3.22	Kommunens samtycke enligt elmarknadslagen.....	101
3.23	Förfaranden enligt biproduktlagen och biproduktförordningen.....	101
3.23.1	Godkännande.....	102
3.23.2	Registrering.....	103
3.24	Godkännande av anläggningar enligt lagen om gödsselfabrikat.....	104
3.25	Utsläppstillstånd enligt lagen om utsläppshandel.....	106
3.26	Anmälan om vindkraftverk enligt lagen om kompensationsområden för vindkraft.....	107
3.27	Registrering av tryckbärande anordningar enligt lagen om tryckbärande anordningar.....	108
3.28	Förfaranden utanför lagens tillämpningsområde.....	109
3.28.1	Anslutningstillstånd.....	109
3.28.2	Undantagstillstånd för byggande på skyddsområde och frisiktsområde för en landsväg.....	110

4	SMIDIGARE FÖRFARANDEN FÖR PROJEKT SOM GÄLLER PRODUKTIONSANLÄGGNINGAR FÖR FÖRNYBAR ENERGI	111
4.1	Lagstiftning	111
4.2	Kontaktpunktsmyndighet	111
4.3	E-tjänster	112
4.4	Rådgivning	112
4.5	Tidsfrister.....	113
	KÄLLOR OCH MER INFORMATION	115

1 INLEDNING

Den här handboken handlar om tillståndsförfaranden och andra administrativa förfaranden vid produktionsanläggningar för förnybar energi. Handboken innehåller anvisningar för projekt inom förnybar energi, både för byggande eller ändring av stora energiproduktionsanläggningar och för privata projekt i liten skala. Handboken är inte juridiskt förpliktande, utan dess uppgift är endast att informera om förfarandena. De behöriga myndigheterna fastställer från fall till fall detaljerade krav på förfarandet för varje projekt. Den slutliga tolkningen av lagstiftningen avgörs i domstol.

Handboken har sammanställts i en myndighetssamarbetsgrupp som består av kontaktpunktmyndigheten och de behöriga myndigheterna samt Kommunförbundet. Handboken ingår i verkställandet av EU-direktivet Red II om främjande av användningen av energi från förnybara energikällor. I Finland träder lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi (1145/2020) i kraft den 30 juni 2021. De tillstånd och förfaranden som hör till lagens tillämpningsområde är förtecknade i tabell 1.

Direktivet förutsätter också att en kontaktpunkt inrättas för att göra användningen av förnybar energi smidigare. Närings-, trafik- och miljöcentralen (NTM-centralen) i Södra Österbotten är den nationella kontaktpunktmyndigheten i Finland. Centralen ansvarar för att tillhandahålla centraliserad rådgivning för projektutvecklarna och följer upp de tidsfrister som fastställts för tillståndsförfaranden och administrativa godkännandeförfaranden för kraftverk och fattar beslut om tidsfristerna. Kontaktpunktmyndigheten koordinerar också sammanställningen och uppdateringen av handboken. De behöriga myndigheterna deltar i sammanställningen av handboken i fråga om de tillståndsförfaranden och andra administrativa förfaranden som nämns i lagen och som hör till deras behörighet. (1145/2020, 16 §).

I enlighet med direktivet har man också inrättat en elektronisk kontaktpunkt där den sökande kan sköta tillstånds- och förfarandearbenden elektroniskt på ett och samma ställe gällande byggande, uppdatering, anslutning till nätet samt användning. Det här genomförs i praktiken i den nya tjänsten Tillstånd och tillsyn.

Handboken behandlar inte stöd för förnybar energi. Arbets- och näringsministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, Business Finland, Livsmedelsverket, Finansierings- och utvecklingscentralen för boendet och NTM-centralerna tillhandahåller information om tillgängliga stöd.

Vi hoppas att handboken kan erbjuda dig stöd när du planerar ditt projekt. Vi tar också gärna emot respons så att vi kan utveckla den vidare.

Karoliina Laakkonen-Pöntys (ordförande för myndighetssamarbetsgruppen som sammanställt Handboken, NTM-centralen i Södra Österbotten)

Mauri Keränen (sekreterare för myndighetssamarbetsgruppen som sammanställt Handboken, NTM-centralen i Södra Österbotten)

Tabell 1. Tillstånd och förfaranden enligt lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi

Tillstånd och andra administrativa förfaranden	Rättslig grund	Behörig myndighet	E-tjänster	Kontaktpunkts-myndighetens rådgivnings-skyldighet	Tillämpning av tidsfristen
Uppförande och uppgradering av en produktionsanläggning samt anslutning till nätet					
Miljö tillstånd	Miljöskyddslagen (527/2014), 27 §	RFV, den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten	•	•	•
Registrering av verksamhet	Miljöskyddslagen (527/2014), 116 §	Den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten	•	•	
Bygglov	Markanvändnings- och bygglagen (132/1999) 125 §	Kommunens byggnadstillsynsmyndighet	•	•	•
Åtgärdstillstånd	Markanvändnings- och bygglagen (132/1999) 126 §	Kommunens byggnadstillsynsmyndighet	•	•	•
Rivningslov för byggnader	Markanvändnings- och bygglagen (132/1999) 127 §	Kommunens byggnadstillsynsmyndighet	•	•	•
Rivningsanmälan	Markanvändnings- och bygglagen (132/1999) 127 §	Kommunens byggnadstillsynsmyndighet	•	•	
Tillstånd att rubba en fast fornlämnning	Lagen om fornminnen (295/1963), 11 §	Museiverket	•	•	•
Samtycke till byggande i den ekonomiska zonen	Lagen om Finlands ekonomiska zonen (1058/2004), 7 §	ANM	•	•	•
Vattentillstånd	Vattenlagen (587/2011), 3 kap., 2–3 §	RFV	•	•	•
Tillstånd för hantering och upplagring	Lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor (390/2005), 23 §	Tukes	•	•	•
Anmälan om hantering och upplagring	Lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor (390/2005), 24 §	Räddningsmyndigheten	•	•	•
Undantag från skydd av naturtyper	Naturvårdslagen (1096/1996), 31 §	NTM-centralen	•	•	•
Undantag från fridlysningsbestämmelserna och artskyddet	Naturvårdslagen (1096/1996), 48–49 §	MM, NTM-centralen	•	•	
Anmälan om åtgärder som påverkar Natura-området	Naturvårdslagen (1096/1996), 65 b §	NTM-centralen	•	•	
Undantag från skyddet av vattennaturtyper	Vattenlagen (587/2011), 2 kap. 11 §	RFV	•	•	•
Flyghindertillstånd	Luftfartslagen (864/2014), 158 §	Traficom	•	•	•
Projektstillstånd för byggande av högspänningsledning	Elmarknadslagen (588/2013), 14 §	Energimyndigheten	•	•	•
Anmälan om byggande och avveckling av kraftverk	Elmarknadslagen (588/2013), 64 §	Energimyndigheten	•	•	
Byggnadstillstånd (rörsystem för biogas och biometan)	Statsrådets förordning om säkerhet vid hantering av naturgas (551/2009), 5 §	Tukes	•	•	•
Tillstånd för upplagring av naturgas (tillämpas även på biogas)	Statsrådets förordning om säkerhet vid hantering av naturgas (551/2009), 9 §	Tukes	•	•	•
Anmälan om upplagring av naturgas (tillämpas även på biogas)	Statsrådets förordning om säkerhet vid hantering av naturgas (551/2009), 9 §	Tukes	•	•	
Användning av en produktionsanläggning					
Registrering	Lagen om animaliska biprodukter (517/2015), 33 § och EU:s biproduktförordning (1069/2009), artikel 23	Kommunalveterinären Livsmedelsverket	•	•	
Godkännande	Lagen om animaliska biprodukter (517/2015), 33 § och EU:s biproduktförordning (1069/2009), artikel 24	Kommunalveterinären Livsmedelsverket	•	•	
Godkännande av anläggning	Lagen om gödselproduktion (539/2006), 14 §	Livsmedelsverket	•	•	
Tillstånd för utsläpp	Lagen om utsläppshandel (311/2011), 8 §	Energimyndigheten	•	•	

Anmälan om vindkraftverk	Lagen om kompensationsområden för vindkraft (490/2013), 5 §	Energimyndigheten	•	•	
Registrering av tryckbärande anordning	Lagen om tryckbärande anordningar (1144/2016), 51 §	Tukes		•	
Planering av områdesanvändning					
Planläggningen	Markanvändnings- och bygglagen (132/1999)	kommunen, landskapsförbundet		•	
Avgörande om planeringsbehov	Markanvändnings- och bygglagen (132/1999) 137 §	kommunen	Ärende som gäller planeringsbehov endast i samband med bygglov	•	Ärende som gäller planeringsbehov endast i samband med bygglov
Undantagsbeslut	Markanvändnings- och bygglagen (132/1999) 174 §	kommunen	Mindre undantag endast i samband med bygglov	•	Mindre undantag endast i samband med bygglov
Nyttjanderätt till fast egendom					
Beviljande av nyttjanderätt	Vattenlag	RFV	Endast ett ärende som gäller beviljande av nyttjanderätt och som behandlas i samband med ett tillståndsförfarande enligt vattenlagen	•	Endast ett ärende som gäller beviljande av nyttjanderätt och som behandlas i samband med ett tillståndsförfarande enligt vattenlagen
Inlösningsstillstånd	Lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/1977), 5–10 §	Lantmäteriverket, statsrådet		•	
Placering av samhällstekniska anordningar	Markanvändnings- och bygglagen (132/1999) 161 §	Kommunens byggnadstillsynsmyndighet		•	
Placering av ledning på annans vattenområde	Vattenlagen (587/2011), 2 kap., 5 a §	NTM-centralen		•	
Kommunens samtycke	Elmarknadslagen (588/2013), 17 §	kommunen		•	
Planering av en produktionsanläggning					
Miljökonsekvensbedömning (MKB)	Lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (252/2017)	NTM-centralen		•	
Undersökningstillstånd	Lagen om fornminnen (295/1963), 10 §	Museiverket		•	
Utnyttjanderätt	Lagen om Finlands ekonomiska zon (1058 /2004), 6 §	ANM		•	
Undersökningstillstånd	Vattenlagen (587/2011), 18 kap., 7 §	RFV		•	
Naturbedömning	Naturvårdslagen (1096 1996), 65 §	NTM-centralen (utlåtande), kommunen/RFV (tillstånd)		•	
Tillstånd för undersökning och kartläggning av havsbotten	Territorialövervakningslagen (755/2000), 12 §	Huvudstaben		•	
Undersökningstillstånd	Lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/1977), 84 §	Lantmäteriverket		•	
Försvarsmaktens slutliga utlåtande för vindkraftsprojekt	Lagen om försvarsmakten (551/2007), territorialövervakningslagen och markanvändnings- och bygglagen	Huvudstaben		•	

Handbokens förkortningar av hänvisningar till författningar avser följande författningar:

AL: Avfallslagen (646/2011)

Avfallsförordningen: Statsrådets förordning om avfall (179/2012)

Lagen om inlösen: Lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/1977)

NVF: Naturvårdsförordningen 160/1997)

NVL: Naturvårdslagen (1096/1996)

Kemikaliesäkerhetsförordningen: Statsrådets förordning om övervakning av hanteringen och upplagringen av farliga kemikalier (685/2015)

Kemikaliesäkerhetslagen: Lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor (390/2005)

Naturgasförordningen: Statsrådets förordning om säkerhet vid hantering av naturgas (551/2009)

Landsvägslagen: Lag om trafiksystem och landsvägar (503/2005)

Fornminneslagen: Lagen om fornminnen (295/1963)

MBL: Markanvändnings- och bygglagen (132/1999)

Sevesodirektivet: Direktiv 2012/18/EU om åtgärder för att förebygga och begränsa faran för allvarliga olyckshändelser

Biproduktsförordningen: Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 1069/2009 av den 21 oktober 2009 om hälsobestämmelser för animaliska biprodukter och därav framställda produkter som inte är avsedda att användas som livsmedel och om upphävande av förordning (EG) nr 1774/2002

Biproduktslagen: Lagen om animaliska biprodukter (517/2015)

PIPO-förordningen: Statsrådets förordning om miljöskyddskrav för medelstora energiproducerande enheter och energiproducerande anläggningar (1065/2017)

Förordningen om den ekonomiska zonen: Statsrådets förordning om den ekonomiska zonen (1073/2004)

VF: Vattenförordningen (1560/201)

VL: Vattenlagen (587/2011)

MSL: Miljöskyddslagen (527/2014)

MSF: Miljöskyddsförordningen: Statsrådets förordning om miljöskydd (713/2014)

MKB-förordningen Statsrådets förordning om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (277/2017)

MKB-lagen Lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning (252/2017)

2 TILLSTÅND OCH FÖRFARANDEN FÖR PRODUKTIONSANLÄGGNINGAR FÖR FÖRNYBAR ENERGI

Produktionsanläggningar för förnybar energi kan avse såväl solpaneler som installeras på egnahemshusets tak som stora vindkraftverk eller biogasförbränningsanläggningar. [Lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi](#) (1145/2020) stadgar om 43 olika tillstånd och andra förfaranden.

Det finns flera faktorer som avgör vilka tillstånd eller förfarande som krävs: projektets art, storlek, konsekvenser och placering, samt områdets egenskaper och planläggningssituationen, och därför avgörs de faktiska kraven skilt för varje fall. Tabellerna i kapitlen ger dock en bra överblick över vilka förfaranden som kan behövas för varje produktionsform. Storleksklasserna som anges i tabellerna syftar till att åskådliggöra vilka tillstånd och förfaranden som krävs för projekt av olika storlek. De fall där tabellerna anger "kanske" specificeras senare i handbokens textdel. Exempelen i slutet av kapitlen är teoretiska exempel. Ett projekt kan på grund av sina förhållanden även kräva tillstånd/myndighetsförfaranden som inte anges för just den aktuella projekttypen eller exemplet. Även skillnaderna mellan kommunerna i fråga om planläggning och byggnadsordningar inverkar på vilka förfaranden som krävs. Den projektansvariga ansvarar för att nödvändiga tillstånd har sökts och beviljats för projektet. Den projektansvariga bör kontakta kommunen och den lokala NTM-centralen redan i ett mycket tidigt skede.

En understreckning i handboken är en länk som leder vidare till ytterligare information. I det här andra kapitlet leder länkarna oftast till kapitel 3, som har mer detaljerad information om det ifrågavarande förfarandet, till exempel [bygglov](#). I synnerhet i [kapitel 3](#) kan länkarna också leda direkt till lagstiftning, elektroniska tillståndsansökningar eller annan tilläggsinformation i ärendet.

2.1 Bio-CHP- och biovärmeanläggningar

I Bio-CHP-anläggningar används fast bränsle för samproduktion av värme och el (CHP = Combined Heat and Power). Bio-CHP-anläggningar kan vara allt från stora anläggningar på över 50 MW till små CHP-anläggningar på mindre än 1 MW. Biogas kan också användas vid samproduktion av värme och el (se kapitel [2.2](#)).

Biovärme produceras genom förbränning av fast bränsle. Biovärmeanläggningens storleksklass avgör vilka tillstånd som krävs (stora över 20 MW, medelstora 1–20 MW, små under 1 MW). Kapitel [2.1.3](#) tar upp småskaliga förbränningsanläggningar.

Fasta biobränslen är i allmänhet skogsbiomassa (träbaserade rester från skogsavverkning och skogsindustri), åkerbiomassa (rörflen, spannmål och halm) eller annat organiskt industri- och samhällsavfall.

Om anläggningen också producerar el, ska tillståndsmyndigheterna inom två år behandla de tillståndsförfaranden och andra administrativa godkännandeförfaranden som krävs för projektets byggande, anslutning till nätet och användning, eller inom ett år om det är fråga om ett kraftverk med en elproduktionskapacitet på mindre än 150 kW, eller ett projekt i syfte att uppdatera anläggningen. Tidsfristerna behandlas närmare i [kapitel 4.5](#).

Tabell 2. Eventuella tillstånd och andra administrativa förfaranden för bioförbränningsanläggningar

Förfarande (lag, ansvarig myndighet)	Bio-CHP-anläggning		Biovärmeanläggning		Småskalig produktion av bio-CHP och biovärme (bränsleeffekt < 1 MW)
	Stor (Bränsleeffekt ≥ 50 MW)	Medelstor (Bränsleeffekt minst 1 MW men under 50 MW)	Stor (Bränsleeffekt ≥ 20 MW)	Medelstor (Bränsleeffekt minst 1 MW men under 20 MW)	
Planering av områdesanvändning					
Planläggning (MBL, Landskapsförbundet eller kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Ja	Kanske	Ja	Kanske	Kanske
Avgörande om planeringsbehov (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	–	Kanske	–	Kanske	Kanske
Undantagsbeslut (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Kanske	Kanske	Kanske	Kanske	Kanske
Planering av en produktionsanläggning					
MKB (NTM-centralen)	Kanske	–	Kanske	–	–
Undersökningstillstånd (forminneslagen, Museiverket)	Kanske	Kanske	Kanske	Kanske	Kanske
Natura-bedömning (NVL)	Kanske	Kanske	Kanske	Kanske	–
Undersökningstillstånd (lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter, Lantmäteriverket)	Kanske	Kanske	Kanske	Kanske	Kanske
Uppförande och uppgradering av en produktionsanläggning samt anslutning till nätet					
Anmälan om byggande och avvecklande av kraftverk (elmarknadslagen, Energimyndigheten)	Ja	Ja	–	–	–
Miljö tillstånd (MSL, RFV eller den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten)	Ja	Kanske (antingen tillstånd eller registrering av verksamheten)	Ja	Kanske (antingen tillstånd eller registrering av verksamheten)	Kanske
Registrering av verksamheten (MSL, den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten)	–	Kanske (antingen tillstånd eller registrering av verksamheten)	–	Kanske (antingen tillstånd eller registrering av verksamheten)	–
Bygglov (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Ja	Ja	Ja	Ja	Ja
Rivningslov för en byggnad (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Kanske	Kanske	Kanske	Kanske	Kanske
Anmälan om rivning av byggnad (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Kanske	Kanske	Kanske	Kanske	Kanske
Tillstånd att rubba fornlämning (lagen om fornminnen, Museiverket)	Kanske	Kanske	Kanske	Kanske	Kanske
Vattentillstånd (VL, RFV)	Kanske	Kanske	–	–	–
Tillstånd för hantering och upplagring (kemikaliesäkerhetslagen, Tukes)	Kanske	Kanske	Kanske	Kanske	–
Anmälan om hantering och upplagring (kemikaliesäkerhetslagen, Tukes)	Kanske	Kanske	Kanske	Kanske	Kanske
Undantag från skydd av naturtyper (NVL, NTM-centralen)	Kanske	Kanske	Kanske	Kanske	Kanske
Undantag från fridlysningsbestämmelserna och artskyddet (NVL, MM, NTM-centralen)	Kanske	Kanske	Kanske	Kanske	Kanske
Anmälan om åtgärder som påverkar Natura-området (NVL, NTM-centralen)	Kanske	Kanske	Kanske	Kanske	Kanske
Undantag från skyddet av vattennaturtyper (VL, RFV)	Kanske	Kanske	Kanske	Kanske	Kanske
Flygghindertillstånd (luftfartslagen, Traficom)	Kanske	Kanske	Kanske	Kanske	–
Projekttillstånd för byggande av högspänningsledning (elmarknadslagen, Energimyndigheten, ANM)	Kanske	Kanske	–	–	–
Nyttjanderätt till fast egendom					
Tillstånd för utsläpp (lagen om utsläppshandel, Energimyndigheten)	Ja	Kanske	Ja	–	–
Inlösnings tillstånd (lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter, Lantmäteriverket, statsrådet)	Kanske	Kanske	Kanske	Kanske	Kanske
Placering av samhällstekniska anordningar (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Kanske	Kanske	Kanske	Kanske	Kanske

Anmälan om placering av ledning på annans vattenområde (VL, NTM-centralen)	Kanske	Kanske	Kanske	Kanske	Kanske
Kommunens samtycke (elmarknadslagen, kommunen)	Kanske	Kanske	–	–	–
Användning av en produktionsanläggning					
Registrering (lagen om animaliska biprodukter och EU:s biproduktsförordning, kommunalveterinären, Livsmedelsverket)	Kanske	Kanske	Kanske	Kanske	Kanske
Godkännande (lagen om animaliska biprodukter och EU:s biproduktsförordning, kommunalveterinären, Livsmedelsverket)	Kanske	Kanske	Kanske	Kanske	Kanske
Registrering av tryckbärande anordning (lagen om tryckbärande anordningar, Tukes)	Kanske	Kanske	Kanske	Kanske	Kanske

2.1.1 Nytt projekt

Planering av områdesanvändning och byggande

[Landskapsplanen](#) styr helheten av det byggande som är av regional betydelse. Planen kan främja genomförandet av projekten genom att anvisa principiella lokaliseringlösningar för betydande funktioner samt genom att styra den mer detaljerade planeringen genom landskapsplanebestämmelser.

Utbyggnad av vindkraft av lokal betydelse styrs på kommunnivå. Kommunen beslutar om upprättandet av planer och den som planerar ett vindkraftsprojekt ska redan i ett tidigt skede kontakta kommunen för att utreda möjligheterna att inleda planläggningen. Markägaren eller markinnehavaren kan ta initiativ till att en plan ska utarbetas i kommunen. Kommunen fattar beslut om planläggningsinitiativet, och om man beslutar att inleda planläggningen fastställs nödvändiga villkor för den. När projektplanen inleds ska man också förbereda sig på eventuella kostnader, eftersom kommunen har rätt att ta ut kostnaderna för planläggningen av den instans på vars initiativ planen utarbetas.

Planläggningen på kommunnivå skapar konkreta förutsättningar för att förverkliga eller utveckla områdena. [Generalplanläggningen](#) fastställer projektens förhållande till den övriga samhällsstrukturen. [Detaljplanläggningen](#) möjliggör byggande på sådana områden där det är nödvändigt att noggrant definiera byggandet i förhållande till den övriga markanvändningen i området och där bedömningen av planens konsekvenser förutsätter en noggrann styrning av placeringen på grund av konsekvenserna av byggandet. Sådana områden är vanligen områden nära tätorter samt industri- och hamnområden.

Möjligheten att genomföra andra funktioner än de som anvisats/planerats genom planläggningen ska också utredas och säkerställas vid utvecklingen av projektet. Om det t.ex. ingår ett bostadsområde eller ett annat energiprojekt i planen, får konsekvenserna av det nya projektet inte vara sådana att de hindrar den planerade områdesanvändningen. Man bör också kontrollera att de gällande anteckningarna i planen är aktuella. Det kan finnas behov av att uppdatera de befintliga planerna om utredningarna inte motsvarar de konsekvenser som det nya projektet medför.

Om projektet är förlagt till ett område i behov av planering avgör projektets kvalitet och plats huruvida ett [avgörande om planeringsbehov](#) är tillräckligt eller om placeringen ska avgöras med hjälp av en plan. Ett energiprojekt kan genomföras genom ett avgörande om planeringsbehov, om användningen av området och dess omgivning samt miljövärdena inte begränsar byggandet och om det inte finns något betydande behov av samordning mellan byggandet och den övriga områdesanvändningen. Den kommunala myndigheten avgör ärendet. Byggandet av ett kraftverk i industriell storleksklass ska med fördel grunda sig på planläggning och koncentring, med tanke på hanteringen av konsekvenserna och på helheten.

När planläggningen planeras ska man i god tid också utreda om verkställandet av planläggningen kan gälla en fast fornlämning. I samband med planläggningen inventeras det arkeologiska kulturarvet bland annat för att utreda om det finns fasta fornlämningar i området som är okända sedan tidigare. Om en tidigare okänd fast fornlämning hittas medan projektet genomförs, ska arbetet avbrytas och det regionala ansvarsmuseet eller Museiverket kontaktas för anvisningar. Vid behov ansöker man om [tillstånd att rubba en fast fornlämning](#) hos Museiverket. [Undersökningstillstånd](#) söks om tillståndet att rubba en fast fornlämning kräver det.

Byggande av en energiproduktionsanläggning kräver alltid [bygglov](#) enligt markanvändnings- och bygglagen (132/1999, MBL). Byggande av mindre anläggningar på ett område som inte är planlagt kan förutsätta ett avgörande om planeringsbehov, beroende på anläggningens placering och anslutning till jordbruksnäringen. Om projektet kräver planläggning behövs inget avgörande om planeringsbehov. En fristående anläggning som producerar energi för elnätet kräver i allmänhet planläggning. (MBL 16 §, 137 §)

Läs mer

- planläggning i [kapitel 3.1](#)
- förfaranden enligt markanvändnings- och bygglagen i [kapitel 3.10](#)
- förfaranden i anslutning fornminnen i [kapitel 3.11](#)

Beaktande av miljön

[MKB-förfarandet](#) tillämpas alltid på pannanläggningar eller kraftverk om bränsleeffekten är minst 300 MW (lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning 252/2017, MKB-lagen). MKB-förfarande kan också krävas för en energiproduktionsanläggning om den med beaktande av de sammantagna konsekvenserna av olika projekt anses medföra miljökonsekvenser som till sin art och omfattning är betydande. (3 § och bilaga 1 i MKB-lagen) NTM-centralen fattar beslut om behovet av att tillämpa MKB-förfarande i enskilda fall. Den projektansvariga kan inleda ärendet.

Genomförandet av stora projekt kan förutsätta både ett förfarande enligt MKB-lagen och planläggning på olika nivåer. När en plan utarbetas för genomförandet av ett projekt som avses i MKB-lagen kan miljökonsekvenserna av projektet bedömas i samband med planläggningen i stället för MKB-förfarandet. (MBL 9 §) Den projektansvariga kan ta initiativ till ett [sammanslaget förfarande](#) hos kontaktmyndigheten. En förutsättning för att MKB-förfarandet ska kunna genomföras i planläggningen är att NTM-centralen och den myndighet som ansvarar för planläggningen förordar initiativet.

När man väljer placeringsplats för ett produktionsområde bör man undvika områden i naturtillstånd och områden med värdefulla naturvärden samt skyddade arters livsmiljöer eller utbredningsområden. [Undantag](#) enligt naturvårdslagen samt undantag från skyddet av [vattennaturtyper](#) enligt vattenlagen kan ibland komma i fråga. I närheten av ett område som hör till nätverket Natura 2000 kan det vara nödvändigt att göra en [anmälan om en åtgärd som eventuellt påverkar Natura-området](#) eller till och med en [Natura-bedömning](#).

Bio-CHP- och biovärmelanläggningar är vanligen av den storleksklassen att de behöver [miljötillstånd](#) enligt miljöskyddslagen (527/2014, MSL). Om bränsleeffekten för en energiproduktionsanläggning överstiger 50 MW tillämpas kraven för en direktivanläggning, varvid regionförvaltningsverket agerar tillståndsmyndighet. (MSL 27 §) RFV:s miljötillstånd krävs också för energiproduktionsanläggningar under 50 MW om anläggningen utgör en del av verksamheten vid en direktivanläggning. Om en energiproduktionsanläggning har en eller flera energiproduktionsenheter som använder fast bränsle och som

har en bränsleeffekt på minst 20 MW och den sammanlagda bränsleeffekten för alla energiproduktionsenheter inom anläggningsområdet är under 50 MW, agerar kommunen tillståndsmyndighet enligt 2 § 1 mom. i statsrådets förordning om miljöskydd. (713/2014, MSF, miljöskyddsförordningen)

En [registrering av verksamheten](#) till den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten kan enligt miljöskyddslagen behövas för en energiproduktionsanläggning som är mindre än de ovan nämnda. Både miljötillstånd och registrering kan inte samtidigt krävas för en anläggning. En anläggning ska registreras om den har en bränsleeffekt på minst 1 men under 50 MW och om den har en bränsleeffekt under 20 MW för varje energiproduktionsenhet som använder fast bränsle. Miljötillstånd krävs för registreringspliktig verksamhet om:

Miljötillstånd krävs dock för registreringspliktig verksamhet om:

- verksamheten är en del av verksamheten vid en direktivanläggning,
- verksamheten kan orsaka förorening av vattendrag och som inte är tillståndspliktig enligt vattenlagen,
- avledningen av avloppsvatten kan orsaka förorening av ett dike, en källa eller en rännil,
- verksamheten kan orsaka oskäligt besvär för grannen enligt 17 § 1 mom. i grannelagen
- verksamheten placeras på ett viktigt område eller på ett grundvattenområde som lämpar sig för annan vattenförsörjning (se närmare MSL 30 §).

I miljötillståndet bestäms med stöd av miljöskyddslagen om avledande av avloppsvatten (kondensvatten) på annans område från verksamhet vid en miljötillståndspliktig energiproduktionsanläggning samt om anläggande av dike eller avloppsrör som är avsedda för avledning. (MSL 68 §, 69 § och 158 §) En energiproduktionsanläggning kan också behöva [tillstånd](#) enligt vattenlagen, t.ex. för att bygga täkt- och utloppskonstruktioner för kylvatten. (VL 3: 2–3) Vattentillstånd kan i första hand behövas för uttag av vatten eller för de vattendragskonstruktioner som projektet behöver. Om regionförvaltningsverkets miljötillstånd och därtill ett vattentillstånd krävs för projektet, ska dessa sökas samtidigt och för dem beviljas ett gemensamt beslut (s.k. blandprojekt).

Vid en energiproduktionsanläggning kan även animaliska biprodukter eller därav framställda produkter användas som bränsle. Om andra animaliska biprodukter än hela kadaver förbränns vid anläggningen, tillämpas inte förordningen om animaliska biprodukter på förbränningen, utan endast miljöbestämmelser. Sådana anläggningar godkänns således inte som anläggningar enligt biproduktsförordningen

Om anläggningen däremot endast bränner hela djurkadaver, ska man dessutom ansöka om godkännande som samförbränningsanläggning enligt lagen om animaliska biprodukter (517/2015, biproduktlagen) och biproduktsförordningen (EG 1069/2009). Kommunalveterinären agerar behörig myndighet.

Miljöministeriets avfallsförbränningsförordning tillämpas inte på förbränning av hela kadaver, men verksamheten regleras bland annat av avfallslagen, miljöskyddslagen och miljöskyddsförordningen. Miljötillstånd krävs i regel för förbränningsanläggningarnas verksamhet. Gårdsspecifika förbränningsanläggningar på produktionsdjursgårdar ingår i allmänhet i gårdens miljötillstånd.

Även förbränning av naturgödsel från produktionsdjur kan kräva [godkännande](#) enligt biproduktlagen och biproduktsförordningen. Godkännande kan sökas först efter att ett sådant positivt tillstånd beviljats eller registrering gjorts, som eventuellt krävs enligt miljö- eller avfallslagstiftningen (646/2011, avfallslagen). Förbränning av naturgödsel från produktionsdjur i en panna med en bränsleeffekt på högst 50 MW betraktas inte som avfallsförbränning, varvid avfallsförbränningslagstiftningen inte behöver iaktas i verksamheten. Miljöministeriet, jord- och skogsbruksministeriet, och Evira (nuv. Livsmedelsverket) har publicerat en [anvisning](#) för sådan verksamhet. Om man utöver produktionsdjurens naturgödsel förbränner vissa andra animaliska biprodukter eller därav framställda produkter i pannan, eller om pannans bränsleeffekt överstiger 50 MW, betraktas verksamheten som avfallsförbränning.

Om naturgödsel förbränns vid anläggningen, ska dessutom kommunalveterinärens godkännande sökas enligt följande:

- Pannor på djurgårdar som är registrerings- eller tillståndspliktiga enligt miljöskyddslagen → Godkännande av kommunalveterinären
- Pannor som finns någon annanstans än på djurgårdar och som är registrerings- eller tillståndspliktiga enligt miljöskyddslagen → Registrering eller godkännande krävs inte
- Fram till 1.1.2030 de befintliga pannor med en bränsleeffekt på minst 1 MW men under 5 MW som först från och med 1.1.2030 börjar följa statsrådets förordning om miljöskydds krav för medelstora energiproducerande enheter och energiproducerande anläggningar (1065/2017, PIPO-förordningen) → Godkännande av kommunalveterinären

Alla anläggningar som ingår i utsläppshandeln måste ha ett [utsläppstillstånd](#) enligt lagen om utsläppshandel (311/2011). Utsläppstillstånd krävs bl.a. för förbränning av bränsle i anläggningar vars nominella totala värmeeffekt är över 20 MW och för koldioxidutsläpp från mindre förbränningsanläggningar som anslutits till samma fjärrvärmenät. 2 § och 4 § i lagen om utsläppshandel räknar upp de berörda verksamheterna.

Läs mer

- miljökonsekvensbedömningsförfarande (MKB) i [kapitel 3.4](#)
- förfaranden enligt miljöskyddslagen i [kapitel 3.9](#)
- förfaranden för biprodukter i [kapitel 3.23](#)
- utsläppstillstånd i [kapitel 3.25](#)

Beaktande av säkerheten

Om farliga kemikalier lagras eller hanteras i en energiproduktionsanläggning, förutsätts det att anläggningen utreder vilken olycksrisk kemikalierna medför. Verkningsområdet för en eventuell olycka ska beaktas vid valet av anläggningens placering. Den byggda miljön, naturobjekten och grundvattenområdena samt planläggningen av området ska beaktas vid placeringen. Miljöns sårbarhet bedöms enligt kriterier som fastställts av Tukes och dessutom undersöker miljötillståndsmyndigheten genom sin tillståndsprövning förutsättningarna för beviljande av tillstånd för tillståndspliktig verksamhet. Energiproduktionsanläggningar där farliga kemikalier lagras eller hanteras i stor omfattning måste ha [tillstånd för hantering och upplagring](#) från Tukes, i enlighet med lagen om säkerhet vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor (390/2005, kemikaliesäkerhetslagen). När verksamhetens omfattning fastställs beaktas alla farliga kemikalier som är i samma verksamhetsutövars besittning och som behandlas och lagras i samma objekt. För att fastställa verksamhetens omfattning behövs en kemikalieförteckning som anger den maximala lagringsmängden för alla kemikalier som lagras i objektet, samt farlighetsklass och farlighetskategori och faroangivelser som anges på säkerhetsdatabladet för varje kemikalie. Relationstalet som behövs för att fastställa verksamhetens omfattning kan beräknas med hjälp av relations-talsräknaren i [KemiDigi](#) (nationellt kemikaliedatalager och informationstjänst). (23 § och 24 § i kemikaliesäkerhetslagen)

En energiproduktionsanläggning som har liten hantering och upplagring av kemikalier ska göra en [anmälan](#) till den lokala räddningsmyndigheten. (kemikaliesäkerhetslagen 24 §) Till exempel är gränsen för anmälan om upplagring av brännolja 10 ton (ca 12,5 m³). Räddningsmyndigheten övervakar att de verksamheter som enligt kemikaliesäkerhetslagstiftningen bedriver liten industriell hantering och upplagring uppfyller kraven och att de fungerar, samt att produktionsanläggningen överensstämmer med bestämmelserna. Processdiagrammet i [kapitel 3.15.2](#) redogör för hur anmälan behandlas.

En förbränningsanläggning kan behöva ett [flyghindertillstånd](#) enligt luftfartslagen (864/2014), beroende på skorstenens höjd och placering. I praktiken krävs ett flyghindertillstånd av Traficom för alla konstruktioner som är belägna nära flygplatser och som är högre än 30 meter eller för konstruktioner var som helst i Finland som är över 60 meter. För flyghindertillståndet ska den sökande först begära ett flyghinderutlåtande från Fintraffic Flygtrafiktjänst Ab. Om flyghinderutlåtandet konstaterar att flyghinderutlåtandet räcker som utredning för att uppföra hindret, behöver flyghindertillstånd inte sökas. Kraftverken ska förses med flyghinderljus i enlighet med villkoren i flyghindertillståndet. Efter att flyghindret har uppförts ska en flyghinderanmälan göras till Fintraffic Flygtrafiktjänst Ab.

Om produktionsanläggningen har tryckbärande anordningar som medför betydande fara enligt lagen om tryckbärande anordningar (1144/2016), såsom gasolbehållare eller ångpannor, ska ägaren eller innehavaren till de tryckbärande anordningarna [registrera](#) dessa i Tukes register över tryckbärande anordningar.

Läs mer

- förfaranden enligt kemikaliesäkerhetslagen i [kapitel 3.15](#)
- registrering av tryckbärande anordningar i [kapitel 3.28](#)
- förfaranden för flyghindertillstånd i [kapitel 3.18](#)

Förfaranden som gäller nät

För byggande av en högspänningsledning ska [projekttillstånd](#) enligt elmarknadslagen (588/2013) sökas hos Energimyndigheten, om spänningen i elledningen är minst 110 kV. För att kraftverket ska kunna anslutas till nätet krävs dessutom nätinnehavarens samtycke. Enligt elmarknadslagen ska elproducenten också [underrätta](#) Energimyndigheten om byggnadsplanen för och idrifttagandet av kraftverket, om långvarigt eller bestående avvecklande av ett kraftverk, samt om effekthöjning, om kraftverket har minst en megavoltampere (cirka en megawatt).

Det kan behövas markområden för en energiproduktionsanläggning, t.ex. för att placera utrustning som behövs för nätanslutning. I samband med planeringen av projektet ska man också planera hur projektet ska anslutas till elnätet, så att projektets totala konsekvenser kan bedömas. För dragning av en elledning med en nominell spänning på minst 110 kilovolt krävs enligt elmarknadslagen [kommunens samtycke](#), om inte rätten att placera elledningen grundar sig på ett sådant inlösningsstillstånd som avses i lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter (603/1977, lagen om inlösen) och elledningen byggs någon annanstans än på ett område som i planen har reserverats för detta ändamål. Om man för projektet måste förvärva områden genom expropriation, krävs ett [inlösningsstillstånd](#) som kan gälla inlösen med äganderätt eller nyttjanderätt. Om man behöver göra terrängundersökningar på projektområdet för att planera projektet och för att utreda behovet av inlösen, måste man ansöka om [forskningsstillstånd](#) hos Lantmäteriverket. Om det är fråga om placering av ledningar kan kommunens [beslut om placering av samhällstekniska ledningar](#), som fattas av byggnadstillsynsmyndigheten, ge den nyttjanderätt som krävs. (MBL 161 §) I första hand ska man dock avtala om nyttjanderätten med markägaren.

Om projektet utförs på ett vattenområde så att det krävs tillstånd enligt vattenlagen, kan man i samband med detta tillstånd också bevilja [ständig nyttjanderätt](#) till de områden som projektet kräver. Om det är fråga om placering av ledningar kan kommunens [beslut om placering av samhällstekniska ledningar](#), som fattas av byggnadstillsynsmyndigheten i enlighet med 161 § i MBL, ge den nyttjanderätt som krävs, eller alternativt räcker det med en anmälan enligt vattenlagen till NTM-centralen om [placering av ledning på annans vattenområde](#). (VL 2:12–14) I första hand ska man dock avtala om nyttjanderätten med markägaren.

Läs mer

- förfaranden enligt elmarknadslagen i [kapitel 3.18](#)
- övriga förfaranden för anslutningsledningar i [kapitel 3.19](#), [kapitel 3.20](#), [kapitel 3.21](#) och [kapitel 3.22](#)

Övriga förfaranden

Lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi omfattar de vanligaste förfarandena, men produktionsanläggningen kan också kräva förfaranden som inte omfattas av den här lagen. Till exempel krävs ett [anslutningstillstånd](#) om passagen till produktionsanläggningen förutsätter en ny anslutning till landsvägen eller om en befintlig anslutning måste flyttas eller ändras och byggandet i omedelbar närhet av landsvägen kan kräva undantagsbeslut. (lagen om trafiksystem och landsvägar (503/2005, landsvägslagen)

Fiktivt exempel: Medelstor biovärmeanläggning

En biovärmeanläggning med en bränsleeffekt på 8 MW utan teknisk och funktionell koppling till en direktivanläggning. I verksamheten används inte heller rökgaskondensator så att avledningen av kondensvatten kan orsaka förorening av vattenförekomsten. Följande tillstånd och administrativa förfaranden krävs för anläggningen:

Ändring av detaljplanen (MBL)

- I tätorter placeras produktionsanläggningen på en obebyggd plats i närheten av småhusområden.
- I landskapsplanen har det område som detaljplanläggs antecknats som område för tätortsfunktioner.
- I delgeneralplanen har området märkts ut som småhusdominerat bostadsområde (AP) och närrekreativområde (VL). När generalplanen utarbetades hade behovet av värmeverk inte identifierats.
- I den gällande detaljplanen har området reserverats som jord- och skogsbruksområde med M-beteckning.
- Placeringen av en produktionsanläggning behöver alltså en detaljplaneändring.

Registrering av verksamheten hos den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten (MSL)

- Biovärmeanläggningens bränsleeffekt är 8 MW, så endast registrering behövs.
- Verksamheten har ordnats och placerats så att anläggningen inte heller orsakar grannarna oskäligt besvär så som avses i 17 § 1 mom. i grannelagen.
- Anläggningen är inte heller placerad på grundvattenområde. Om den är placerad på ett grundvattensområde, måste man ansöka om miljöförvaltningsmyndighetens tillstånd.

Bygglov (MBL)

- Om biovärmeanläggningen är en ny byggnad måste bygglov sökas hos kommunens byggnadstillsynsmyndighet.

Anmälan till räddningsmyndigheten om liten industriell hantering och upplagring av kemikalier (kemikaliesäkerhetslagen)

- En bränsletank (10 ton) för reservbränsle (olja) förvaras på anläggningens område.
- En anmälan om liten industriell hantering och upplagring av farliga kemikalier ska göras till räddningsmyndigheten.

Registrering av tryckbärande anordning (lagen om tryckbärande anordningar)

- En tryckbärande anordning som förorsakar betydande risker ska registreras i Tukes register över tryckbärande anordningar.

Placering av samhällstekniska anordningar (MBL)

- Avtal om placering av fjärrvärmerör kunde inte nås med alla privata markägare.
- Placeringen av fjärrvärmerör kräver således ett beslut om placering av kommunens byggnadstillsynsmyndighet.

2.1.2 Ändringsprojekt

Ett ändringsprojekt för en Bio-CHP- och en biovärmeanläggning kan t.ex. innebära att man byter bränsle, byter anläggningens komponenter, t.ex. en panna eller turbin till en effektivare, eller till exempel installerar ett system för tillvaratagande av spillvärme i en rökgastvätt.

Följande faktorer inverkar på vilka planer och förfaranden som krävs för projektet i fråga om planering av områdesanvändningen: ändringarnas storlek och konsekvenser, vart ändringarna riktar sig, samt områdets planläggningssituation och behovet av att samordna olika former av områdesanvändning.

[MKB-förfarandet](#), som grundar sig på projektförteckningen, tillämpas också på sådana ändringar eller utvidgningar av projektet som anges i projektförteckningen, om ändringen eller utvidgningen i sig motsvarar det gränsvärde som fastställts för projektet, dvs. om bränsloeffekten i förbränningsanläggningen är minst 300 MW.

Vad gäller ändringsprojekt bör man beakta att man måste ha ett [tillstånd](#) om utsläppen, eller konsekvenserna därav, från en miljötillståndspliktig verksamhet ökar eller om verksamheten i övrigt ändrar väsentligt. Sådant tillstånd krävs emellertid inte om ändringen inte ökar miljöpåverkan eller riskerna och om tillståndet inte behöver justeras på grund av ändringen av verksamheten. Om verksamheten efter ändringen betraktas som till verksamhet vid en direktivanläggning är ändringen väsentlig. Den behöriga tillsynsmyndigheten bedömer behovet av miljötillstånd för verksamheten. Ett miljötillståndsärende som gäller väsentlig ändring i verksamheten avgörs av den tillståndsmyndighet som är behörig att avgöra miljötillståndsärenden för en motsvarande ny verksamhet. (MSL 29 § och 35 §) Verksamhetsutövaren kan också ansöka om ändring av miljötillstånd i enlighet med 89 § i miljöskyddslagen

Om det är fråga om en ändring i verksamheten vid en anläggning som utövar [registreringspliktig verksamhet](#), ska den som bedriver verksamheten utan dröjsmål underrätta tillsynsmyndigheten om bl.a. sådana ändringar i verksamheten som är väsentliga med tanke på tillsynen och som kan påverka föreningen av miljön eller på iakttagandet av författningar eller på hur verksamheten följer registreringsplikten eller på tillståndspliktigheten för registreringspliktig verksamhet. (MSL 170 §) Den behöriga tillsynsmyndigheten bedömer på basis av denna information om det t.ex. krävs att registreringen uppdateras och vidtar de åtgärder som ärendet kräver.

Betydande ändringar i [hanterings- och upplagringstillståndet](#) enligt kemikaliesäkerhetslagen kräver tillstånd av Tukes. Övriga mindre ändringar ska anmälas till Tukes. (23 § 3 mom. i kemikaliesäkerhetslagen)

Tillståndspliktiga ändringar är t.ex.:

- byggande av en ny enhet eller produktionslinje
- grundlig förändring av processen
- en ny lagerbyggnad för kemikalier, som är av betydande storlek
- en ny stor upplagringscistern eller flera små cisterner, dvs ett nytt cisternområde.

Tillstånd för ändringen ska sökas om kriterierna för tillståndspliktig ändring uppfylls. Ändringstillståndet förutsätter en idrifttagningsbesiktning av Tukes.

Ändringar som förutsätter anmälan är t.ex.:

- ökning av kemikalier som hör till samma farlighetsklass i anordningarna eller upplagen, 5–10 % ökning
- ändring av kemikaliernas farlighetsklassificering eller tillstånd mot farligare riktning
- förändring i kemikaliernas tillverkningsprocess, t.ex. ökning i driftstemperatur- och tryck eller satsprocessen blir kontinuerlig

- förnyelse av säkerhetsautomationssystemen
- nytt påfyllnings- och tömningsställe för fordon.

Om kriterierna för ändringsanmälan uppfylls görs en ändringsanmälan.

Ändringsanmälan förutsätter inte en idriftagningsbesiktning av Tukes, men innan ändringen verkställs ska kemikaliernas eller flytgasens driftsövervakare fastställa att kraven i föreskrifterna och villkoren som Tukes gett i sitt beslut uppfylls.

Betydande ändringar i den [anmälningspliktiga](#) verksamheten i fråga om hantering och upplagring, så som avses i kemikaliesäkerhetslagen, ska anmälas till räddningsmyndigheten. (24 § 2 mom. i kemikaliesäkerhetslagen) Ändringar som förutsätter anmälan är t.ex.:

- ökning av kemikalier som hör till samma farlighetsklass i anordningarna eller upplagen, 5–10 % ökning
- ändring av placering
- ny cistern
- nytt påfyllnings- och tömningsställe för fordon.

Om kriterierna för ändringsanmälan uppfylls görs en ändringsanmälan. En ändringsanmälan kan kräva en idriftagningsbesiktning av räddningsmyndigheten, om detta separat förutsätts i det beslut som fattas på grund av anmälan. Syftet med inspektionen är att säkerställa att villkoren i beslutet och säkerhetskraven i författningarna iakttas.

Om ändringen innefattar tillbyggnad eller väsentlig ändring av ändamålet med byggnaden eller en del av den, förutsätter ändringsprojektet [bygglov](#) enligt MBL. (MBL 125 §)

Om nya markområden tas i användning i samband med ändringen och detta kan påverka de naturvärden som skyddas med stöd av naturvårdslagen krävs eventuellt en [Naturabedömning](#) eller [undantag](#). Det samma gäller [tillstånd](#) enligt lagen om forminnen (295/1963) och [undantag från skyddet av vattennaturtyper](#) enligt vattenlagen (587/2011).

Om man i samband med ändringen av en produktionsanläggning övergår till att bränna djurkadaver eller naturgödsel, måste man eventuellt ansöka om godkännande av anläggningen enligt biproduktförordningen, på samma sätt som för ett nytt projekt. Om anläggningen redan har ansökt om registrering eller godkännande, ska sådana ändringar i verksamheten som påverkar huruvida förutsättningarna för registrering och godkännande uppfylls utan dröjsmål anmälas till den myndighet där registreringsanmälan och ansökan om godkännande har gjorts. Anmälan om att verksamheten upphör ska också göras utan dröjsmål.

2.1.3 Småskalig produktion av bio-CHP och biovärme

Det finns flera definitioner för småskalig produktion. I den här handboken avses med produktion av bio-CHP och biovärmearläggningar med en bränsleeffekt på högst 1 MW. Småskalig el- och värmeproduktion kombineras ofta också med decentraliserad energiproduktion. Med decentraliserad energiproduktion kan man däremot avse en produktionsmodell där energi – el-, uppvärmnings- eller kylenergi – produceras nära slutförbrukningspunkten. I allmänhet är också energikällorna lokala.

Anläggningar med en bränsleeffekt under 1 MW måste enligt miljöskyddslagen inte registrera verksamheten hos den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten och i regel inte heller ansöka om miljötillstånd. [Miljötillstånd](#) krävs om anläggningen är en del av verksamheten vid en direktivanläggning eller på basis av den allmänna tillståndsplikten i lagen (27 § i MSL):

- verksamheten kan orsaka förorening av vattendrag och som inte är tillståndspliktig enligt vattenlagen
- avledningen av avloppsvatten från verksamheten kan orsaka förorening av ett dike, en källa eller en rännil
- verksamheten kan orsaka en granne oskäligen belastning enligt 17 § 1 mom. i grannelagen

Miljö tillstånd krävs också om verksamheten placeras på ett viktigt område eller på ett grundvattenområde som lämpar sig för annan vattenförsörjning och verksamheten kan medföra risk för förorening av grundvattnet. (MSL 28 §)

Byggnad av en anläggning för småskalig elproduktion kräver alltid [bygglov](#) enligt markanvändnings- och bygglagen. Beroende på anläggningens placering och de konsekvenser den medför, samt på verksamhetens anslutning till jordbruksnäringen, kan byggandet förutsätta ett avgörande om planeringsbehov för ett område där det inte finns någon plan som direkt styr byggandet.

Om farliga kemikalier hanteras vid anläggningen kan en [anmälan](#) till räddningsmyndigheten enligt kemikaliesäkerhetslagen krävas. Till exempel är gränsen för anmälan om lagring av brännolja 10 ton (cirka 12,5 m³). Räddningsmyndigheten övervakar att de verksamheter som enligt kemikaliesäkerhetslagstiftningen bedriver liten industriell hantering och upplagring uppfyller kraven och att de fungerar, samt att produktionsanläggningen överensstämmer med bestämmelserna. Processdiagrammet i [kapitel 3.15.2](#) redogör för hur anmälan behandlas. Relationstalet som behövs för att fastställa verksamhetens omfattning kan beräknas med hjälp av relationstalsräknaren [KemiDigi](#) (riksomfattande kemikaliedatalagertjänst) eller med hjälp av en [kemikalietabell](#) (på finska) i Räddningsverkens partnerskapsnätverk. (23 § och 24 § i kemikaliesäkerhetslagen)

Förbränning av hela djurkadaver omfattas alltid av biproduktlagen och biproduktsförordningen. En liten förbränningsanläggning som inte behöver miljö tillstånd, måste ha kommunalveterinärens [godkännande](#). Om andra animaliska biprodukter än hela kadaver förbränns vid anläggningen, tillämpas inte biproduktsförordningen, utan endast miljöbestämmelser. Sådana anläggningar godkänns således inte som anläggningar enligt biproduktsförordningen. Vid förbränning av naturgödsel, se godkännandeförfaranden i punkt [2.1.1](#).

Om anläggningens placering kan påverka de naturvärden som skyddas med stöd av naturvårdslagen kan det behövas en [Naturabedömning](#) eller [undantag](#) på samma sätt som för större förbränningsanläggningar. Detsamma gäller [undantag](#) från skydd av naturtyper i enlighet med vattenlagen samt [tillstånd](#) enligt fornminneslagen.

Ett beslut om [placering av samhällstekniska anordningar](#) enligt MBL, som utfärdas av kommunens byggnadstillsynsmyndighet, eller ett [inlösningstillstånd](#) enligt inlösningslagen, kan krävas för placeringen av ledningar också för en liten anläggning. I första hand ska man dock avtala om nyttjanderätten med markägaren.

2.2 Produktion och användning av biogas i energiproduktionen

I fråga om produktion av biogas kan det gälla framställning av gas som säljs vidare som bränsle eller utnyttjande av det befintliga bränslets energi för produktion av el eller värme. Tillståndsförfarandet för en biogasanläggning är tämligen omfattande, beroende på helhetskonceptet för anläggningen. Biogas framställs på avstjälningsplatser, gemensamma rötningsanläggningar, avloppsreningsverk och går-

dar. Var och en av dessa framställer biogas utifrån olika premisser och därför varierar också tillståndsprocesserna. I den här handboken delas biogasanläggningarna in enligt storlek: stor (mängden biomassa som behandlas över 35 000 ton per år), medelstor (mängden biomassa som behandlas 20 000–35 000 ton per år) och liten (mängden biomassa under 20 000 ton per år).

Om anläggningen också producerar el, ska tillståndsmyndigheterna inom två år behandla de tillstånds-förfaranden och andra administrativa godkännandeförfaranden som krävs för projektets byggande, anslutning till nätet och användning, eller inom ett år om det är fråga om ett kraftverk med en elproduktionskapacitet på mindre än 150 kW, eller ett projekt i syfte att uppdatera anläggningen. Tidsfristerna behandlas närmare i [kapitel 4.5](#).

Tabell 3. Eventuella tillstånd och andra administrativa förfaranden för biogasanläggningar

Förfarande (lag, ansvarig myndighet)	Biogas		
	Stor (mängden biomassa som behandlas > 35 000 ton/år)	Medelstor (mängden biomassa som behandlas 20 000–35 000 ton/år)	Liten (mängden biomassa som behandlas < 20 000 ton/år)
Planering av områdesanvändning			
Planläggning (MBL, Landskapsförbundet eller kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Kanske	Kanske	Kanske
Avgörande om planeringsbehov (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Kanske	Kanske	Kanske
Undantagsbeslut (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Kanske	Kanske	Kanske
Planering av en produktionsanläggning			
MKB (NTM-centralen)	Ja	Kanske	Kanske
Undersökningstillstånd (forminneslagen, Museiverket)	Kanske	Kanske	Kanske
Natura-bedömning (NVL)	Kanske	Kanske	Kanske
Undersökningstillstånd (lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter, Lantmäteriverket)	Kanske	Kanske	
Uppförande och uppgradering av en produktionsanläggning samt anslutning till nätet			
Miljö tillstånd (MSL, RFV eller den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten)	Ja	Ja	Kanske
Registrering av verksamheten (MSL, den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten)	–	–	Kanske
Bygglov (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Ja	Ja	Ja
Rivningslov för en byggnad ((MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Kanske	Kanske	Kanske
Anmälan om rivning av byggnad (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Kanske	Kanske	Kanske
Tillstånd att rubba fornlämning (lagen om fornminnen, Museiverket)	Kanske	Kanske	Kanske
Vattentillstånd (VL, RFV)	Kanske	Kanske	Kanske
Tillstånd för hantering och upplagring (kemikaliesäkerhetslagen, Tukes)	–	Kanske	Kanske
Anmälan om hantering och upplagring (kemikaliesäkerhetslagen, Tukes)	Kanske	Kanske	Kanske
Undantag från skydd av naturtyper (NVL, NTM-centralen)	Kanske	Kanske	Kanske
Undantag från fridlysningsbestämmelserna och artskyddet (NVL, MM, NTM-centralen)	Kanske	Kanske	Kanske
Anmälan om åtgärder som påverkar Natura-området (NVL, NTM-centralen)	Kanske	Kanske	Kanske
Undantag från skyddet av vattennaturtyper (VL, RFV)	Kanske	Kanske	Kanske
Projekttillstånd för byggande av högspänningsledning (elmarknadslagen, Energimyndigheten, ANM)	Kanske	Kanske	–
Anmälan om byggande och avvecklande av kraftverk (elmarknadslagen, Energimyndigheten)	Kanske	Kanske	–
Byggnadstillstånd för rörsystem för biogas och biometan (statsrådets förordning om säkerhet vid hantering av naturgas, Tukes)	Kanske	Kanske	Kanske
Byggnadstillstånd för upplagring av biogas (statsrådets förordning om säkerhet vid hantering av naturgas, Tukes)	Kanske	Kanske	Kanske
Anmälan om upplagring av biogas (statsrådets förordning om säkerhet vid hantering av naturgas, Tukes)	Kanske	Kanske	Kanske

Nyttjanderätt till fast egendom			
Inlösningsstillstånd (<i>lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter, Lantmäteriverket, statsrådet</i>)	Kanske	Kanske	Kanske
Placering av samhällstekniska anordningar (<i>MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet</i>)	Kanske	Kanske	Kanske
Anmälan om placering av ledning på annans vattenområde (<i>VL, NTM-centralen</i>)	Kanske	Kanske	Kanske
Kommunens samtycke (<i>elmarknadslagen, kommunen</i>)	Kanske	–	–
Användning av en produktionsanläggning			
Registrering (<i>lagen om animaliska biprodukter och EU:s biproduktsförordning, kommunalveterinären, Livsmedelsverket</i>)	Kanske	Kanske	Kanske
Godkännande (<i>lagen om animaliska biprodukter och EU:s biproduktsförordning, kommunalveterinären, Livsmedelsverket</i>)	Kanske	Kanske	Kanske
Godkännande av anläggning (<i>lagen om gödselafabrikat, Livsmedelsverket</i>)	Kanske	Kanske	Kanske
Tillstånd för utsläpp (<i>lagen om utsläppshandel, Energimyndigheten</i>)	Kanske	–	–
Registrering av tryckbärande anordning (<i>lagen om tryckbärande anordningar, Tukes</i>)	Kanske	Kanske	Kanske

2.2.1 Nytt projekt

Planering av områdesanvändning och byggande

Följande faktorer inverkar på huruvida det är möjligt att placera biogasanläggningen på det tänkta området, samt vilka planer och förfaranden som krävs för projektet i fråga om planering av områdesanvändningen: projektets storlek och konsekvenserna av det, placering, samt områdets planläggningssituation och behovet av att samordna olika former av områdesanvändning. Anläggningens placering och förhållande till markanvändningen är av central betydelse, eftersom transport, mellanlagring och hantering av biologiskt nedbrytbart avfall orsakar lukter.

Större biogasprojekt kan kräva regionala lösningar. [Landskapsplanen](#) kan främja genomförandet av projekten genom att anvisa principiella lokaliseringlösningar för betydande funktioner samt genom att styra den mer detaljerade planeringen genom landskapsplanebestämmelser.

Planläggningen på kommunnivå skapar konkreta förutsättningar för att förverkliga eller utveckla områdena. [Generalplanläggningen](#) fastställer projektets förhållande till den övriga samhällsstrukturen, [detaljplanläggningen](#) möjliggör byggande i området. Planläggningen beaktar inte nödvändigtvis uttryckligen biogasanläggningar och därför kan projektet kräva en ändring av planen. Markägaren eller markinnehavaren kan ta initiativ till att en plan ska ändras i kommunen.

Om biogasanläggningen kräver tillstånd enligt miljöskyddslagen, får verksamheten inte placeras i strid med detaljplanen eller så att den gör det svårt att använda området för de ändamål som anges i landskapsplanen eller generalplanen med rättsverkningar. (MSL 12 §) Om planläggningen inte beaktar placeringen av biogasanläggningar, kan man i miljöstillståndsprövningen bli tvungen att bedöma huruvida området används för det ändamål som anges i planen.

När områdesanvändningen planeras, borde man redan i planläggningskedet utreda det arkeologiska kulturarvet och beakta fasta fornlämningar. Om en tidigare okänd fast fornlämning hittas medan projektet genomförs, ska arbetet avbrytas och det regionala ansvarsmuseet eller Museiverket kontaktas för anvisningar. [Tillstånd att rubba en fast fornlämning](#) ska vid behov sökas hos Museiverket. [Undersökningstillstånd](#) ska sökas om tillståndet att rubba en fast fornlämning förutsätter det.

Byggande av en energiproduktionsanläggning kräver alltid [bygglov](#) enligt markanvändnings- och bygglagen.

Läs mer

- planläggning i [kapitel 3.1](#)
- förfaranden enligt markanvändnings- och bygglagen i kapitel [3.10](#)
- förfaranden i anslutning fornminnen i [kapitel 3.11](#)

Beaktande av miljön

På basis av projektförteckningen enligt lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning krävs ett [MKB-förfarande](#) för biogasanläggningar vars behandling av biomassa överstiger 35 000 ton/år MKB-förfarande kan också krävas om anläggningen, med beaktande av de sammantagna konsekvenserna av olika projekt, anses medföra miljökonsekvenser som till sin art och omfattning är betydande. (3 § och bilaga 1 i MKB-lagen) NTM-centralen fattar beslut om huruvida MKB-förfarande ska tillämpas i enskilda fall. Den projektansvariga kan inleda ärendet.

Genomförandet av stora biogasprojekt kan förutsätta både ett förfarande enligt MKB-lagen och planläggning på olika nivåer. När en plan utarbetas för genomförandet av ett projekt som avses i MKB-lagen kan miljökonsekvenserna av projektet bedömas i samband med planläggningen i stället för MKB-förfarandet. (MBL 9 §) Den projektansvariga kan ta initiativ till ett [gemensamt förfarande](#) hos kontaktmyndigheten. En förutsättning för att MKB-förfarandet ska kunna genomföras i planläggningen är att NTM-centralen och den myndighet som ansvarar för planläggningen förordar initiativet.

Vid valet av placeringsplats för produktionsområdet bör man undvika områden i naturtillstånd och områden med värdefulla naturvärden samt livsmiljöer eller utbredningsområden för skyddade arter. Ibland kan [undantag](#) enligt naturvårdslagen och undantag från skyddet av [vattennaturtyper](#) enligt vattenlagen vara nödvändiga. I närheten av ett område som hör till nätverket Natura 2000 kan det vara nödvändigt att göra en [anmälan om en åtgärd som eventuellt påverkar Natura-området](#) eller till och med en [Natura-bedömning](#).

Verksamhetens art och omfattning samt de material som behandlas vid anläggningen utgör underlag för fastställandet av biogasanläggningens [miljö tillstånd](#) enligt miljöskyddslagen. Biogasanläggningen anses vara en direktivanläggning enligt miljöskyddslagen om den bränner biogas som den framställer och bränsloeffekten är 50 megawatt eller mer. I ett sådant fall agerar regionförvaltningsverket tillståndsmyndighet. Inte ens de största biogasanläggningarna i Finland är för närvarande ens i närheten av den här storleksklassen. En biogasanläggning är också miljö tillståndspliktig som direktivanläggning, om den biologiskt eller fysikalisk-kemiskt bortskaffar över 50 ton avfall per dygn och det inte är fråga om verksamheter som ingår i reningen av avloppsvatten från tätbebyggelse. Om det är fråga om återvinning av avfall eller en kombination av återvinning och bortskaffande med biologisk behandling eller om förbehandling av avfall för förbränning, och det inte gäller verksamhet som ingår i reningen av avloppsvatten från tätbebyggelse, är tröskelvärdet 75 ton per dygn. Anläggningen är en direktivanläggning om verksamhetens kapacitet är minst 100 ton per dygn och den enda avfallshanteringen som bedrivs är anaerob biologisk nedbrytning (rötning). Behandling av animaliskt avfall vid en biogasanläggning kräver alltid miljö tillstånd. Regionförvaltningsverket avgör miljö tillståndsärenden som gäller direktivanläggningar. Regionförvaltningsverket avgör dessutom miljö tillståndsärenden som gäller ovan nämnda rötningens verksamhet om verksamhetens kapacitet är minst 20 000 ton per år. I övrigt agerar den statliga tillståndsmyndigheten eller den kommunala miljö vårdsmyndigheten tillståndsmyndighet. (MSL 27.1 och bilaga 1; MSL 34 §; MSF 1–2 §)

Det är utmanande att bedöma behovet av miljö tillstånd för mindre biogasanläggningar. I synnerhet i fråga om miljö tillstånd för biogasanläggningar på gårdar kräver bedömningen ofta övervägande från fall till fall. Biogasanläggningen hålls separat från gårdsbruksenhetens anmälningsförfarande.

Miljö tillstånd kan också krävas på basis av allmän tillståndsplikt. En verksamhet som kan förorsaka sådant oskäligt besvär som avses i 17 § 1 mom. i grannelagen kräver miljö tillstånd. En biogasanläggning kan orsaka buller och luktproblem. Beviljande av miljö tillstånd förutsätter att verksamheten ordnas så att den inte medför oskälig belastning för grannarna. (MSL 27 § 2 mom.)

Om det inte krävs miljö tillstånd för biogasanläggningen, men dess energiproduktion (1–50 MW) hör till tillämpningsområdet för PIPO-förordningen, tillämpas [registreringsförfarandet](#) enligt miljöskyddslagen på verksamheten. [Miljö tillstånd](#) krävs dock för registreringspliktig verksamhet om:

- verksamheten är en del av verksamheten vid en direktivanläggning,
- verksamheten kan orsaka förorening av vattendrag och som inte är tillståndspliktig enligt vattenlagen,
- avledningen av avloppsvatten kan orsaka förorening av ett dike, en källa eller en rännil,
- verksamheten kan orsaka oskäligt besvär för grannen enligt 17 § 1 mom. i grannelagen
- verksamheten placeras på ett viktigt område eller på ett grundvattenområde som lämpar sig för annan vattenförsörjning (se närmare MSL 30 §).

Om anläggningen använder naturgödsel, slaktavfall eller någon annan animalisk biprodukt eller därav framställda produkter som bränsle, ska [registrering](#) göras eller [godkännande](#) sökas enligt biproduktslagen och biproduktförordningen. Kommunalveterinären och Livsmedelsverket agerar behöriga myndigheter.

I allmänhet kan registreringen eller godkännandet göras först efter att ett sådant tillstånd beviljats eller registrering gjorts, som eventuellt krävs enligt miljö- eller avfallslagstiftning. Förfarandena är dock i regel relativt lätta, eftersom de huvudsakligen endast granskar huruvida verksamheten har ordnats så att användningen av biprodukter inte medför risker för människors eller djurs hälsa. Behov av förfaranden:

- Biogasanläggning → godkännande av Livsmedelsverket
- Biogasanläggning på en gårdsbruksenhet som använder naturgödsel och säkert växtavfall från den egna gården och slutprodukten används på gården → registrering eller godkännande krävs inte
- Biogasanläggning på en gårdsbruksenhet i övriga fall → godkännande av Livsmedelsverket

Om produktionsprocessen för biogas även framställer organiska gödsel-fabrikat eller organiska råvaror för dessa, ska tillverkaren eller den aktör som tekniskt hanterar dem ha ett [godkännande av anläggning](#) enligt lagen om gödsel-fabrikat (539/2006) från Livsmedelsverket. Godkännande av anläggning krävs inte för gårdsspecifika biogasanläggningar eller kooperativa biogasanläggningar om alla de råvaror som behandlas uppstår på gården eller på andelslagets gårdar och om det gödsel-fabrikat som framställs inte överläts till utomstående.

Ett [utsläppstillstånd](#) för växthusgaser enligt lagen om utsläppshandel krävs för energiproduktionsanläggningar med en bränsleeffekt på minst 20 MW. Hittills har inga biogasanläggningar i den här storleksklassen byggts i Finland.

Läs mer

- miljökonsekvensbedömningsförfarande (MKB) i [kapitel 3.4](#)
- förfaranden enligt miljöskyddslagen i [kapitel 3.9](#)
- förfaranden för biprodukter i [kapitel 3.23](#)
- förfaranden för gödsel-fabrikat i [kapitel 3.24](#)
- utsläppstillstånd i [kapitel 3.25](#)

Beaktande av säkerheten

Om farliga kemikalier lagras eller hanteras i en energiproduktionsanläggning, förutsätts det att anläggningen utreder vilken olycksrisk kemikalierna medför. Verkningsområdet för en eventuell olycka ska beaktas vid valet av anläggningens placering. Den byggda miljön, naturobjekten och grundvattenområdena samt planläggningen av området ska beaktas vid placeringen. Miljöns sårbarhet bedöms enligt kriterier som fastställts av Tukes och dessutom undersöker miljötillståndsmyndigheten genom sin tillståndsprövning förutsättningarna för beviljande av tillstånd för tillståndspliktig verksamhet. Ett [tillstånd för hantering och upplagring](#) enligt kemikaliesäkerhetslagen, som beviljas av Tukes, krävs för en energiproduktionsanläggning som upplagrar eller hanterar farliga kemikalier i stor omfattning.

Ett [tillstånd](#) eller en [anmälan](#) som gäller tillverkning av biogas och teknisk användning och upplagring som har direkt samband med den behandlas i enlighet med statsrådets förordning om övervakning av hanteringen och upplagringen av farliga kemikalier (685/2015). Tillståndet omfattar bland annat reaktorn, gaskåpan, rengöringsenheten och gasförbränningen i en pannanläggning på anläggningens område. Som myndighet agerar antingen räddningsverket eller Tukes, beroende på mängden farliga kemikalier. Alla farliga kemikalier på anläggningen räknas med, inte endast biogas. För att fastställa verksamhetens omfattning behövs en kemikalieförteckning som anger den maximala lagringsmängden för alla kemikalier som lagras i objektet, samt farlighetsklass och farlighetskategori och faroangivelser som anges på säkerhetsdatabladet för varje kemikalie. Relationstalet som behövs för att fastställa verksamhetens omfattning kan beräknas med hjälp av relationstalsräknaren [KemiDigi](#) (riksomfattande kemikaliedatalagertjänst) eller med hjälp av en [kemikalietabell](#) (på finska) i Räddningsverkens partnerskapsnätverk. (23 § och 24 § i kemikaliesäkerhetslagen)

Tabell 4. Tillstånd för tillverkning av biogas och anmälningsförfarande enligt kemikaliesäkerhetslagen

	Oförädlad biogas (metanhalt under 80 %)			
	1– mindre än 5 ton	5– mindre än 10 ton	10– mindre än 50 ton	≥ 50 ton
Förfarande	Anmälan till räddningsmyndigheten	Tillstånd av Tukes	Anläggning med dokument om verksamhetsprinciper (tillstånd av Tukes)	Säkerhetsutredning, anläggning (tillstånd av Tukes)

En energiproduktionsanläggning som har liten hantering och upplagring av kemikalier ska göra en [anmälan](#) till räddningsmyndigheten. (24 § i kemikaliesäkerhetslagen) Gränsen för anmälan om upplagring av brännolja 1 ton (800 m³). Som gasmängd anges den maximala gasmängd (ton) som kan förekomma vid anläggningen under en och samma tidpunkt (vid upplagring, i anordningar, i rörledningar).

Räddningsmyndigheten övervakar att de verksamheter som enligt kemikaliesäkerhetslagstiftningen bedriver liten industriell hantering uppfyller kraven och att de fungerar, samt att produktionsanläggningen överensstämmer med bestämmelserna. Processdiagrammet i [kapitel 3.15.2](#) redogör för hur anmälan behandlas.

Om produktionsanläggningen har tryckbärande anordningar som medför betydande fara enligt lagen om tryckbärande anordningar (1144/2016), såsom gasolbehållare eller ångpannor, ska ägaren eller innehavaren till de tryckbärande anordningarna [registrera](#) dessa i Tukes register över tryckbärande anordningar.

Läs mer

- förfaranden enligt kemikaliesäkerhetslagen i [kapitel 3.14](#)
- registrering av tryckbärande anordningar i [kapitel 3.27](#)

Upplagring och transport

Statsrådets förordning om säkerhet vid hantering av naturgas (551/2009, naturgasförordningen) tillämpas också på teknisk användning av biogas samt på rörsystem och aggregat som är avsedda för tillverkatagning, överföring, distribution och förbrukning av biogas.

[Byggnadstillstånd för transportrörsystem](#) (5 § i naturgasförordningen), som beviljas av Tukes, krävs för naturgas- och biogasrörsystem i följande fall:

- Biogasrörsystem utanför anläggningen (både oförädlad och förädlad biogas)
- Teknisk användning av biogas (utomstående användare) när drivanordningarnas nominella bränsleeffekt är sammanlagt minst 1,2 MW
- En offentlig tankningsstation för biogas i anslutning till biogasanläggning
- Återvinning av biogas på en avstjälpningsplats. Själva uppsamlingsrörsystemet på avstjälpningsplatsen omfattas inte av naturgasbestämmelserna utan tillämpningen börjar från uppsamlingsstocken som befinner sig efter uppsamlingsrörsystemet.

Förädlad biogas, biogas som i huvudsak innehåller metan, omfattas av samma lagstiftning och krav som naturgas. Förädlad biogas levereras till naturgasrörsystemet, tankningsstationerna eller driftställen. Om biogasens metanhalt är 80 % eller högre är tillståndsgrensarna för upplagring desamma som för naturgas. Förädlingsenheten befinner sig vanligen mellan rörsystemen för oförädlad och förädlad biogas.

[Byggnadstillstånd](#) för upplagring av biogas ska sökas hos Tukes när mängden gas som lagras är minst 5 ton. En [anmälan](#) om upplagring ska göras till Tukes om mängden gas som lagras är över 0,2 ton men under 5 ton. (9 § i naturgasförordningen)

Tabell 5. Upplagring av förädlad biogas, gränser för anmälan och tillstånd

	Biogas (metanhalt minst 80 %)			
	0,2– mindre än 5 ton	5– mindre än 50 ton	50– mindre än 200 ton	Minst 200 ton
Förfarande	Anmälan till räddningsmyndigheten	Tillstånd av Tukes	Anläggning med dokument om verksamhetsprinciper (tillstånd av Tukes)	Säkerhetsutredning, anläggning (tillstånd av Tukes)

I samband med planeringen av projektet ska man också planera hur projektet eventuellt ska anslutas till elnätet, så att projektets totala konsekvenser kan bedömas. Om en biogasanläggning producerar el till nätet måste den också ingå ett avtal om elproduktion. Elnätets innehavare ska alltid uppfylla de gällande anslutnings- och säkerhetskraven för elnätet. Det kan vara nödvändigt att skaffa nyttjanderätt till markområden för att placera de anordningar som behövs för nätanslutningen. Dragning av en elledning med en nominell spänning på minst 110 kilovolt kräver [kommunens samtycke](#) enligt elmarknadslagen, om rätten att placera elledningen inte grundar sig på ett inlösningsstillstånd enligt inlösningslagen och elledningen byggs någon annanstans än på ett område som reserverats för ändamålet i planen. [Inlösningsstillstånd](#) krävs om projektet kräver inlösen av områden. Tillståndet kan gälla inlösen med äganderätt eller nyttjanderätt. Om det före inlösningsstillståndet är nödvändigt att utföra terrängundersökningar på projektområdet för att planera projektet och utreda behovet av inlösen, ska [undersökningstillstånd](#) sökas hos Lantmäteriverket för detta ändamål. Om det är fråga om placering av ledningar kan kommunens [beslut om placering av samhällstekniska ledningar](#), som fattas av byggnadstillsynsmyndigheten, ge den nyttjanderätt som krävs. (MBL 161 §) I första hand ska man dock avtala om nyttjanderätten med markägaren.

Ett [projekttillstånd](#) för byggande av en högspänningsledning enligt elmarknadslagen kan också krävas om spänningen i elledningen är minst 110 kV. Enligt elmarknadslagen ska elproducenten också [underätta](#) Energimyndigheten om byggnadsplanen för och idrifttagandet av kraftverket, om långvarigt eller

bestående avvecklande av ett kraftverk, samt om effekthöjning, om kraftverket har minst en megavoltampere (cirka en megawatt).

Om anläggningen producerar biogas för att matas in i naturgasnätet, måste ett avtal enligt naturgasmarknadslagen (587/2017) ingås med nätinnehavaren för att anläggningen ska kunna anslutas till naturgasnätet.

Läs mer

- förfaranden för upplagring och transport av biogas i [kapitel 3.15](#)
- förfaranden enligt elmarknadslagen i [kapitel 3.18](#)
- övriga förfaranden för anslutningsledningar i [kapitel 3.19](#), [kapitel 3.20](#), [kapitel 3.21](#) och [kapitel 3.22](#)

Övriga förfaranden

Lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi omfattar de vanligaste förfarandena, men produktionsanläggningen kan också kräva förfaranden som inte omfattas av den här lagen. Till exempel Ett [anslutningstillstånd](#) krävs om passagen till produktionsanläggningen förutsätter en ny anslutning till landsvägen eller om en befintlig anslutning måste flyttas eller ändras och byggandet i omedelbar närhet av landsvägen kan kräva undantagsbeslut (lagen om trafiksystem och landsvägar).

Fiktivt exempel: Litet biogasprojekt

En biogasanläggning på en gårdsbruksenhet som använder vallbiomassa, hästgödsel och hönskötsel som råvara. Behandlingskapaciteten är 10 000 ton biomassa per år. Biogasanläggningen producerar värme och el för eget bruk. Tillstånd och andra administrativa förfaranden som krävs för produktionsanläggningen:

Miljö tillstånd (MSL)

- Biogasanläggningen anses behandla avfall yrkesmässigt eller i anläggning.
- Planläggningen beaktar inte biogasanläggningens placering, varvid man vid miljö tillståndsprövningen blir tvungen att bedöma huruvida området används för det ändamål som anges i planen. Verksamheten får inte placeras i strid med detaljplanen och får inte försvåra användningen av området för det ändamål som anges i planen.
- Eftersom massorna som behandlas underskrider 20 000 ton per år agerar den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten tillståndsmyndighet.

Bygglov (MBL)

- Om biogasanläggningen är en ny byggnad måste bygglov sökas hos kommunens byggnadstillsynsmyndighet.

Anmälan om liten industriell hantering och upplagring av kemikalier (kemikaliesäkerhetslagen)

- En anmälan om liten industriell hantering och upplagring av farliga kemikalier ska göras till räddningsmyndigheten.

Fiktivt exempel: Stort biogasprojekt

En centraliserad biogasanläggning som använder flyt- eller fastgödsel från husdjur, åkerbiomassa samt andra biologiskt nedbrytbara material som råmaterial. Behandlingskapaciteten är 100 000 ton biomassa per år. Biogasen som biogasanläggningen producerar förädlas till trafikbränsle. Anläggningen producerar dessutom gödselavfall av rötningsresterna. Tillstånd och andra administrativa förfaranden som krävs för produktionsanläggningen:

Planläggning (MBL)

- Det finns ingen gällande generalplan eller detaljplan för projektets plats.
- Kommunen börjar utarbeta en generalplan och en detaljplan på projektutvecklarens initiativ.

MKB (MKB-lagen)

- En bedömning av miljökonsekvenserna ska göras på basis av projektförteckningen, eftersom mängden biomassa som biogasanläggningens hanterar överstiger 35 000 ton per år.

Miljö tillstånd (MSL)

- Miljö tillstånd krävs eftersom biogasanläggningen anses behandla avfall yrkesmässigt eller i anläggning.
- Eftersom avfallsmängden är minst 20 000 ton per år agerar regionförvaltningsverket tillståndsmyndighet.

Bygglov (MBL)

- Om biogasanläggningen är en ny byggnad måste bygglov sökas hos kommunens byggnadstillsynsmyndighet.

Tillstånd för industriell hantering och upplagring av kemikalier (kemikaliesäkerhetslagen)

- Mängden gas 5–10 ton, vilket kräver tillstånd av Tukes.

Byggnadstillstånd för biogasrösystem (naturgasförordningen)

- Det krävs tillstånd av Tukes eftersom biogasanläggningen är ansluten till en offentlig tankningsstation för biogas.

Upplagringstillstånd för biogas (naturgasförordningen)

- Det krävs tillstånd av Tukes eftersom mängden gas som lagras är över 5 ton.

Godkännande av biproduktanläggning (biproduktlagen, biproduktförordningen)

- Biogasanläggningen hanterar biprodukter och kräver därför Livsmedelsverkets godkännande.

Godkännande av anläggning (lagen om gödselavfall)

- Anläggningen framställer organiska gödselavfall och kräver därför Livsmedelsverkets godkännande av anläggningen.

Registrering av tryckbärande anordning (lagen om tryckbärande anordningar)

- Anläggningen har tryckbärande anordningar som medför betydande fara. Dessa tryckbärande anordningar ska registreras i Tukes register över tryckbärande anordningar.

2.2.2 Ändringsprojekt

En ändring av en produktionsanläggning för biogas kan till exempel innebära att man börjar använda nya avfallstyper som råvara vid energiproduktionen.

Följande faktorer inverkar på vilka planer och förfaranden som krävs vid planeringen av områdesanvändningen för ett projekt: projektets omfattning, konsekvenser och placering, samt områdets planläggningssituation och behovet av att samordna olika former av områdesanvändning.

[MKB-förfarandet](#), som grundar sig på projektförteckningen, tillämpas också på sådana ändringar eller utvidgningar av ett projekt som anges i projektförteckningen, om ändringen eller utvidgningen i sig motsvarar det gränsvärde som fastställts för projektet, dvs. 35 000 ton biomassa per år för en biogasanläggning. Även ändringar eller utvidgningar som närmar sig gränsvärdet kan orsaka betydande skadliga

miljökonsekvenser och därför kan ett MKB-förfarande krävas utifrån ett beslut om MKB-behovsprövning.

Vad gäller ändringsprojekt bör man beakta att man måste ha ett [tillstånd](#) om utsläppen, eller konsekvenserna därav, från en miljötillståndspliktig verksamhet ökar eller om verksamheten i övrigt ändrar väsentligt. Sådant tillstånd krävs emellertid inte om ändringen inte ökar miljöpåverkan eller riskerna och om tillståndet inte behöver justeras på grund av ändringen av verksamheten. Om verksamheten efter ändringen betraktas som till verksamhet vid en direktivanläggning är ändringen väsentlig. Den behöriga tillsynsmyndigheten bedömer behovet av miljötillstånd för verksamheten. Ett miljötillståndsärende som gäller väsentlig ändring i verksamheten avgörs av den tillståndsmyndighet som är behörig att avgöra miljötillståndsärenden för en motsvarande ny verksamhet. (MSL 29 §, 35 §) Verksamhetsutövaren kan också ansöka om ändring av miljötillståndet. (MSL 89 §) Om den befintliga anläggningen lämpar sig för behandling av den nya avfallstypen och om ändringen i verksamheten inte ökar konsekvenserna eller riskerna för miljön, krävs endast en anmälan om ändring i verksamheten. (MSF 170 § 3 mom.)

Om ändringen innefattar tillbyggnad eller väsentlig ändring av ändamålet med byggnaden eller en del av den, förutsätter ändringsprojektet [bygglov](#) enligt MBL. (MBL 125 §)

Betydande ändringar i [hanterings- och upplagringstillståndet](#) enligt kemikaliesäkerhetslagen kräver tillstånd av Tukes. Övriga mindre ändringar ska anmälas till Tukes. (23 § 3 mom. i kemikaliesäkerhetslagen).

Tillståndspliktiga ändringar är t.ex.:

- byggande av en ny enhet eller produktionslinje
- grundlig förändring av processen
- en ny lagerbyggnad för kemikalier, som är av betydande storlek
- en ny stor upplagringscistern eller flera små cisterner, dvs ett nytt cisternområde.

Tillstånd för ändringen ska sökas om kriterierna för tillståndspliktig ändring uppfylls. Ändringstillståndet förutsätter en idrifttagningsbesiktning av Tukes.

Ändringar som förutsätter anmälan är t.ex.:

- ökning av kemikalier som hör till samma farlighetsklass i anordningarna eller upplagen, 5–10 % ökning
- ändring av kemikaliernas farlighetsklassificering eller tillstånd mot farligare riktning
- förändring i kemikaliernas tillverkningsprocess, t.ex. ökning i driftstemperatur- och tryck eller satsprocessen blir kontinuerlig
- förnyelse av säkerhetsautomationssystemen
- nytt påfyllnings- och tömningsställe för fordon.

Om kriterierna för ändringsanmälan uppfylls görs en ändringsanmälan. Ändringsanmälan förutsätter inte en idrifttagningsbesiktning av Tukes, men innan ändringen verkställs ska kemikaliernas eller flytgasens driftsövervakare fastställa att kraven i föreskrifterna och villkoren som Tukes gett i sitt beslut uppfylls.

Betydande ändringar i den [anmälningspliktiga](#) verksamheten i fråga om hantering och upplagring, så som avses i kemikaliesäkerhetslagen, ska anmälas till räddningsmyndigheten. (24 § 2 mom. i kemikaliesäkerhetslagen). Ändringar som förutsätter anmälan är t.ex.:

- ökning av kemikalier som hör till samma farlighetsklass i anordningarna eller upplagen, 5–10 % ökning
- ändring av placering
- ny cistern
- nytt påfyllnings- och tömningsställe för fordon.

Om kriterierna för ändringsanmälan uppfylls görs en ändringsanmälan. En ändringsanmälan kan kräva en idrifttagningsbesiktning av räddningsmyndigheten, om detta separat förutsätts i det beslut som fattas på grund av anmälan. Syftet med inspektionen är att säkerställa att villkoren i beslutet och säkerhetskraven i författningarna iakttas.

Förfarande för byggnadstillstånd tillämpas när förfaranden ändras enligt naturgasförordningen. [Tillstånd](#) ska i regel sökas för ändringar, men mindre ändringar [anmäls](#) till Tukes. En omfattande utvidgning av rörsystemet eller användningen samt en väsentlig ändring av rörledningsvägarna betraktas som ändringar som kräver tillstånd. Mindre ändringar i rörledningarna eller rörledningsvägarna, samt en i förhållande till det tidigare tillståndsbeslutet liten utvidgning av rörsystemet eller användningen betraktas som ändringar som kräver anmälan. En idrifttagningsbesiktning genomförs från fall till fall på basis av anmälan. De dokument som gäller ändringen fogas till övervakningsboken. Verksamhet i anslutning till normal drift, såsom normala reparations- och underhållsarbeten samt byte av en anordning mot motsvarande kräver inget tillstånds- eller anmälningsförfarande. Övervakaren antecknar dessa åtgärder i övervakningsboken.

Om man i samband med en ändring av en produktionsanläggning övergår till att som bränsle använda naturgödsel, slaktavfall eller andra biprodukter enligt biproduktlagen och biproduktförordningen ska man ansöka om [registrering](#) eller [godkännande](#) på samma sätt som för ett nytt projekt. Om anläggningen redan har ansökt om registrering eller godkännande, ska sådana ändringar i verksamheten som påverkar huruvida förutsättningarna för registrering och godkännande uppfylls utan dröjsmål anmälas till den myndighet där registreringsanmälan och ansökan om godkännande har gjorts. Anmälan om att verksamheten upphör ska också göras utan dröjsmål.

2.3 Landbaserad vindkraft

Ett vindkraftverk omvandlar vindens rörelseenergi till el med hjälp av de roterande bladen i vindturbinen. Vindkraftverk byggs ofta i grupper, s.k. vindkraftsparker, som är belägna antingen på öppet hav eller på land. En vindkraftspark som byggs på land består vanligtvis av 6–20 kraftverk, medan de största planerade områdena kan ha över 100 kraftverk. Landbaserade vindkraftsområden finns runt om i landet, men en större koncentration finns nära kusten vid Bottniska viken. Med högre tornhöjd kan man även bygga vindkraft i det skogbevuxna inlandet, där de gynnsammare vindförhållandena ligger på högre höjd än vid kusten.

Vindkraftens andel av den totala elproduktionen i Finland har ökat mycket snabbt under de senaste åren. Trenden är att bygga allt större kraftverk, men vid sidan av dem används också små kraftverk som energilösning för enskilda fastigheter. Vindkraften i industriell storleksklass delas in i stora kraftverk (anläggningarnas totala nominella effekt > 45 MW), medelstora kraftverk (anläggningarnas totala nominella effekt < 45 MW) och små kraftverk (enskilda industriella kraftverk). Små vindkraftverk för hemmabruk behandlas i ett [eget underkapitel](#).

Vindkraftverkens konsekvenser beror till en stor del på kraftverkens läge, storlek och områdets miljövärden. Utöver de vanliga konsekvenserna bör man beakta eventuella konsekvenser som vindkraftverkens höjd kan medföra för bl.a. flygtrafiken, Försvarmakten och kommunikationsnäten.

Tillståndsmyndigheterna bör inom två år behandla de tillståndsförfaranden och andra administrativa godkännandeförfaranden som krävs för vindkraftsprojektets byggande, anslutning till nätet och drift,

eller inom ett år om det är fråga om ett kraftverk med en elproduktionskapacitet på mindre än 150 kW, eller ett uppdateringsprojekt för en anläggning. Tidsfristerna behandlas närmare i [kapitel 4.5](#).

Tabell 6. Eventuella tillstånd och andra administrativa förfaranden för landbaserad vindkraft

Förfarande (lag, ansvarig myndighet)	Landbaserad vindkraft			
	Stor (Anläggningarnas totala nominella effekt ≥ 45 MW)	Medelstor (Anläggningarnas totala nominella effekt < 45 MW)	Liten (Enskilda industriella kraftverk)	Små vindkraftverk för hemmabruk (Nominellnominell effekt < 50 kW)
Planering av områdesanvändning				
Planläggning (MBL, Landskapsförbundet eller kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Ja	Ja	Kanske	Kanske
Avgörande om planeringsbehov (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	–	–	Kanske	Kanske
Undantagsbeslut (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Kanske	Kanske	Kanske	Kanske
Planering av en produktionsanläggning				
MKB (NTM-centralen)	Ja	Kanske	Kanske	–
Försvarsmaktens utlåtande för vindkraftsprojekt (Huvudstaben)	Ja	Ja	Ja	Kanske
Undersökningstillstånd (fornminneslagen, Museiverket)	Kanske	Kanske	Kanske	Kanske
Natura-bedömning (NVL)	Kanske	Kanske	Kanske	–
Undersökningstillstånd (lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter, Lantmäteriverket)	Kanske	Kanske	Kanske	–
Uppförande och uppgradering av en produktionsanläggning samt anslutning till nätet				
Flyghindertillstånd (luftfartslagen, Traficom)	Ja	Ja	Ja	Kanske
Anmälan om byggande och avvecklande av kraftverk (elmarknadslagen, Energimyndigheten)	Ja	Ja	Kanske	–
Miljötilstånd (MSL, RFV eller den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten)	Kanske	Kanske	Kanske	Kanske
Bygglov (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Ja	Ja	Ja	Kanske
Åtgärdstillstånd (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	–	–	–	Kanske
Rivningslov för en byggnad ((MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Kanske	Kanske	Kanske	Kanske
Anmälan om rivning av byggnad (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Kanske	Kanske	Kanske	Kanske
Tillstånd att rubba fornlämning (lagen om fornminnen, Museiverket)	Kanske	Kanske	Kanske	Kanske
Undantag från skydd av naturtyper (NVL, NTM-centralen)	Kanske	Kanske	Kanske	Kanske
Undantag från fridlysningsbestämmelserna och artskyddet (NVL, MM, NTM-centralen)	Kanske	Kanske	Kanske	Kanske
Anmälan om åtgärder som påverkar Naturaområdet (NVL, NTM-centralen)	Kanske	Kanske	Kanske	Kanske
Undantag från skyddet av vattennaturtyper (VL, RFV)	Kanske	Kanske	Kanske	Kanske
Projektstillstånd för byggande av högspänningsledning (elmarknadslagen, Energimyndigheten, ANM)	Kanske	Kanske	Kanske	–
Nyttjanderätt till fast egendom				
Inlösningsstillstånd (lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter, Lantmäteriverket, statsrådet)	Kanske	Kanske	Kanske	–
Placering av samhällstekniska anordningar (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Kanske	Kanske	Kanske	Kanske
Anmälan om placering av ledning på annans vattenområde (VL, NTM-centralen)	Kanske	Kanske	Kanske	Kanske

Kommunens samtycke (<i>elmarknadslagen, kommunen</i>)	Kanske	Kanske	Kanske	–
Användning av en produktionsanläggning				
Anmälan om vindkraftverk (<i>lagen om kompensationsområden för vindkraft, Energimyndigheten</i>)	Kanske	Kanske	Kanske	–

2.3.1 Nytt projekt

Planering av områdesanvändning och byggande

Förverkligandet av områden för industriella vindkraftverk förutsätter i regel en plan enligt MBL där man definierar de områden som lämpar sig för vindkraftsutbyggnad.

Helheten för utbyggnad av vindkraft som är av regional betydelse styrs av [landskapsplanen](#). Planen kan anvisa så kallade vindkraftsområden och även områden där utbyggnad av vindkraft inte borde planeras. I regel förutsätter en helhet på minst 8–10 vindkraftverk ett anvisat vindkraftsområde i landskapsplanen, men Landskapsförbundet kan utgående från områdets förhållanden fastställa att ett vindkraftsområde som är av regional betydelse kan vara mindre eller större.

Utbyggnad av vindkraft som är av lokal betydelse styrs på kommunnivå. Kommunen beslutar om upp rättandet av planer. Den som planerar ett vindkraftsprojekt ska redan i ett tidigt skede kontakta kommunen för att utreda möjligheterna att inleda planläggningen. En markägare eller en markinnehavare kan ta initiativ till att en plan ska utarbetas i kommunen. Kommunen fattar beslut om planläggningsinitiativet, och om man beslutar att inleda en planläggning fastställer man villkoren för den. När planeringen av projektet inleds ska man också förbereda sig på eventuella kostnader, eftersom kommunen har rätt att ta ut kostnaderna för planläggningen av den på vars initiativ planen utarbetas.

Enligt 77 § i markanvändnings- och bygglagen kan en [generalplan](#) för utbyggnad av vindkraft utarbetas så att den direkt kan styra byggandet, om det i planen uttryckligen har bestämts att generalplanen eller en del av den kan användas som direkt grund för bygglov. En generalplan som direkt styr utbyggnaden av vindkraft kan vara en generalplan som omfattar hela kommunens område, en delgeneralplan eller en gemensam generalplan för flera kommuner. En del av generalplanens planområde kan bestå av en allmän generalplan och en del av en plan som direkt styr utbyggnaden av vindkraft. En generalplan som direkt styr utbyggnad av vindkraft kan användas när samordningen av den övriga områdesanvändningen med utbyggnaden av vindkraft kan avgöras på en mer övergripande nivå än i detaljplanen. Sådana områden är vanligen havsområden, samt jord- och skogsbruksdominerade områden i inlandet. En plan som strider mot landskapsplanens mål är inte möjlig.

[Detaljplaner](#) används för att styra utbyggnaden av vindkraft när där det är nödvändigt att noggrant definiera utbyggnaden av vindkraft i förhållande till områdets övriga markanvändning och när bedömningen av planens konsekvenser förutsätter en noggrann styrning av placeringen på grund av konsekvenserna av utbyggnaden av vindkraft. Sådana områden är vanligen områden nära tätorter samt industri- och hamnområden.

Möjligheten att genomföra andra funktioner än de som anvisats i den gällande planen ska också utredas och säkerställas vid utvecklingen av vindkraftsprojekt. Om det t.ex. ingår ett bostadsområde eller ett annat vindkraftverk i planen, får konsekvenserna av det nya projektet inte vara sådana att de hindrar den områdesanvändningen som anvisats i planen. Man bör också kontrollera att de gällande vindkraftsanteckningarna i planen är aktuella. Det kan finnas behov att uppdatera de befintliga planerna om utredningarna inte motsvarar de konsekvenser som det nya projektet medför.

Om ett vindkraftsprojekt är förlagt till ett område i behov av planering enligt 16 § i MBL, avgör projektets kvalitet och placering huruvida ett [avgörande om planeringsbehov](#) är tillräckligt eller om placeringen ska avgöras med hjälp av en plan. Ett vindkraftverk kan byggas genom ett avgörande om planeringsbehov, om användningen av området och dess omgivning och miljövärdena inte begränsar utbyggnaden av vindkraft och om det inte finns något betydande behov av samordning mellan utbyggnaden av vindkraft och den övriga områdesanvändningen. Den kommunala myndigheten avgör ärendet. Enskilda vindkraftverk av industriell storleksklass har placerats utifrån ett avgörande om planeringsbehov, men med tanke på hanteringen av konsekvenserna och helheten är det önskvärt att utbyggandet av kraftverk av industriell storleksklass grundar sig på centralisering och planläggning.

När områdesanvändningen planeras, borde man redan i planläggningsskedet utreda det arkeologiska kulturarvet och beakta fasta fornlämningar. Om en tidigare okänd fast fornlämning hittas medan projektet genomförs, ska arbetet avbrytas och det regionala ansvarsmuseet eller Museiverket kontaktas för anvisningar. [Tillstånd att rubba en fast fornlämning](#) ska vid behov sökas hos Museiverket. [Undersökningstillstånd](#) ska sökas om tillståndet att rubba en fast fornlämning förutsätter det.

Byggande av ett vindkraftverk av industriell storleksklass kräver dessutom alltid [bygglov](#) enligt MBL. Utöver bilagorna för ett normalt bygglov ska till ansökan om bygglov för vindkraftverk fogas en utredning om projektets konsekvenser på landskapet och för grannarna, samt en utredning över sökandens övriga närmast belägna planerade master/vindkraftverk. (MBF 64 §) Det väsentliga i ansökan om bygglov är kraftverkets yttre dimensioner samt konsekvensanalyser.

Kommunens byggnadsordning kan innehålla bestämmelser om vindkraftsutbyggnad.

Läs mer

- om planläggning i [kapitel 3.1](#)
- om förfaranden enligt markanvändnings- och bygglagen i kapitel [3.10](#)
- om förfaranden gällande fornminnen i kapitel [3.11](#)

Beaktande av miljön

Ett vindkraftsprojekt kräver ett [MKB-förfarande](#) på basis av en projektförteckning enligt lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning alltid när antalet enskilda anläggningar är minst 10 eller när den totala effekten överstiger 45 megawatt. Också konstruktioner som behövs för byggande, användning och underhåll anses höra till projektet. Även ett mindre projekt kan vid andra tillfällen omfattas av MKB på basis av ett beslut om MKB-behovsprövning, om den med beaktande av de sammantagna konsekvenserna av olika projekt anses medföra betydande miljökonsekvenser som kan jämföras med konsekvenserna av projekt som avses i bilaga 1 till MKB-lagen. Verksamhetsområdets NTM-central fattar beslutet om behovet av att tillämpa ett MKB-förfarande i enskilda fall. Den projektansvariga kan inleda ärendet. Om projektet kräver en projektspecifik plan kan MKB-förfarandet [sammanlösas med planläggningsförfarandet](#). (5 § i MKB-lagen) Den projektansvariga kan ta initiativ till ett gemensamt förfarande hos kontaktmyndigheten. En förutsättning för att MKB-förfarandet ska kunna genomföras i planläggningen är att NTM-centralen och den myndighet som ansvarar för planläggningen förordrar initiativet.

Miljöstillstånd för vindkraftsområden krävs inte på basis av förteckningen över anläggningar i miljöskyddslagen. Däremot kan ett vindkraftsprojekt oberoende av storleksklass kräva [miljöstillstånd](#), om verksamhetens buller- eller blinkeffekter kan orsaka oskälig belastning för invånarna i närområdet enligt 17 § 1 mom. i grannelagen. Ett vindkraftsområde borde i princip placeras så långt från bosättningen eller något annat objekt som kan störas att inget miljöstillstånd krävs. Placeringen av ett vindkraftsområde fastställs genom förfarandena enligt MBL (plan, avgörande om planeringsbehov, bygglov) så att riktvärdena för

bullernivån utomhus i bl.a. statsrådets förordning om riktvärden för utomhusbuller från vindkraftverk (1107/2015, förordningen om vindkraftsbuller) inte överskrids enligt den kalkylmässiga bullermodellering som gjorts i förväg på det området som exponeras för buller. Om riktvärdena i förordningen inte överskrids i modelleringen krävs i regel inget miljötillstånd. Samma princip gäller blinkeffekterna. Gränsvärden eller rekommendationer för blinkeffekten har inte officiellt fastställts i Finland, men i bedömningen följer man andra länders rekommendationer för begränsning av blinkeffekten. Den etablerade förvaltningspraxisen är att använda den svenska rekommendationen, som är högst åtta timmar per år och 30 minuter per dag.

Ett vindkraftsområde har ofta också arealmässigt sett omfattande effekter på områdesanvändningen, samt på fågelbeståndet på grund av vindkraftverkens höjd. Vid valet av placeringsplats för ett vindkraftsprojekt bör man undvika områden i naturtillstånd och områden med värdefulla naturvärden samt livsmiljöer eller utbredningsområden för skyddade arter. I vissa situationer kan man dock bli tvungen att ansöka om [undantag](#) enligt naturvårdslagen samt om undantag från skyddet av [vattennaturtyper](#) enligt vattenlagen. Om projektet planeras på ett område i närheten av ett område som hör till nätverket Natura 2000 kan det vara nödvändigt att göra en [anmälan om en åtgärd som eventuellt påverkar Natura-området](#) eller till och med en [Natura-bedömning](#).

Läs mer

- om miljökonsekvensbedömningsförfarande (MKB) i [kapitel 3.4](#)
- om förfaranden enligt miljöskyddslagen i [kapitel 3.9](#)
- om förfaranden enligt naturvårdslagen i [kapitel 3.5](#) och [kapitel 3.16](#)

Beaktande av säkerheten och försvaret

Vindkraftsverken utgör ett flyghinder och därför bör man utreda deras effekt på flygtrafiken och flygsäkerheten. Luftfartslagens 158 § förutsätter [flyghindertillstånd](#) för uppförande av vindkraftverk, för lyftkranar avsedda för byggande av vindkraftverk samt för eventuella andra för projektet nödvändiga höga hinder innan de uppförs. I praktiken krävs ett flyghindertillstånd av Traficom för alla konstruktioner som är belägna nära flygplatser och som är högre än 30 meter eller för konstruktioner var som helst i Finland som är över 60 meter. För flyghindertillståndet ska den sökande först begära ett flyghinderutlåtande från Fintraffic Flygtrafiktjänst Ab. Om det konstateras i flyghinderutlåtandet att flyghinderutlåtandet räcker som utredning för att uppföra hindret, behöver flyghindertillstånd inte sökas. Vindkraftsverken ska förses med flyghinderljus i enlighet med villkoren i flyghindertillståndet. Efter att flyghindret har uppförts ska en flyghinderanmälan göras till [Fintraffic Flygtrafiktjänst Ab](#).

När man planerar placeringen och planläggningen för vindkraftsbygget bör man beakta flygplatsernas höjdbegränsningsområden, som tryggar en smidig och regelbunden flygtrafik. Höjdbegränsningsområden finns också kring de reservlandningsplatser som Försvarmakten förfogar över på landsvägarna. Fintraffic Flygtrafiktjänst Ab tillhandahåller uppgifter om höjdbegränsningsområdena och deras begränsningar.

Vindkraftsverken kan påverka sensorsystemen som Försvarmakten använder vid territorialövervakningen, vilket kan försämra utförandet av den lagstadgade territorialövervakningsuppgiften. För att trygga sina verksamhetsmöjligheter avger Försvarmaktens logistikverk utlåtanden om planeringen av områdesanvändningen. (lagen om försvarmakten 551/2007, territorialövervakningslagen 755/2000, luftfartslagen)

Vindkraftsaktören ska be Försvarmakten om ett [utlåtande för vindkraftsprojekt](#) för att uppfylla kravet på att säkerställa försvarets verksamhetsmöjligheter. Ett utlåtande av Huvudstaben behövs alltid för:

- Vindkraftverk som är högre än 50 meter (totala höjden från mark- eller vattenytan)
- Små vindkraftverk som är under 50 meter (totala höjden från mark- eller vattenytan), om kraftverken byggs på en fastighet som gränsar till områden som Försvarmakten förfogar över.

Om vindkraftsprojektet ligger i Bottenvikens vindkraftsområde (kompensationsområde för vindkraft) behövs inget utlåtande från Försvarmakten.

Försvarmakten ger ett eget separat utlåtande om det behövs en noggrannare utredning om konsekvenserna av projektet. Vid behov bör man göra en konsekvensbedömning av projekten hos Teknologiska forskningscentralen VTT. Huvudstaben (operativa avdelningen) bedömer behovet av en noggrannare utredning efter att ha fått närmare uppgifter om de planerade vindkraftverken (antalet vindkraftverk och deras maximala totalhöjder, koordinater för placeringen). Vindkraftsaktören eller planläggaren ansvarar för att utreda konsekvenserna. Om det behövs en konsekvensutredning bör den göras senast i samband med den detaljerade planeringen.

Enligt 5 § i lagen om kompensationsområden för vindkraft (490/2013) är en elproducent som besitter ett vindkraftverk inom ett kompensationsområde skyldig att betala en vindkraftsavgift. I lagen om kompensationsområden för vindkraft avser vindkraftverk ett kraftverk där el produceras med vindturbiner ur rörelseenergin i strömmande luftmassa i en eller flera generatorer som är kopplade till samma mätare hos nätinnehavaren. Lagen om kompensationsområden för vindkraft gäller för närvarande vindkraftsområdet i Bottenviken. Elproducenten ska göra en [anmälan](#) till Energimyndigheten innan ett vindkraftverk tas i kommersiellt bruk.

När man utför jordgrävnings- och byggnadsarbeten, bör man beakta Försvarmaktens kabellinjer som möjligtvis finns på området och i dess närhet. Man bör ta reda på var linjerna finns minst tio arbetsdagar före det planerade byggandet. Visningen av Försvarmaktens kabel ska beställas från [Johtotieto Oy](#). Johtotieto ger råd till dem som gräver och bygger. Kabellinjerna ska beaktas även då man planerar och genomför vattenbyggnadsåtgärder, såsom grävning eller muddring på ett område som är under planläggning. Kabelkarta ska begäras från STUVE:s kundservice (asiakaspalvelu.stuve@eriomaverkot.fi).

Läs mer

- om förfaranden för flyghindertillstånd i [kapitel 3.17](#)
- om förfaranden i anslutning till försvaret i [kapitel 3.8](#) och [kapitel 3.26](#)

Förfaranden i anslutning till el- och kommunikationsnät

I samband med planeringen av vindkraftsprojektet bör man samtidigt planera hur projektet ska anslutas till elnätet, så att projektets totala konsekvenser kan bedömas. Ett vindkraftverk kan anslutas till elnätet endast med tillstånd av Energimyndigheten och med nätinnehavarens samtycke. Större kraftverk med en högspänningsledning på minst 110 kV kan kräva ett [projekttillstånd](#) enligt elmarknadslagen. Tillståndet beviljas av Energimyndigheten. Enligt elmarknadslagen ska elproducenten också [underrätta](#) Energimyndigheten om kraftverkets byggnadsplan och idrifttagande, om långvarigt eller bestående avvecklande av ett kraftverk, samt om effekthöjning, om kraftverkets effekt är minst en megavoltampere (cirka en megawatt).

En energiproduktionsanläggning kan behöva markområden, t.ex. för utrustning som behövs för nätanlutningen. Dragnings av en elledning med en nominell spänning på minst 110 kilovolt kräver [kommunens samtycke](#) enligt elmarknadslagen, om rätten att placera elledningen inte grundar sig på ett inlösningsstillstånd enligt inlösningslagen och elledningen byggs någon annanstans än på ett område som har reserverats för ändamålet i planen. [Inlösningsstillstånd](#) krävs om projektet kräver inlösen av områden. Tillståndet kan gälla inlösen med äganderätt eller nyttjanderätt. Om det före inlösningsstillståndet

är nödvändigt att utföra terrängundersökningar på projektområdet för att planera projektet och utreda behovet av inlösen, ska [undersökningstillstånd](#) sökas hos Lantmäteriverket för detta ändamål. Om det är fråga om placering av ledningar kan man få den nyttjanderätt som behövs genom ett kommunalt [beslut om placering av samhällstekniska ledningar](#), som fattas av byggnadstillsynsmyndigheten. (MBL 161 §) I första hand ska man dock avtala om nyttjanderätten med markägaren.

Ett vindkraftsprojekt bör också beakta konsekvenserna i synnerhet för kommunikationsnät och radiosystem. Vindkraftverk har konstaterats påverka bland annat kvaliteten på tv-mottagningen samt mobilnätens fältstyrka och signalens kvalitet. Radarsystem måste också ha ett tillräckligt avstånd till vindkraftverken för att fungera. Även små ändringar i placeringen av ett vindkraftverk kan ha en avgörande betydelse för radiosystemens funktion i området. Eftersom befintliga tv- och radiosändningsstationer och höga master inte kan flyttas borde aktörerna föra en dialog redan i vindkraftverkets planeringskede, och vid behov utreda utgångsläget t.ex. gällande signalens styrka. Om man efter att vindkraftverken byggts märker att den mottagna signalen har försämrats trots att de tekniska kraven på mottagningsanordningarna som fastighetsägaren ansvarar för uppfylls, kan man bli tvungen att ta till särskilda lösningar för antenner eller använda alternativa distributionsvägar. Om det finns en stor grupp fastigheter som upplever störningar, kan en slavsändare eller en ny basstation för mobilnäten komma i fråga. Hittills har man inte varit tvungen att tillgripa sådana lösningar i Finland.

Vindkraftsaktörerna bör i samarbete med de olika parterna sträva efter att på förhand lösa sådana eventuella utmaningar för användningen av kommunikationsnätet som vindkraften förorsakar. Den som bygger vindkraftverk ska informera alla sådana kända användare av radiosystemen som har verksamhet på cirka 30 kilometers avstånd från byggområdet om att ett vindkraftverk ska byggas. Användare av radiofrekvenser kan kontrolleras i [Traficoms förteckning](#). Vid behov kan man i anslutning till vindkraftsutbyggnad be Traficom (radiotaajuudet@traficom.fi) om mer information om vilka som använder frekvenserna eller om masterna.

Läs mer

- om förfaranden enligt elmarknadslagen i [kapitel 3.18](#)
- om övriga förfaranden för anslutningsledningar i [kapitel 3.19](#), [kapitel 3.20](#), [kapitel 3.21](#) och [kapitel 3.22](#)

Övriga förfaranden

Lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi omfattar de vanligaste förfarandena, men en produktionsanläggning kan också kräva förfaranden som inte omfattas av den här lagen. Till exempel: ett [anslutningstillstånd](#) krävs om passagen till produktionsanläggningen förutsätter en ny anslutning till landsvägen eller om en befintlig anslutning måste flyttas eller ändras. Byggande i den omedelbara närheten av en landsväg kan kräva ett undantagsbeslut (lagen om trafiksystem och landsvägar).

Fiktivt exempel: Landbaserad vindkraft

15 landbaserade vindkraftverk med en total effekt om cirka 60 megawatt kräver följande tillstånd och administrativa förfaranden:

Planläggning (MBL)

- Vindkraftshelheter som är av regional betydelse styrs av landskapsplanen.
- Den noggrannare styrningen av projektet sker genom en kommunal generalplan för vindkraftsutbyggnad.

Försvarsmaktens utlåtande för vindkraftsprojekt

- Vindkraftverkens totala höjd överstiger 50 meter och därför kräver byggandet ett utlåtande av Huvudstaben.

MKB-förfarande (MKB-lagen)

- Vindkraftsprojektets totala effekt överstiger 45 megawatt och därför krävs en miljökonsekvensbedömning på basis av projektförteckningen.

Flyghindertillstånd (luftfartslagen)

- Vindkraftverken sträcker sig över 60 meter över markytan och därför krävs ett flyghindertillstånd av Traficom.

Bygglov (MBL)

- Byggande av vindkraftverk förutsätter bygglov av kommunens byggnadstillsynsmyndighet.

Inlösningstillstånd för anslutningsledning (lagen om inlösen)

- Anslutningsledningen kräver tillgång till områden genom inlösen och därför behövs ett inlösningstillstånd som beviljas av lantmäteriverket.

Projekttillstånd för byggande av högspänningsledning (elmarknadslagen)

- Byggande av en elledning med en nominell spänning på 110 kilovolt kräver ett projekttillstånd av Energimyndigheten.

Anslutningstillstånd (lagen om trafiksystem och landsvägar)

- Att ansluta en enskild väg som byggs i samband med projektet till landsvägen kräver ett anslutningstillstånd som beviljas av NTM-centralen

Anmälan om byggnadsplan för och idrifttagandet av ett kraftverk (elmarknadslagen)

- Innehavaren av ett kraftverk med minst en megavoltamperes effekt ska skicka in en anmälan till Energimyndigheten.

2.3.2 Ändringsprojekt

Ett vindkraftsrelaterat ändringsprojekt kan till exempel innebära att gamla turbiner byts ut mot nya effektivare eller att turbiner läggs till på vindkraftverkens område. Följande faktorer inverkar på vilka planer och förfaranden som krävs för ändringsprojektet: ändringens omfattning, konsekvenser och plats, samt områdets planläggningssituation och behovet av att samordna olika former av områdesanvändning.

Ändringar i målen för vindkraftsutbyggnad kan förutsätta en bedömning av huruvida MKB fortfarande är aktuell. Om man inte tidigare har behövt göra en miljökonsekvensbedömning och om antalet enskilda anläggningar är minst 10 eller den totala effekten minst 45 megawatt efter ändringen, krävs en [miljökonsekvensbedömning](#) för projektet på samma sätt som för ett nytt projekt. Även andra projektet kan omfattas av MKB på basis av ett beslut i ett enskilt fall, om projektet med beaktande av de sammantagna konsekvenserna av olika projekt anses medföra betydande miljökonsekvenser som kan jämföras med konsekvenserna av projekt som avses i bilaga 1 till MKB-lagen. MKB-kontaktmyndigheten vid den regionala NTM-centralen bedömer om miljökonsekvensbedömningen är tillräcklig och aktuell. Ägaren till ett vindkraftsprojekt begär vid behov ett beslut om prövning av behovet av MKB-förfarande. Beslutet avgör huruvida det tidigare MKB-förfarandet är tillräckligt i förhållande till det ändrade byggmålet. Den projektansvariga kan vara i direkt kontakt med MKB-kontaktmyndigheten för att kontrollera

om MKB-förfarandet är tillräckligt, men även tillståndsmyndigheten, dvs. byggnadsinspektören, är skyldig att kontrollera att den motiverade slutsatsen är aktuell innan tillstånd ges för ett sådant projekt för vilket en MKB har gjorts. Om en MKB har gjorts, ger kontaktmyndigheten ett utlåtande om huruvida den motiverade slutsatsen är aktuell.

Betydande ändringar i planer som gäller områdesanvändning och byggbehov kan ge upphov till ett behov att uppdatera [planen](#) som styr byggandet innan byggloven behandlas. Kommunernas planläggningsmyndigheter bedömer om det föreligger behov att uppdatera planen. I samband med beviljandet av bygglov kan det av särskilda skäl vara möjligt att göra mindre avvikelser från bestämmelser, föreskrifter, förbud eller andra begränsningar som gäller byggande. Produktionsekonomisk effektivitet kan till exempel betraktas som ett sådant särskilt skäl. Undantagsförfarandet bedöms alltid från fall till fall och tillämpas endast på enskilda kraftverk. Undantaget ska vara av ringa art i förhållande till helheten (t.ex. små förändringar i placeringen av ett kraftverk).

Ett eventuellt byte av typ eller modell av vindkraftverk förutsätter att man i samband med ansökan om [bygglov](#) enligt MBL presenterar buller- och skuggutredningar för den nya kraftverksmodellen.

Om det är fråga om rivning av ett vindkraftverk ska man i samband med rivningen beakta att det eventuellt behövs ett [rivningslov](#) enligt MBL. Lovet behövs om generalplanen för detalj- och generalplaneområdet kräver det. (MBL 127 §) Dessutom bör man beakta att MBL föreskriver om att byggplatsen och dess omgivning ska iståndsättas så att den inte äventyrar säkerheten eller förfular omgivningen, om man har avstått från att använda vindkraftverket eller om byggnadsarbetet inte har slutförts. (MBL 170 §)

Ett vindkraftsområde ska i regel placeras så långt från bosättningen eller något annat objekt som kan störas att inget [miljötillstånd](#) enligt miljöskyddslagen heller behövs för ändringsprojektet.

Om de vindkraftverk som ska genomföras avviker från de uppgifter som Försvarmaktens (Huvudstabens operativa avdelning) [utlåtande för vindkraftsprojekt](#) grundar sig på i fråga om storlek (större, höjd > 10 m), antal (flera) eller placering (> 100 m), ska projektaktören begära ett nytt utlåtande av Huvudstabens operativa avdelning om godtagbarheten och om utredningsbehovet innan planen godkänns. Också om ändringarna är mindre än de som nämns ovan ska Huvudstabens operativa avdelning informeras om dem. Ändring av placeringen kräver alltid att byggaren begär tillstånd t.ex. per e-post (även för ändringar som är mindre än 100 m) så att Huvudstabens operativa avdelning har rätt koordinater. Ändringar som är mindre 100 m kräver inget nytt utlåtande. Utlåtanden i anslutning till planläggning och markanvändning ska förutom av Försvarmakten också begäras av Suomen Turvallisuusverkko Oy (STUVE Oy), adress: asiakaspalvelu.stuve@eriomaverkot.fi (offentlig) och <https://turvaposti.eriomaverkot.fi> (konfidentiell).

2.3.3 Små vindkraftverk för hemmabruk

Den här handboken använder Motivias definition för små vindkraftverk. Med små vindkraftverk avses kraftverk som har en rotor med en sveparea på mindre än 200 kvadratmeter, vilket innebär en maximal längd om 8 meter på rotorbladet. Det omfattar i praktiken anordningar med en nominell effekt under 50 kW. Masthöjden på små vindkraftverken är vanligtvis 5–30 meter. Små vindkraftverk används t.ex. för laddning av batterier i elsystem på 12 V, 24 V, 48 V eller 230 V. Det är också vanligt att små vindkraftverk används för att producera energi för uppvärmning av till exempel olika slags ackumulatortankar eller varmvattenberedare i en byggnad. Små vindkraftverk kan också producera direkt el till elnätet i ett egna hemshus. I ett sådant fall omvandlas kraftverkets elektricitet till vanlig nätström med hjälp av en

inverter, och kraftverket kopplas till huvudcentralen. Små vindkraftverk förekommer bl.a. inom lantbruket, samt i anläggningar, hushåll, fritidsbostäder och segelbåtar. De är också en bra energikälla för till exempel hybridsystem utanför elnätet, där det behövs produktion även på vintern.

Bland annat områdets egenskaper och planläggningssituation samt själva projektet avgör om det är möjligt att placera ett vindkraftverk i det tilltänkta området, samt vilka planer eller myndighetsbeslut det eventuellt behövs för områdesanvändningen.

Inga planer har utarbetats för små vindkraftverk. Det kan vara möjligt att placera ett vindkraftverk utan planläggning genom ett avgörande om [planeringsbehov](#), beroende på projektets konsekvenser och placering. Bedömningen görs alltid från fall till fall med beaktande av platsens förhållanden, planläggningssituationen och projektets konsekvenser samt de lagstadgade förutsättningarna.

Små vindkraftverk kan byggas enbart med stöd av ett beslut om [bygglov](#) eller [åtgärdstillstånd](#). Ett så kallat direkt bygglov kan komma i fråga utanför ett detaljplaneområde. I ett detaljplaneområde tar man ställning till byggandets planlighet. Bedömningen görs alltid från fall till fall med beaktande av de lokala förhållandena, planläggningssituationen och projektets konsekvenser samt de lagstadgade förutsättningarna. Enligt tolkning är det främst små vindkraftverk för hemmabruk som kan genomföras med åtgärdstillstånd (se t.ex. HFD 2016:147).

Särskilda krav ställs på ansökan om bygglov och åtgärdstillstånd i fråga om vindkraftsutbyggnad. Utöver bilagorna för ett normalt bygglov ska till ansökan om bygglov för vindkraftverk fogas en utredning om projektets konsekvenser på landskapet och för grannarna, samt en utredning över sökandens övriga närmast belägna planerade master/vindkraftverk. (MBF 64 §) En kommuns byggnadsordning kan också innehålla bestämmelser om byggande av vindkraft.

Ett vindkraftverk kan kräva [miljötillstånd](#) enligt miljöskyddslagen oberoende av storleksklass, om verksamheten kan medföra oskäligt besvär enligt 17 § 1 mom. i lagen angående vissa grannelagsförhållanden på grund av buller- eller blinkeffekter för invånarna i närområdet.

Liksom för större vindkraftverk kan lagenliga [undantag](#) eller [anmälan om åtgärder som eventuellt påverkar ett Natura-område](#) eller [tillstånd](#) enligt lagen om fornminnen behövas.

Ett projekt med små vindkraftverk genomförs i allmänhet för ett enskilt användningsändamål. Om anläggningen också ansluts till nätet krävs ett avtal med elnätets innehavare. Elproducenten bör också kontrollera med elnätets innehavare att systemet uppfyller elnätets och elsäkerhetsbestämmelsernas krav. Ett elproducerande kraftverk som uppfyller de tekniska kraven har rätt att anslutas till elnätet i området. Elnätets innehavare har en anslutningsskyldighet inom sitt verksamhetsområde. El får inte matas in i nätet utan att det finns en köpare för den. Elbolagen har ingen skyldighet att köpa el från små producenter, men många elbolag är villiga att köpa el som blir över från småskalig produktion.

Fiktivt exempel: Projekt med litet vindkraftverk

Ett vindkraftverk med en total effekt på cirka 30 kW och en mastehöjd på 25 meter byggs utanför ett detaljplaneområde. Följande tillstånd och administrativa förfaranden krävs för projektet:

Åtgärdstillstånd (MBL)

- Byggande av vindkraftverk förutsätter åtgärdstillstånd av kommunens byggnadstillsynsmyndighet.
- Byggandet begränsar inte byggandet i planen.
- Byggandet medför inte sådana konsekvenser som skulle kräva ett avgörande om planeringsbehov.

Anläggningen ansluts till elnätet, vilket kräver ett avtal med elnätets innehavare, samt en köpare för den inmatade elen.

2.4 Havsbaserad vindkraft

Med havsbaserad vindkraft avses vindkraft som produceras av vindkraftverk ute till havs (offshore). Den havsbaserade vindkraften främjas kraftigt av EU:s marina energistrategi (strategin för att utnyttja potentialen i havsbaserad förnybar energi för en klimatneutral framtid (COM (2020) 741 final/2)), samt av det finländska projektet VN TEAS. Storleken på de havsbaserade vindkraftverken har ökat under de senaste åren, vilket också förbättrar den havsbaserade vindkraftens konkurrenskraft i förhållande till den mer traditionella vindkraften på land. Havsbaserade vindkraftsprojekt har utvecklats i flera års tid i Finland, men endast en havsbaserad vindkraftspark har byggts. Den ligger i Vetenskär i Björneborg. Finland har mycket gynnsamma förhållanden för produktion av havsbaserad vindkraft: relativt lågt vattendjup, lägre salthalt än i Nordsjön och goda vindförhållanden. De tillstånd som krävs för havsbaserade vindkraftsprojekt varierar stort beroende på projektets läge, och därför behandlas en placering på territorialvatten och i den ekonomiska zonen separat för sig.

Tabell 7. Tillstånd och andra administrativa förfaranden som krävs för havsbaserad vindkraft

Förfarande (lag, ansvarig myndighet)	Havsbaserad vindkraft	
	Läge i territorialvatten	Läge i den ekonomiska zonen
Planering av områdesanvändning		
Planläggning (MBL, Landskapsförbundet eller kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Ja	–
Avgörande om planeringsbehov (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Kanske	–
Planering av en produktionsanläggning		
MKB (NTM-centralen)	Ja	Ja
Utnyttjanderätt (lagen om Finlands ekonomiska zon, statsrådet)	–	Ja
Försvarsmaktens utlåtande för vindkraftsprojekt (Huvudstaben)	Ja	Ja
Tillstånd för undersökning och kartläggning av havsbotten (territorialövervakningslagen, Huvudstaben)	Ja	Ja
Undersökningstillstånd (forminneslagen, Museiverket)	Kanske	–
Natura-bedömning (NVL)	Kanske	Kanske
Undersökningstillstånd (lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter, Lantmäteriverket)	Kanske	Kanske
Uppförande och uppgradering av en produktionsanläggning samt anslutning till nätet		
Vattentillstånd (VL, RFV)	Ja	Ja
Flyghindertillstånd (luftfartslagen, Traficom)	Ja	–
Miljö tillstånd (MSL, RFV eller den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten)	Kanske	Kanske
Anmälan om byggande och avveckling av kraftverk (elmarknadslagen, Energimyndigheten)	Ja	Ja
Projekt tillstånd för byggande av högspänningsledning (elmarknadslagen, Energimyndigheten, ANM)	Kanske	Kanske
Bygglov (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Ja	–
Rivningslov för en byggnad ((MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Kanske	–
Anmälan om rivning av byggnad (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Kanske	–
Tillstånd att rubba en forn lämning (lagen om fornminnen, Museiverket)	Kanske	–
Undantag från skydd av naturtyper (NVL, NTM-centralen)	Kanske	Kanske
Undantag från fridlysningsbestämmelserna och artskyddet (NVL, MM, NTM-centralen)	Kanske	Kanske
Anmälan om åtgärder som påverkar Natura-området (NVL, NTM-centralen)	Kanske	Kanske
Undantag från skyddet av vattennaturtyper (VL, RFV)	Kanske	Kanske
Nyttjanderätt till fast egendom		
Inlösnings tillstånd (lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter, Lantmäteriverket, statsrådet)	Kanske	Kanske
Placering av samhällstekniska anordningar (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Kanske	–
Anmälan om placering av ledning på annans vattenområde (VL, NTM-centralen)	Kanske	Kanske
Kommunens samtycke (elmarknadslagen, kommunen)	Kanske	–

Användning av en produktionsanläggning		
Anmälan om vindkraftverk (<i>lagen om kompensationsområden för vindkraft, Energimyndigheten</i>)	Kanske	–

2.4.1 Havsbaserad vindkraft i territorialvattnen

Havsområdena som tillhör den finska staten, dvs. territorialvattnen, definieras i lagen om gränserna för Finlands territorialvatten (463/1956). Territorialvattnen är de till rikets landområde omedelbart anslutna delar av havet, som slutar vid den internationella territorialvattengränsen. Territorialvattnet hör till den kommun vars huvudsakliga markområde ligger närmast det. (lagen om bestämmande av kommungränser på finskt territorialvatten, 483/1996)

I regel gäller samma förfaranden för havsbaserad vindkraft på territorialvatten som för landbaserad vindkraft (se [kapitel 2.3](#)). I samband med vindkraftsprojekt på havsområden ska dock även vissa särskilda omständigheter beaktas, som beskrivs närmare i följande avsnitt.

I fråga om planeringsbehovet för områdesanvändningen gäller samma principer för havsbaserad vindkraft som byggs på territorialvatten som för vindkraft på land. [Landskapsplanerna](#) har anvisade områden för vindkraftsbyggande i havsområden, dit projekt av regional betydelse placeras. Även landskapsförbundens [havsområdesplaner](#) har anvisade områden för energiproduktion på havsområden. I havsområdesplaneringen strävar man efter att genom samordning av olika behov och mål öka samförståndet och kunskapen samt uppnå synergieffekter. I Finland har havsområdesplanerna varken rättsverkningar eller bindande inverkan för tillståndsförfaranden eller andra förfaranden enligt annan lagstiftning. Havsområdesplanerna är dock strategiska planer och är på så sätt riktgivande samtidigt som de beskriver de potentiella möjligheterna.

Kommunen beslutar om planläggningen. Den som planerar ett vindkraftsprojekt ska redan i ett tidigt skede kontakta kommunen för att utreda möjligheterna att inleda en planläggningsprocess. Markägaren eller markinnehavaren kan ta initiativ till att en plan utarbetas i en kommun. Kommunen fattar beslut om planläggningsinitiativet, och om man beslutar att inleda planläggningen fastställs nödvändiga villkor för den. När planeringen av ett projekt inleds bör man också förbereda sig på eventuella kostnader, eftersom kommunen har rätt att ta ut kostnaderna för planläggningen av den instans på vars initiativ planen utarbetas.

Markanvändnings- och bygglagen gör det möjligt att utarbeta en [generalplan](#) för utbyggnad av vindkraft så att den direkt kan styra byggandet. (MBL 77 §) En generalplan som direkt styr utbyggnaden av vindkraft kan vara en generalplan som omfattar hela kommunens område, en delgeneralplan eller en gemensam generalplan för flera kommuner. En generalplan som direkt styr en utbyggnad av vindkraft kan användas när samordningen av den övriga områdesanvändningen med utbyggnaden av vindkraft kan avgöras på en mer övergripande nivå än i detaljplanen. Havsområdena är typiska sådana områden. En plan som strider mot landskapsplanens mål är inte möjlig.

Vindkraftverken kan påverka de sensorsystem som Försvarmakten använder vid territorialövervakningen, vilket kan försämra utförandet av den lagstadgade territorialövervakningsuppgiften. För att trygga sina verksamhetsmöjligheter ger Försvarmaktens logistikverk utlåtanden om planeringen av områdesanvändningen. (lagen om försvarmakten, territorialövervakningslagen, luftfartslagen)

Systematisk undersökning av havsbottens sammansättning och topografi kräver [tillstånd](#) enligt 12 § i territorialövervakningslagen. Huvudstaben agerar tillståndsmyndighet.

För att uppfylla kravet på att säkerställa försvarets verksamhetsmöjligheter ber vindkraftsoperatören om ett [utlåtande för vindkraftsprojekt](#) från Försvarsmakten. Om vindkraftsprojektet ligger i Bottenvikens vindkraftsområde (kompensationsområde för vindkraft) behövs inget utlåtande från Försvarsmakten.

Precis som på landområden kräver havsbaserade vindkraftsprojekt ett [MKB-förfarande](#) på basis av en projektförteckning enligt lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning alltid när antalet enskilda anläggningar är minst 10 eller när den totala effekten överstiger 45 megawatt. Också de konstruktioner som behövs för byggande, användning och underhåll anses höra till projektet. Havsbaserade vindkraftsprojekt är i allmänhet av den storleksklassen att det krävs ett MKB-förfarande. Bedömningen av gränsöverskridande miljökonsekvenser regleras av den s.k. Esbokonventionen. De stater som är parter i avtalen har rätt att delta i ett MKB-förfarande som pågår i en annan stat, om miljökonsekvenserna av det projekt som är föremål för bedömningen gäller staten i fråga. Finland och Estland har dessutom ett bilateralt MKB-avtal som preciserar Esbokonventionen. Miljöministeriet agerar behörig myndighet i Finland vid internationella samråd i anslutning till MKB.

Byggandet av ett havsbaserat vindkraftverk kräver i praktiken alltid [tillstånd](#) enligt vattenlagen på grund av byggandets konsekvenser, muddringar samt installation av ledningar. I vattentillståndet, som är av avgörande betydelse för havsbaserade vindkraftsprojekt, fastställs projektets strukturer i detalj och därigenom i praktiken även teknologin.

Även byggande av ett havsbaserat vindkraftverk på territorialvatten förutsätter [bygglov](#) enligt MBL. Utöver bilagorna för ett normalt bygglov ska till ansökan om bygglov för vindkraftverk fogas en utredning om projektets konsekvenser på landskapet och för grannarna, samt en utredning över sökandens övriga närmast belägna planerade master/vindkraftverk. (MBF 64 §) En kommuns byggnadsordning kan också innehålla bestämmelser om byggande av vindkraft.

Ett område för havsbaserade vindkraftverk kan ibland kräva [miljötillstånd](#) enligt miljöskyddslagen, om verksamhetens buller- eller blinkeffekter kan orsaka oskäligt besvär för invånarna i närområdet enligt 17 § 1 mom. i lagen angående vissa grannelagsförhållanden.

Den havsbaserade vindkraften måste också beakta naturkonsekvenserna. Vid valet av placeringsplats för ett havsbaserat vindkraftsprojekt bör man undvika områden i naturtillstånd och områden med värdefulla naturvärden samt livsmiljöer eller utbredningsområden för skyddade arter. Skyddsområden och nationalparker som anvisats och är belägna på havsområden lämpar sig inte för byggande av vindkraft. Ibland kan [undantag](#) enligt naturvårdslagen och undantag från skyddet av [vattennaturtyper](#) enligt vattenlagen vara nödvändiga. I närheten av ett område som hör till nätverket Natura 2000 kan det vara nödvändigt att göra en [anmälan om en åtgärd som eventuellt påverkar Natura-området](#) eller till och med en [Natura-bedömning](#).

I fråga om utbyggnad av vindkraft på havsområdena bör man beakta att lagen om fornminnen skyddar fornlämningar under vatten på samma sätt som fornlämningar på land. Gamla skeppsvrak är fredade på basis av sin ålder. Ett sådant vrak eller en sådan del av ett vrak som kan antas ha sjunkit för över hundra år sedan jämföras med en fast fornlämning. (fornminneslagen 20 §) Genomförandet av ett projekt kan förutsätta [förfaranden](#) enligt fornminneslagen.

Även havsbaserade vindkraftverk utgör flyghinder och därför bör deras inverkan på flygtrafiken och flygsäkerheten utredas och vid behov ska [flyghindertillstånd](#) enligt luftfartslagen sökas. Den som reser ett vindkraftverk som placeras i ett havsområde (det område som ligger närmast havsstranden) ska också begära om utlåtande från Gränsbevakningsväsendet. Kraftverken ska förses med flyghinderljus i enlighet med villkoren i flyghindertillståndet. Efter att flyghindret har uppförts ska en flyghinderanmälan göras till Fintraffic Flygtrafiktjänst Ab.

Likaså bör man beakta konsekvenserna för sjötrafikens infrastruktur i samband med byggandet av områden för havsbaserade vindkraftverk. Om området för havsbaserade vindkraftverk är beläget i närheten av farleder eller fartygens trafikeringsområden, kan det orsaka olägenheter för både fartygens radarsystem och sjötrafikens radarövervakningen och äventyra sjöfartens säkerhet. Den finska kusten har över 10 000 kilometer allmänna farleder. Dessutom finns det cirka 100 fasta VTS-radaranläggningar på strandområdena för styrning av sjötrafiken. På grund av det omfattande befintliga trafikleds- och radarnätet ligger de planerade områdena för havsbaserade vindkraftverk ofta också relativt nära farlederna eller mellan farlederna och VTS-radaranläggningarna. Det är förbjudet att bygga vindkraftverk på farledsområdena eftersom det hindrar sjöfarten på det område som anvisats för ändamålet. Även ankringsområdena och farledernas infartsområden är en viktig del av farledsstrukturen, varmed samma tillgänglighetskrav gäller också för dem. Alla farleder för handelssjöfart i Finland omfattas av trafikstyrning med radar.

Projekt för havsbaserad vindkraft där konsekvenserna för sjöfarten eller sjöfartens infrastruktur inte har utretts grundligt, bör inte ha planerade vindkraftverk närmare än 1,5 kilometer från farledens kantlinjer eller fartygens trafikeringsområden för att säkerställa sjöfartens säkerhet och en störningsfri trafik. Traficom kan bedöma ovan nämnda avståndskrav noggrannare när man har utrett den havsbaserade vindkraftsparkens konsekvenser på bl.a. sjöfartens radarsystem och sjöfararnas synpunkter på säkerhetsanordningarna. Det rekommenderas att man kontaktar Traficom, Fintraffic Sjötrafikledning och Trafikledsverket angående utredningarnas detaljer redan i början av projektplaneringen, och även angående havsområden som lämpar sig för havsbaserad vindkraft ur sjöfartens synvinkel.

Vid placering av anslutningsledningar ska samma förfaranden iaktas som på land. Även försvarsmaktens kabellinjer ska beaktas i projekt som gäller havsbaserad vindkraft. Redan i planeringsskedet är det skäl att kontrollera sjökablarnas placering och komma överens om visning av kabeldragningarna med Marinens operativa systemcentral.

Fiktivt exempel: Havsbaserat vindkraftsprojekt i territorialvatten

Ett område med 30 vindkraftverk i territorialvatten med en total effekt på cirka 200 megawatt kräver följande tillstånd och administrativa förfaranden:

Planläggning (MBL)

- Helheten för utbyggnad av vindkraft som är av regional betydelse styrs av landskapsplanen.
- För en noggrannare styrning av projektet gör kommunen upp en generalplan för utbyggnad av vindkraft.

Undersökningstillstånd för havsbotten (territorialövervakningslagen)

- Undervattensmätningar i planeringsskedet och undersökning av havsbottens sammansättning kräver tillstånd av Huvudstaben.

MKB-förfarande (MKB-lagen)

- Vindkraftsprojektets totala effekt är minst 45 megawatt och därför krävs en miljökonsekvensbedömning på basis av projektförteckningen.

Vattentillstånd (RFV)

- Regionförvaltningsverkets vattentillstånd behövs på grund av byggandets konsekvenser samt på grund av muddringar och installation av ledningar.

Flyghindertillstånd (luftfartslagen)

- Vindkraftverken sträcker sig över 60 meter över vattennivån och därför krävs ett flyghindertillstånd av Traficom.

Bygglov (MBL)

- Byggande av vindkraftverk förutsätter bygglov av kommunens byggnadstillsyn.

Inlösningstillstånd för anslutningsledning (lagen om inlösen)

- Anslutningsledningen behöver tillgång till områden genom inlösen och därför behövs ett inlösningstillstånd som beviljas av statsrådet.

Projekttillstånd för byggande av högspänningsledning (elmarknadslagen)

- För att bygga en elledning med en nominell spänning på 110 kilovolt krävs ett projekttillstånd av Energimyndigheten.

Anmälan om byggnadsplan för och idrifttagandet av ett kraftverk (elmarknadslagen)

- Innehavaren av ett kraftverk med minst en megavoltampere ska göra en anmälan till Energimyndigheten.

Anmälan om vindkraftverk (lagen om kompensationsområden för vindkraft)

- Området för vindkraftverken ligger inom kompensationsområdet för vindkraft.
- Elproducenten är skyldig att göra en anmälan till Energimyndigheten innan vindkraften tas i kommersiell drift och betala en turbin-specifik vindkraftsavgift.
- Vindkraftsprojekt som ligger inom kompensationsområdet för vindkraft behöver inte ett utlåtande för vindkraftsprojekt av Försvarsmakten.

2.4.2 Havsbaserad vindkraft i den ekonomiska zonen

Finlands ekonomiska zon börjar vid territorialvattnens yttre gräns och slutar vid den gräns som grundar sig på internationella avtal. Finlands ekonomiska zon och utnyttjandet av den regleras i lagen om Finlands ekonomiska zon (1058/2004, lagen om den ekonomiska zonen) och i statsrådets förordning om Finlands ekonomiska zon (1073/2004, förordningen om den ekonomiska zonen). Den helhet av myndighetsförfaranden som gäller utbyggnad av vindkraft är annorlunda i den ekonomiska zonen än i territorialvattnen eller på landområden, eftersom den ekonomiska zonen delvis omfattas av annan lagstiftning än det egentliga område som tillhör den finska staten.

Havsbaserade vindkraftsprojekt som placeras i den ekonomiska zonen kräver statsrådets samtycke enligt lagen om den ekonomiska zonen gällande [utnyttjande av och byggande i den ekonomiska zonen](#). Enligt lagen om den ekonomiska zonen är det möjligt att bygga i en ekonomisk zon för att utnyttja den ekonomiskt, om statsrådet på ansökan ger sitt samtycke till det. Statsrådets samtycke behövs för undersökningar i anslutning till utveckling av havsbaserade vindkraftsprojekt samt för byggande och användning av kraftverken.

Markanvändnings- och bygglagen tillämpas i den ekonomiska zonen endast i fråga om kapitel 8 a, dvs. havsplanering. Den ekonomiska zonen har ingen planläggning med rättsverkan och byggandet av vindkraftverk kräver således inte bygglov.

I regel behöver man inte söka [undersöknings- och kartläggningstillstånd](#) enligt territorialövervakningslagen i den ekonomiska zonen i Finland. Om projektets kablage går genom territorialvatten krävs det dock tillstånd. Huvudstaben agerar tillståndsmyndighet

Om man i samband med projektet måste ansöka om [projekttillstånd](#) enligt elmarknadslagen för byggande av en högspänningsledning på minst 110 kilovolt, agerar arbets- och näringsministeriet tillståndsmyndighet för byggande av sådana ledningar som överskrider statsgränsen.

Fiktivt exempel: Vindkraftsprojekt i den ekonomiska zonen

Ett område med 50 vindkraftverk i den ekonomiska zonen med en total effekt på cirka 400 megawatt behöver följande tillstånd och administrativa förfaranden:

Utnyttjanderätt av statsrådet (lagen om den ekonomiska zonen)

- Ekonomiskt utnyttjande av den ekonomiska zonen och undersökning som syftar till detta förutsätter ett samtycke av statsrådet.

Statsrådets samtycke till byggande i den ekonomiska zonen (lagen om den ekonomiska zonen)

- Statsrådets samtycke behövs också för byggande och användning av anordningar och andra konstruktioner som används för ekonomiskt utnyttjande i den ekonomiska zonen.

Försvarsmaktens utlåtande för vindkraftsprojekt

- Vindkraftverkens totala höjd är över 50 meter och därför kräver byggandet ett utlåtande av Huvudstaben.

Undersökningstillstånd för havsbotten (territorialövervakningslagen)

- Tillstånd av Huvudstaben behövs eftersom projektets kablage även kommer att gå genom territorialvatten.

MKB-förfarande

- Det totala antalet vindkraftverk är minst 10 och därför behövs en miljökonsekvensbedömning utifrån projektförteckningen.

Vattentillstånd (RFV)

- Regionförvaltningsverkets vattentillstånd behövs på basis av byggandets konsekvenser samt på basis av muddringar och installation av ledningar.

Inlösningstillstånd för anslutningsledning (lagen om inlösen)

- Anslutningsledningen behöver tillgång till områden genom inlösen och därför behövs ett inlösningstillstånd som beviljas av lantmäteriverket.

Projekttillstånd för byggande av högspänningsledning (elmarknadslagen)

- För byggande av en elledning som har en nominell spänning på 110 kilovolt och som överskrider riksgränsen fordras projekttillstånd av arbets- och näringsministeriet.

Anmälan om byggnadsplan för och idrifttagandet av ett kraftverk (elmarknadslagen)

- Innehavaren av ett kraftverk med en effekt på minst en megavoltampere ska göra en anmälan till Energimyndigheten.

I övrigt kräver ett havsbaserat vindkraftsprojekt i den ekonomiska zonen i huvudsak samma myndighetsförfaranden som [projekt på territorialvatten](#) och [landbaserade vindkraftsprojekt](#). Samma förfaranden är lämpliga åtminstone delvis för att även om själva området för vindkraftverken ligger i den ekonomiska zonen, dras havskablarna delvis i territorialvattnen.

2.5 Solenergi

I Finland har solenergiprojekten i allmänhet genomförts i mycket liten skala och i anslutning till befintliga byggnader. I allmänhet producerar man antingen el eller värme från solen, varvid det i det förstnämnda fallet är fråga om solpaneler och i det andra om solfångare. Vid sidan av dessa projekt kommer det också att finnas projekt i allt större skala, såsom solkraftverk i industriell storleksklass. Med solkraftverk avses system där el matas in i nätet. I den här handboken definieras ett solkraftverk i industriell skala som ett system som överstiger 1000 kW (1 MW). De stora systemen som redan genomförts och som kan betraktas som solkraftverk i industriell storleksklass är t.ex. system med takställningar, såsom Helsingfors kraftverk i Stensböle (0,853 MW) och i Södervik (0,340 MW) samt Finlands första markbaserade solkraftverk (0,250 MW) som tillhör Kervo Energi.

Mindre system än industriella solkraftverk delas i denna handbok in i medelstora (10–ca 1000 kW), där elen/värmen huvudsakligen produceras för egen förbrukning i höghus, industri-, affärs- eller kontorsbyggnader samt i system för hushållsbruk (under 10 kW), där elen/värmen huvudsakligen produceras för egen förbrukning i egnahemshus, sommarstugor eller andra små byggnader. I t.ex. stugor kan systemet också vara av s.k. off-grid-typ, där systemet verkar utanför elnätet.

Tillståndsmyndigheterna ska inom två år behandla de tillståndsförfaranden och andra administrativa godkännandeförfaranden som krävs för byggande av solpaneler som producerar el, anslutning till nätet och användning, eller inom ett år om det är fråga om ett kraftverk med en elproduktionskapacitet på mindre än 150 kW, eller ett projekt i syfte att uppdatera anläggningen. Tidsfristerna behandlas närmare i [kapitel 4.5](#).

Tabell 8. Eventuella tillstånd och andra administrativa förfaranden för produktionsanläggningar för solenergi

Förfarande (lag, ansvarig myndighet)	Solenergi		
	Industriellt solkraftverk (>1 MW)	Medelstort (10kW–1 MW)	Hushållsbruk (<10 kW)
Planering av områdesanvändning			
Planläggning (MBL, Landskapsförbundet eller kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Kanske	–	–
Avgörande om planeringsbehov (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Kanske	–	–
Undantagsbeslut (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Kanske	–	–
Planering av en produktionsanläggning			
MKB (NTM-centralen)	Kanske	–	–
Undersökningstillstånd (fornminneslagen, Museiverket)	Kanske	–	–
Natura-bedömning (NVL)	Kanske	–	–
Undersökningstillstånd (lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter, Lantmäteriverket)	Kanske	–	–
Uppförande och uppgradering av en produktionsanläggning samt anslutning till nätet			
Anmälan om byggande och avvecklande av kraftverk (elmarknadslagen, Energimyndigheten)	Ja	–	–
Bygglov (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Kanske	–	–

Åtgärdstillstånd (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Kanske	Kanske	Kanske
Rivningslov för en byggnad (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Kanske	–	–
Anmälan om rivning av byggnad (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Kanske	–	–
Tillstånd att rubba fornlämning (lagen om fornminnen, Museiverket)	Kanske	–	–
Undantag från skydd av naturtyper (NVL, NTM-centralen)	Kanske	–	–
Undantag från fridlysningsbestämmelserna och artskyddet (NVL, MM, NTM-centralen)	Kanske	–	–
Anmälan om åtgärder som påverkar Natura-området (NVL, NTM-centralen)	Kanske	–	–
Projektstillstånd för byggande av högspänningsledning (elmarknadslagen, Energimyndigheten, ANM)	Kanske	–	–
Nyttjanderätt till fast egendom			
Inlösningsstillstånd (lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter, Lantmäteriverket, statsrådet)	Kanske	–	–
Placering av samhällstekniska anordningar (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Kanske	Kanske	Kanske
Anmälan om placering av ledning på annans vattenområde (VL, NTM-centralen)	Kanske	Kanske	Kanske
Kommunens samtycke (elmarknadslagen, kommunen)	Kanske	–	–

2.5.1 Medelstora system och hushållsbruk

För solenergiprojekt i den här storleksklassen räcker det i allmänhet med enbart den kommunala byggnadstillsynens förfaranden .

Om solpanelen eller solfångaren har en betydande inverkan på stadsbilden eller miljön krävs [åtgärds-tillstånd](#) enligt MBL för installation eller byggande. (MBL 126 a §) Installation eller byggande av solpanel eller solfångare kan förutsätta åtgärdstillstånd t.ex. när det är fråga om en byggnad eller byggplats som är belägen på ett byggnadshistoriskt, stadsbildsmässigt eller landskapsmässigt värdefullt område. Sådana områden är t.ex. områden som är skyddade i planen samt nationellt viktiga områden som hör till den byggda kulturmiljön. Även ändringar på en skyddad byggnads fasad eller tak förutsätter i allmänhet tillstånd.

Kommunernas byggnadsordningar kan innehålla bestämmelser om solkraftsprojekt. Byggnadsordningarna är kommunspecifika och därför kan olika kommuner ha olika krav gällande tillståndsförfarandet. MBL gör det möjligt att befria små åtgärder gällande solpaneler från tillståndsplikten. I ett sådant fall ska dock byggnadstillsynen meddelas om saken. Det finns skäl att alltid kontrollera saken i god tid i kommunens byggnadsordning och med kommunens byggnadstillsyn. Den egna kommunens bestämmelser om solenergi ska med fördel utredas redan i planeringskedet, så att åtgärdens myndighetsförfaranden framskrider smidigt. I fråga om nybyggen hanteras tillstånden för solenergi i samband med de övriga tillstånden.

Ett solelprojekt genomförs i allmänhet för ett enskilt användningsändamål. Vanligen kopplas anläggningen till nätet med hjälp av en nätinverter, vilket kräver ett avtal med elnätets innehavare. Elproducenten bör också av nätinnehavaren försäkra sig om att systemet uppfyller elnätets och elsäkerhetsbestämmelsernas krav. Ett elproducerande kraftverk som uppfyller de tekniska kraven har rätt att anslutas till elnätet i området. Elnätets innehavare har en anslutningsskyldighet inom sitt verksamhetsområde. El får inte matas in i nätet utan att det finns en köpare för den. Småskaliga producenter av solel säljer i allmänhet sin överskottsel till elbolagen, men elbolagen har ingen skyldighet att köpa solel från småproducenter. Förutom nätinvertern kan ett solelssystem vara utrustat med ett nätbatteri som utöver

fastighetens elbehov kan vara tillgängligt för nätbolaget genom ett separat avtal för att jämna ut förbrukningstoppar i nätet. Ett batteri i en elbil som är kopplat till en laddningsstation i fastighetens elnät kan också användas på motsvarande sätt, men kräver lämplig utrustning på laddningsstationen och ett avtal med nätbolaget.

Ett solesystem kan också ha ett slutet distributionsnät, som kan hantera elförsörjningen på ett geografiskt avgränsat område för industri eller handel. Sådan verksamhet är tillståndspliktig och ekonomiskt reglerad, visserligen i mindre grad än för ett typiskt distributionsnät. Ett slutet distributionsnät behöver elnätstillstånd enligt 11 § i elmarknadslagen. Det här förfarandet omfattas inte av lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi. Mer information finns på [Energimyndighetens webbplats](#).

Fiktivt exempel: Medelstort solesystem

Solkraftverk med en nominell effekt på 60 kW. Följande tillstånd och administrativa förfaranden krävs för projektet:

Åtgärdstillstånd (MBL)

- Solpaneler påverkar stadsbilden betydligt och därför kräver installationen åtgärdstillstånd, som beviljas av kommunens byggnadstillsynsmyndighet.

Anläggningen ansluts till elnätet, vilket kräver ett avtal med elnätets innehavare, samt en köpare för den inmatade elen.

2.5.2 Industriell solkraft

Solkraftverk i industriell skala ingår inte heller i projektförteckningen i bilaga 1 till lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning och kräver således inte automatiskt ett [MKB-förfarande](#). De största miljökonsekvenserna som rör produktionsområdet för solenergi hänför sig förutom till det stora arealbehovet även till eventuella högspänningsledning som byggs i samband med solel och värmeöverföringsrör i samband med solvärme. Förfarandet vid miljökonsekvensbedömning tillämpas enligt lagens projektförteckning på projekt som omfattar överföring och lagring av energi och ämnen (kraftledningar ovan jord på minst 220 kilovolt, vars längd överstiger 15 kilometer). Ett solkraftverk i industriell skala kan också omfattas av MKB på basis av ett beslut i ett enskilt fall, om det sannolikt anses orsaka betydande miljökonsekvenser som till sin art och omfattning, även med beaktande av de sammantagna konsekvenserna av olika projekt, kan jämföras med konsekvenserna av projekt som avses i bilaga 1 till MKB-lagen. (3 § i MKB-lagen) Verksamhetsområdets NTM-central fattar beslut om behovet av att tillämpa MKB-förfarande i enskilda fall. Den projektansvariga kan inleda ärendet.

Följande faktorer inverkar på vilka planer och förfaranden som krävs för ett projekt gällande planering av områdesanvändningen: projektets omfattning, konsekvenser och plats, samt områdets planläggningssituation och behovet av att samordna olika former av områdesanvändning. Finland har inga riksomfattande, enhetliga anvisningar för byggande av solenergisystem. Skyldigheter och ansvar regleras på samma sätt som för andra byggprojekt i enlighet med markanvändnings- och bygglagstiftningen.

Bland annat områdets egenskaper och planläggningssituation samt själva projektet avgör om det är möjligt att placera ett solkraftverk i industriell skala i det planerade området samt vilka tillstånd det eventuellt fordras i planeringen av områdesanvändningen och vid byggandet. Solkraft kan behandlas på alla nivåer i planeringen av områdesanvändningen (landskapsplan, generalplan, detaljplan).

Solenergin behandlas skilt för sig eller under förnybar energi i flera [landskapsplaner](#) som är under arbete. Landskapen behandlar ämnet utifrån sina egna utgångspunkter, eftersom det till exempel inte

finns någon entydig definition av skalan på ett solkraftverk som är av avgörande betydelse för ett landskap, och som skulle kunna betraktas som en allmän utgångspunkt i planeringen på landskapsnivå. Man har också diskuterat om solkraftverk överhuvudtaget är en fråga av betydelse för ett landskap i planeringen av områdesanvändningen – till och med oberoende av kraftverkets produktionseffekt och arealkrav. Frågan är framför allt kopplad till huruvida dessa kan anses ha ett överkommunalt planeringsbehov eller en överkommunal miljöpåverkan och om det är motiverat att anvisa områden för eventuella framtida projekt i en långsiktigt juridiskt förpliktande plan (landskapsplanens inverkan på styrningen av myndighetsverksamhet).

Beslut som gäller praxis för solenergibyggande fattas kommunvis inom ramen för lagstiftningen. Planläggningen gällande solenergi utgår huvudsakligen från fastighetsverksamhetens behov och initiativ. Kommunernas styrredskap för områdesanvändningen (generalplan, detaljplan, bygglov och åtgärdstillstånd samt byggnadsordning) är i allmänhet tillräckliga för att styra byggandet av produktionsområden för solenergi. Omfattande solenergiprojekt inklusive produktionsanläggningar, produktionsanläggningens väg- och elinfrastruktur samt planering av transformatorstationer och jordkabelnät kan förutsätta [generalplanläggning](#) och/eller [detaljplanering](#) eller ändringar i gällande planer.

När områdesanvändningen planeras, borde man redan i planläggningskedet utreda det arkeologiska kulturarvet och beakta fasta fornlämningar. Om en tidigare okänd fast fornlämning hittas medan projektet genomförs, ska arbetet avbrytas och det regionala ansvarsmuseet eller Museiverket kontaktas för anvisningar. [Tillstånd att rubba en fast fornlämning](#) ska vid behov sökas hos Museiverket. [Undersökningstillstånd](#) ska sökas om tillståndet att rubba en fast fornlämning förutsätter det.

Solkraftverk i stor skala eller placeringar av stora panelgrupper i terrängen som avskilts från det övriga området kräver åtminstone [åtgärdstillstånd](#) enligt MBL. Ett omfattande solkraftverk kan i stället för åtgärdstillstånd kräva [bygglov](#), om det på grund av sin storleksklass kan anses vara en byggnad. Beroende på anläggningens placering och de konsekvenser den medför, samt på verksamhetens anslutning till jordbruksnäringen, kan byggandet förutsätta ett avgörande om planeringsbehov för ett område där det inte finns någon plan som direkt styr byggandet. Om projektet kräver planläggning behövs inget förfarande för avgörande om planeringsbehov.

I samband med placeringen av solkraftverk i närheten av en flygplats finns det skäl att utreda eventuella bländningskonsekvenser för flygtrafiken. Det här kan säkerställas genom att be [Fintraffic Flygtrafiktjänst Ab](#) om en bedömning.

Vid valet av placeringsplats för produktionsområdet bör man undvika områden i naturtillstånd och områden med värdefulla naturvärden samt livsmiljöer eller utbredningsområden för skyddade arter. Ibland kan [undantag](#) enligt naturvårdslagen och undantag från skyddet av [vattennaturtyper](#) enligt vattenlagen vara nödvändiga. I närheten av ett område som hör till nätverket Natura 2000 kan det vara nödvändigt att göra en [anmälan om en åtgärd som eventuellt påverkar Natura-området](#) eller till och med en [Natura-bedömning](#).

I samband med planeringen av projektet ska man också planera hur projektet ska anslutas till elnätet, så att projektets totala konsekvenser kan bedömas. Solkraftverk i industriell skala kan påverka hela elnätets struktur. Produktionen av solenergi varierar och detta bör också beaktas när produktionen ansluts till nätet. Kraftverket ska kunna fungera även när nätspänningen och frekvensen varierar. Elnätets innehavare ska alltid uppfylla de gällande anslutnings- och säkerhetskraven för elnätet. [Projektstillstånd](#) enligt elmarknadslagen ska sökas hos Energimyndigheten för byggande av en högspänningsledning, om spänningen i ledningen överstiger 110 kV. För att kraftverket ska kunna anslutas till nätet krävs dessutom nätinnehavarens samtycke. Enligt elmarknadslagen ska elproducenten också [underätta](#) Energimyndigheten om byggnadsplanen för och idrifttagandet av kraftverket, om långvarigt eller

bestående avvecklande av ett kraftverk, samt om effekthöjning, om kraftverket har minst en megavoltampere (cirka en megawatt).

Det kan vara nödvändigt att skaffa nyttjanderätt till markområden för att placera de anordningar som behövs för nätanslutningen. Dragning av en elledning med en nominell spänning på minst 110 kilovolt kräver [kommunens samtycke](#) enligt elmarknadslagen, om rätten att placera elledningen inte grundar sig på ett inlösningsstillstånd enligt inlösningslagen och elledningen byggs någon annanstans än på ett område som reserverats för ändamålet i planen. [Inlösningsstillstånd](#) krävs om projektet kräver inlösen av områden. Tillståndet kan gälla inlösen med äganderätt eller nyttjanderätt. Om det före inlösningsstillståndet är nödvändigt att utföra terrängundersökningar på projektområdet för att planera projektet och utreda behovet av inlösen, ska [undersökningstillstånd](#) sökas hos Lantmäteriverket för detta ändamål. Om det är fråga om placering av ledningar kan kommunens [beslut om placering av samhällstekniska ledningar](#), som fattas av byggnadstillsynsmyndigheten, ge den nyttjanderätt som krävs. (MBL 161 §) I första hand ska man dock avtala om nyttjanderätten med markägaren.

Solvärme kraftverk i industriell skala ansluts i allmänhet till fjärr- eller regionvärmenätet och byggs ofta i närheten av värmecentralerna. Värmen överförs via fjärrvärmerör från kraftverket till värmecentralen eller en annan byggnad. Värmeväxlaren i byggnaden tar värmen från den frostbeständiga värmeöverföringsvätskan i solkraftverkets cirkulation och överför den till fjärrvärmevattnet.

Fiktivt exempel: Industriellt solkraftverk

Ett elproducerande landbaserat solkraftverk med en nominell effekt på 2 megawatt placeras i ett område, varav en del är ett detaljplanerat industriområde. Följande tillstånd och administrativa förfaranden krävs för projektet:

Planläggning (MBL)

- På verksamhetsutövarens initiativ inleder kommunen en ändring av detaljplanen för placering av ett solkraftverk i området på ett sätt som beaktar miljön.

Åtgärdstillstånd (MBL)

- Solkraftverket har en betydande inverkan på landskapsbilden och miljön och därför krävs ett åtgärdstillstånd som beviljas av kommunens byggnadstillsynsmyndighet.

Anmälan om byggnadsplan för och idrifttagandet av ett kraftverk (elmarknadslagen)

- Innehavaren av ett kraftverk med minst en megavoltampere ska göra en anmälan till Energimyndigheten.

Anläggningen ansluts till elnätet, vilket kräver ett avtal med elnätets innehavare, samt en köpare för den inmatade elen.

2.5.3 Ändringsprojekt

När det gäller solenergi kan ett ändringsprojekt t.ex. innebära att nya paneler läggs till eller att gamla byts ut mot effektivare.

Tillsvidare har inga ändringsprojekt genomförts i fråga om industriella solenergikraftverk i Finland. Att byta till effektivare paneler skulle knappast kräva en tillståndsprocess, medan det t.ex. kan krävas [åtgärdstillstånd](#) om man ökar antalet paneler. Det avgörande i bedömningen är huruvida och i vilken mån konsekvenserna för markanvändningen och miljön ändras i samband med ändringsprojektet.

2.6 Värmepumpar

Värmepumpar installeras i fastigheter i liten och större skala i form av luftvärmepumpar, luftvattenvärmepumpar, frånluftsvärmepumpar och jordvärmepumpar. Värmepumpar kan installeras i industriell skala t.ex. för att ta till vara processvärme från industrin och i samband med kommunal fjärrvärmeproduktion bl.a. för att ta tillvara spillvärme från avloppsvatten.

Tabell 9. Eventuella tillstånd och andra administrativa förfaranden för värmepumpar

Förfarande (lag, ansvarig myndighet)	Värmepumpar		
	Värmepumpar inom industrin	Jordvärmepump	Luftvärmepump, luftvattenvärmepump, frånluftsvärmepump
Planering av en produktionsanläggning			
Undersökningstillstånd (forminneslagen, Museiverket)	–	Kanske	–
Natura-bedömning (NVL)	–	Kanske	–
Uppförande och uppgradering av en produktionsanläggning samt anslutning till nätet			
Åtgärdstillstånd (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Kanske	Kanske	Kanske
Vattentillstånd (VL, RFV)	–	Kanske	–
Tillstånd att rubba fornlämning (lagen om fornminnen, Museiverket)	–	Kanske	–
Tillstånd för hantering och upplagring (kemikaliesäkerhetslagen, Tukes)	Kanske	–	–
Anmälan om hantering och upplagring (kemikaliesäkerhetslagen, Tukes)	Kanske	Kanske	–
Undantag från skyddet av naturtyper (NVL, NTM-centralen)	–	–	–
Undantag från fridlysningsbestämmelserna och artskyddet (NVL, MM, NTM-centralen)	Kanske	–	–
Anmälan om åtgärder som påverkar Natura-området (NVL, NTM-centralen)	Kanske	–	–
Undantag från skyddet av vattennaturtyper (VL, RFV)	–	Kanske	–
Nyttjanderätt till fast egendom			
Placering av samhällstekniska anordningar (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Kanske	Kanske	–
Anmälan om placering av ledning på annans vattenområde (VL, NTM-centralen)	–	Kanske	–

2.6.1 Nytt projekt

Installation av luftvärmepumpar och luftvattenvärmepumpar på ytterväggen av en byggnad förutsätter i allmänhet [åtgärdstillstånd](#) enligt MBL, åtminstone när byggnadens fasad ändras. Installation av frånluftsvärmepump förutsätter i allmänhet inte åtgärdstillstånd, men det kan krävas i enskilda fall. Om byggnaden är skyddad eller av kulturhistorisk betydelse ska detta beaktas och fasaderna på sådana byggnader bör inte ändras.

Kommunens byggnadsordning kan innehålla bestämmelser om behovet av åtgärdstillstånd. Byggnadsordningarna är kommunspecifika och därför kan olika kommuner ha olika krav gällande tillståndsförfarandet. Vissa byggnadstillsyner kräver t.ex. tillstånd/utredning om hanteringen av avrinningsvattnet från värmepumpen. Det är tillrådligt att utreda ärendet i god tid i kommunens byggnadsordning och med byggnadstillsynen, så att åtgärderna framskrider smidigt.

Byggandet av ett uppvärmningssystem för en ny byggnad ingår i behandlingen av bygglovet. Om man vill byta uppvärmningssystemet i en befintlig byggnad till ett jordvärmesystem krävs i regel ett [åtgärdstillstånd](#). Kommunen kan helt eller delvis befria borring av jordvärmebrunnar från åtgärdstillstånd ge-

nom en bestämmelse i byggnadsordningen och tillämpa ett anmälningsförfarande. Åtgärdstillstånd behövs när man vill använda energibrunnen som extra värmekälla. Borrning av en energibrunn kan påverka markanvändningen i det omgivande området bl.a. i sådana fall där nyttjandet av jordmånens värme kan begränsa grannens möjligheter till det samma. (MBL 126a §)

I klassificerade grundvattenområden kan en energibrunn för en jordvärmepump också förutsätta tillstånd enligt vattenlagen av Regionförvaltningsverket. Behovet av tillstånd bedöms av tillsynsmyndigheterna i enlighet med vattenlagen (NTM och kommunens miljöförvaltningsmyndighet). Avgörandet av ett tillståndsärende grundar sig på prövning från fall till fall med stöd av vattenlagens bestämmelser. Även högsta förvaltningsdomstolens (HFD) avgörandepraxis beaktas i tillståndsprövningen (bl.a. HFD: 2015:150 och HFD: 2019:37). Om projektet kräver vattentillstånd är det skäl att först ansöka om det, eftersom ett jordvärmesystem inte får byggas utifrån ett eventuellt negativt beslut. Markanvändnings- och bygglagen fastställer ingen ordningsföljd för tillstånden, men med tanke på projektet är det enklare om man ansöker om andra nödvändiga tillstånd innan man ansöker om åtgärdstillstånd.

Jordvärme kan installeras i en värmebrunn, under marken eller t.ex. i ett vattendrag parallellt med markytan. Om installationen av jordvärmens uppsamlingsrör kräver relativt stora markområden är det inte uteslutet att undantag enligt naturvårdslagen eller [undantag](#) från skyddet av [vattennaturtyper](#) enligt vattenlagen kan vara nödvändiga.

Om en okänd fast fornlämning påträffas i samband med grävarbeten för jordvärme avbryts arbetet, varefter man utan dröjsmål kontaktar det regionala ansvariga museet eller Museiverket för att få anvisningar om hur man fortskrider. Vid behov ansöker man om [tillstånd](#) hos Museiverket om att rubba en fast fornlämning. [Undersökningstillstånd](#) ska sökas om tillståndet att rubba en fast fornlämning förutsätter det.

Energibrunnen som jordvärmepumpen använder kan med grannens samtycke borrar i sned vinkel så att hålet sträcker sig in på grannens fastighet. En energibrunn och en nedgrävd slinga kan också placeras på grannens fastighet enligt avtal. I sådana fall kan det finnas skäl att stifta ett servitut. Servitutet tryggar utrustningens sträckning eller placering på grannfastighetens sida, även om grannfastigheten byter ägare. Stiftande av fastighets servitut regleras i [14 kap. i fastighetsbildningslagen](#). Servitutsavtalet som ingåtts med en granne bifogas ansökan om åtgärdstillstånd.

Kemikaliesäkerhetslagen omfattar värmeöverföringsvätskorna som används i jordvärmesystem. I allmänhet används farliga värmeöverföringsvätskor i så liten utsträckning att tillstånd eller anmälan enligt kemikaliesäkerhetslagen inte behövs. Det är dock inte uteslutet att t.ex. ammoniak som används som kylmedel i stora fjärrvärmesystem kan kräva [tillstånd](#) eller [anmälan](#).

2.6.2 Ändringsprojekt

I ett jordvärmesystem innebär en ändring för att öka kapaciteten att man gräver ner mer slinga eller borrar en ny energibrunn eller borrar den gamla så att den blir djupare. Det här kräver ett [åtgärdstillstånd](#) enligt MBL på samma sätt som för ett nytt projekt. Tillståndsprocessen avviker således inte från motsvarande process för ny jordvärme. I fråga om andra värmepumpar kan ett ändringsprojekt till exempel innebära att värmepumpen byts ut mot en effektivare. Om dess inverkan på t.ex. fasaden eller anläggningens tekniska egenskaper förändras betydligt, kan ett nytt tillståndsförfarande behövas.

2.7 Geotermisk energi

I den här handboken avser geotermiska energiprojekt sådana värmeöverföringssystem som är över 500 meter djupa. Jordskorpans reserv av värmeenergi är i praktiken oändlig och kan i Finland användas för uppvärmning. Funktionsprincipen går ut på att cirkulera vatten i marken eller i berggrunden. Hålet i ett djupt geotermiskt värmekraftverk kan sträcka sig ned till 8 kilometers djup. I ett s.k. förstärkt geotermiskt system (EGS) strävar man efter att förbättra vattenflödet mellan borrhålen genom att förstora sprickorna i berggrunden. Vatten som pumpas ned med högt tryck förändrar berggrundens spänningstillstånd och får stenarnas gränssytor att skifta, vilket tar sig uttryck i små jordskalv. EGS-värmekraftverken kan också orsaka större jordskalv och därför bör jordbävningensrisken i området kartläggas och en seismisk övervakning inrättas under byggnadsskedet.

Geotermisk energi handlar om ett nytt sätt att nyttja förnybar energi, vilket även visar sig i regleringen och tillståndsförfarandet. I Finland har man hittills gett tillstånd till två geotermiska värmeprojekt, det ena i Otnäs i Esbo och det andra i Tammerfors. Båda projekten ansökte om tillstånd i enlighet med markanvändnings- och bygglagen från stadens byggnadstillsyn. Det ena objektet beviljades tillstånd genom åtgärdstillstånd, det andra genom bygglov.

Tabell 10. Eventuella tillstånd och andra administrativa förfaranden för anläggningar för produktion av geotermisk energi

Förfarande (lag, ansvarig myndighet)	Geotermisk energi
Planering av områdesanvändning	
Planläggning (MBL, Landskapsförbundet eller kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Kanske
Avgörande om planeringsbehov (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Kanske
Undantagsbeslut (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Kanske
Planering av en produktionsanläggning	
MKB (NTM-centralen)	Kanske
Undersökningstillstånd (formminneslagen, Museiverket)	Kanske
Uppförande och uppgradering av en produktionsanläggning samt anslutning till nätet	
Miljö tillstånd (MSL, RFV eller den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten)	Kanske
Bygglov (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Kanske (antingen åtgärdstillstånd eller bygglov)
Åtgärdstillstånd (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Kanske (antingen åtgärdstillstånd eller bygglov)
Rivningslov för en byggnad (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Kanske
Anmälan om rivning av byggnad (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Kanske
Tillstånd att rubba fornlämning (lagen om fornminnen, Museiverket)	Kanske
Vattentillstånd (VL, RFV)	Kanske
Tillstånd för hantering och upplagring (kemikaliesäkerhetslagen, Tukes)	Kanske
Anmälan om hantering och upplagring (kemikaliesäkerhetslagen, Tukes)	Kanske

Geotermiska produktionsanläggningar ingår inte i projektförteckningen i bilaga 1 till lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning och kräver således inte automatiskt ett [MKB-förfarande](#). En produktionsanläggning för geotermisk energi kan omfattas av MKB på basis av ett beslut i ett enskilt fall, om den med beaktande av de sammantagna konsekvenserna av olika projekt anses medföra betydande miljökonsekvenser som kan jämföras med konsekvenserna av projekt som avses i bilaga 1 till

MKB-lagen. (MKB 3 §) Verksamhetsområdets NTM-central fattar beslut om behovet av att tillämpa MKB-förfarande i enskilda fall. Den projektansvariga kan inleda ärendet.

Byggandet av en produktionsanläggning för geotermisk energi får inte strida mot den plan som godkänts för området ([landskapsplan](#), [generalplan](#), [detaljplan](#)). Markanvändningssituationen i området och dess närmiljö bör utredas med tillräcklig noggrannhet för att identifiera eventuella riskfaktorer. Utredningen bör också beakta underjordiska strukturer och funktioner i närmiljön samt en eventuell underjordisk plan. Det är också möjligt att reservera ett område för geotermisk energi i en plan.

Ett geotermiskt kraftverk har inte fastställts som [miljötillståndspliktig](#) verksamhet i miljöskyddslagen. Ett projekt för geotermisk energi kan behöva ett miljötillstånd enligt miljöskyddslagen, t.ex. på grund av buller eller damm, med stöd av 17 § 1 mom. i grannelagen. (MSL 27 §)

En placering i ett grundvattenområde kräver i regel [tillstånd](#) enligt vattenlagen, eftersom projektet kan ändra grundvattnets kvalitet eller mängd.

Anläggande av en värmebrunn för geotermisk energi kräver [åtgärdstillstånd](#) precis som grundare värmebrunnar. (MBL 126a §) Om byggandet av geotermisk värme kräver en ny byggnad krävs även [bygglov](#).

Produktiviteten hos en energibrunn som grävs kan förbättras genom kemisk behandling. I borrhningsfasen effektiviserar kemiska blandningar rörligheten av trasigt stenmaterial och rengör på så sätt hålet. Användning av kemikalier vid borrhning eller produktion kan fordra ett [tillstånd](#) eller [anmälan](#) enligt kemikaliesäkerhetslagen.

Seismisk övervakning är en väsentlig del av riskhanteringen vid en produktionsanläggning för geotermisk energi. Esbo stad befullmäktigade Seismologiska institutet att övervaka projektet i Otnäs. Även om man inte skulle tilldela en sådan uppgift är det skäl att hålla Seismologiska institutet uppdaterat om projektets olika skeden. Institutet har som uppgift att utföra seismologisk övervakning i Finland, varför institutet ofta är det första organet som kontaktas gällande vibrations- och ljudobservationer. Det kan också vara nödvändigt att anlägga ett seismiskt övervakningssystem som verksamhetsutövaren ansvarar för, beroende på hur produktionsanläggningen genomförs.

Det finns ingen erfarenhet i Finland gällande ändringsprojekt för djupa geotermiska system.

2.8 Vattenkraft

Vattenkraftens andel av den inhemska elproduktionen har under de senaste åren varit cirka 15–25 % och är fortfarande den viktigaste produktionsformen för förnybar el. Det finns fortfarande möjligheter till tillbyggnad av vattenkraft i Finland, även om de största kraftverken redan i huvudsak är byggda. Utökningen av energiproduktionen handlar till största delen om att öka effekten i de befintliga kraftverken. Användningen av vattenkraft regleras genom specialbestämmelser i vattenlagen och styrs här till genom egna förfaranden, såsom förfarandet med avsedd inbjudan för tillgodogörande av samfällid vattenkraft (VL 8 kap. 5 §). Vattenkraftverken delas in i stora kraftverk (total nominell effekt över 10 MW) och små kraftverk (total nominell effekt under 10 MW). Dessa behandlas närmare i ett [eget kapitel](#).

Tillståndsmyndigheterna ska inom två år behandla de tillståndsförfaranden och andra administrativa godkännandeförfaranden som krävs för att bygga och använda vattenkraft, samt för att ansluta det till

nätet, eller inom ett år om det är fråga om ett kraftverk med en elproduktionskapacitet på mindre än 150 kW, eller ett projekt i syfte att uppdatera anläggningen. Tidsfristerna behandlas närmare i [kapitel 4.5](#).

Tabell 11. Eventuella tillstånd och andra administrativa förfaranden för vattenkraftverk

Förfarande (lag, ansvarig myndighet)	Vattenkraft	
	Stort (total nominell effekt > 10 MW)	Liten (Total nominell effekt < 10 MW)
Planering av områdesanvändning		
Planläggning (MBL, Landskapsförbundet eller kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Kanske	Kanske
Avgörande om planeringsbehov (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Kanske	Kanske
Undantagsbeslut (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Kanske	Kanske
Planering av en produktionsanläggning		
MKB (NTM-centralen)	Kanske	Kanske
Undersökningstillstånd (formminneslagen, Museiverket)	Kanske	–
Natura-bedömning (NVL)	Kanske	Kanske
Undersökningstillstånd (lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter, Lantmäteriverket)	Kanske	Kanske
Uppförande och uppgradering av en produktionsanläggning samt anslutning till nätet		
Vattentillstånd (VL, RFV)	Ja	Ja
Anmälan om byggande och avvecklande av kraftverk (elmarknadslagen, Energimyndigheten)	Ja	Kanske
Projekttillstånd för byggande av högspänningsledning (elmarknadslagen, Energimyndigheten, ANM)	Kanske	Kanske
Bygglov (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Ja	Ja
Rivningslov för en byggnad (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Kanske	Kanske
Anmälan om rivning av byggnad (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Kanske	Kanske
Tillstånd att rubba fornlämning (lagen om fornminnen, Museiverket)	Kanske	Kanske
Undantag från skyddet av naturtyper (NVL, NTM-centralen)	Kanske	Kanske
Undantag från fridlysningsbestämmelserna och artskyddet (NVL, MM, NTM-centralen)	Kanske	Kanske
Anmälan om åtgärder som påverkar Natura-området (NVL, NTM-centralen)	Kanske	Kanske
Undantag från skyddet av vattennaturtyper (VL, RFV)	Kanske	Kanske
Nyttjanderätt till fast egendom		
Inlösningsstillstånd (lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter, Lantmäteriverket, statsrådet)	Kanske	Kanske
Placering av samhällstekniska anordningar (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Kanske	Kanske
Anmälan om placering av ledning på annans vattenområde (VL, NTM-centralen)	Kanske	Kanske
Kommunens samtycke (elmarknadslagen, kommunen)	Kanske	Kanske

2.8.1 Nytt projekt

Vattenkraftens effekter berör stora områden. Ofta är det också fråga om ett redan bebyggt område, varvid planläggningen är ett lämpligt verktyg för att bedöma konsekvenserna av kraftverket.

[Landskapsplanen](#) styr helheten av det byggande som är av regional betydelse. Planen kan främja genomförandet av projekten genom att anvisa principiella lokaliseringlösningar för betydande funktioner samt genom att styra den mer detaljerade planeringen genom landskapsplanebestämmelser.

Planläggningen på kommunnivå skapar konkreta förutsättningar för att förverkliga eller utveckla områdena. [Generalplanläggningen](#) fastställer projektets förhållande till den övriga samhällsstrukturen. [Detaljplanläggningen](#) möjliggör byggande på sådana områden där det är nödvändigt att noggrant definiera byggandet i förhållande till den övriga markanvändningen i området och där bedömningen av planens konsekvenser förutsätter en noggrann styrning av placeringen på grund av konsekvenserna av byggandet. Sådana områden är vanligen områden nära tätorter samt industri- och hamnområden.

Möjligheten att genomföra andra funktioner än de som anvisats/planerats genom planläggningen ska också utredas och säkerställas vid utvecklingen av projektet. Om det t.ex. ingår ett bostadsområde eller ett annat energiprojekt i planen, får konsekvenserna av det nya projektet inte vara sådana att de hindrar den planerade områdesanvändningen. Man bör också kontrollera att de gällande anteckningarna i planen är aktuella. Det kan finnas behov av att uppdatera de befintliga planerna om utredningarna inte motsvarar de konsekvenser som det nya projektet medför.

Om projektet är förlagt till ett område i behov av planering avgör projektets kvalitet och plats huruvida ett [avgörande om planeringsbehov](#) är tillräckligt eller om placeringen ska avgöras med hjälp av en plan. Ett energiprojekt kan genomföras genom ett avgörande om planeringsbehov, om användningen av området och dess omgivning samt miljövärdena inte begränsar byggandet och om det inte finns något betydande behov av samordning mellan byggandet och den övriga områdesanvändningen. Den kommunala myndigheten avgör ärendet. Byggandet av ett kraftverk i industriell storleksklass ska med fördel grunda sig på centralisering och planläggningen, med tanke på hanteringen av konsekvenserna och på helheten.

När planläggningen planeras ska man i god tid också utreda om verkställandet av planläggningen kan gälla en fast fornlämning. I samband med planläggningen inventeras det arkeologiska kulturarvet bland annat för att utreda om det finns fasta fornlämningar i området som är okända sedan tidigare. Om en tidigare okänd fast fornlämning hittas medan projektet genomförs, ska arbetet avbrytas och det regionala ansvarsmuseet eller Museiverket kontaktas för anvisningar. [Tillstånd att rubba en fast fornlämning](#) ska vid behov sökas hos Museiverket. [Undersökningstillstånd](#) ska sökas om tillståndet att rubba en fast fornlämning förutsätter det. Objekt med anknytning till vattenkraft kan också ha lämningar från tidigare vattenbyggnad (forsar), för vilka det sannolikt behövs tillstånd att rubba en fast fornlämning och undersökningstillstånd, om lämningarna rubbas i samband med byggandet.

Vattenkraftverk kan fordra ett [MKB-förfarande](#) enligt lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning. Behovet av en MKB-bedömning kan för det första uppkomma direkt på basis av 3 § 1 mom. och projektförteckningen i bilaga 1, vars 3:e punkt behandlar byggande i vattendrag och vattenreglering:

- a) dammar och andra konstruktioner, om den uppdämda eller lagrade vattenmängden eller ökningen av vattenmängden överstiger 10 miljoner kubikmeter;
- b) konstgjorda bassänger, om den uppdämda eller lagrade nya vattenmängden eller ökningen av vattenmängden överstiger 10 miljoner kubikmeter;
- c) vattenregleringsprojekt, om vattendragets medelvattenföring överstiger 20 kubikmeter per sekund och vattenförings- eller vattenståndsförhållandena förändras betydligt i förhållande till utgångsläget;
- d) ledning av vatten från ett vattendrag till ett annat, när syftet är att förebygga möjlig vattenbrist och den överförda volymen överstiger 3 kubikmeter per sekund, överföring av dricksvatten via rörledningar undantagen.

Byggandet av ett vattenkraftverk kan också fordra ett miljökonsekvensbedömningsförfarande enligt behovsprövning. (MKB 3 § 2 mom.) Vid prövningen av ett enskilt fall beaktas projektets egenskaper, läge och konsekvensernas karaktär samt även de sammantagna konsekvenserna av olika projekt. Verksamhetsområdets NTM-central fattar beslutet om behovet av att tillämpa ett MKB-förfarande i ett enskilt fall. Den projektansvariga kan inleda ärendet.

Genomförandet av stora projekt kan förutsätta både ett förfarande enligt MKB-lagen och planläggning på olika nivåer. När en plan utarbetas för genomförandet av ett projekt som avses i MKB-lagen kan miljökonsekvenserna av projektet bedömas i samband med planläggningen i stället för MKB-förfarandet. (MBL 9 §) Den projektansvariga kan ta initiativ till ett [sammanslaget förfarande](#) hos kontaktmyndigheten. En förutsättning för att MKB-förfarandet ska kunna genomföras i planläggningen är att NTM-centralen och den myndighet som ansvarar för planläggningen förordar initiativet.

Enligt vattenlagen fordras det alltid ett [tillstånd](#) av regionförvaltningsverket för byggande av ett vattenkraftverk. Även rensning av vattendrag och byggande av en ny fåra för en anläggning betraktas som en del av byggandet av ett kraftverk. Driftsättningen av vattenkraftverk medför ofta att man också inför reglering. Vattentillståndet är förknippat med ett villkor om nyttjanderätt oberoende av projektets storlek och mängden vattenkraft som tas i bruk. Utöver områdena ska den sökande också ha rätt till den vattenkraft som tas i bruk genom projektet.

Kraftverksprojekten har ofta konsekvenser för markanvändningen och vattenmiljön i och med vattenregleringen. Vid valet av placeringsplats för produktionsområdet bör man undvika områden i naturtillstånd och områden med värdefulla naturvärden samt livsmiljöer eller utbredningsområden för skyddade arter. Ibland kan [undantag](#) enligt naturvårdslagen och [undantag](#) från skyddet av vattennaturtyper enligt vattenlagen vara nödvändiga. I närheten av ett område som hör till nätverket Natura 2000 kan det vara nödvändigt att göra en [anmälan om en åtgärd som eventuellt påverkar Natura-området](#) eller till och med en [Natura-bedömning](#).

Byggnaderna vid ett vattenkraftverk fordrar också alltid [bygglov](#) enligt MBL.

I samband med planeringen av vindkraftsprojektet bör man samtidigt planera hur projektet ska anslutas till elnätet, så att projektets totala konsekvenser kan bedömas. Ett vattenkraftverk kan också behöva nyttjanderättigheter för placering av anordningar och ledningar som behövs för nätanslutningen. Dragning av en elledning med en nominell spänning på minst 110 kilovolt kräver [kommunens samtycke](#) enligt elmarknadslagen, om rätten att placera elledningen inte grundar sig på ett inlösningsstillstånd enligt inlösningslagen och elledningen byggs någon annanstans än på ett område som reserverats för ändamålet i planen. [Inlösningsstillstånd](#) krävs om projektet kräver inlösen av områden. Tillståndet kan gälla inlösen med äganderätt eller nyttjanderätt. Om det före inlösningsstillståndet är nödvändigt att göra terrängundersökningar på projektområdet för att planera projektet och utreda behovet av inlösen, ska [undersökningstillstånd](#) sökas hos Lantmäteriverket för detta ändamål. Om det är fråga om placering av ledningar kan kommunens [beslut om placering av samhällstekniska ledningar](#), som fattas av byggnadstillsynsmyndigheten, ge den nyttjanderätt som krävs. (MBL 161 §) I första hand ska man dock avtala om nyttjanderätten med markägaren.

[Projektstillstånd](#) enligt elmarknadslagen ska sökas hos Energimyndigheten för byggande av en högspänningsledning, om spänningen i ledningen överstiger 110 kV. För att kraftverket ska kunna anslutas till nätet krävs dessutom nätinnehavarens samtycke. Enligt elmarknadslagen ska elproducenten också [underrätta](#) Energimyndigheten om byggnadsplanen för och idrifttagandet av kraftverket, om långvarigt eller bestående avvecklande av ett kraftverk, samt om effekthöjning, om kraftverket har minst en megavoltampere (cirka en megawatt).

2.8.2 Små vattenkraftverk

Små vattenkraftverk indelas på basis av sin effekt i två storleksklasser; egentliga små vattenkraftverk med en effekt på 1–10 MW och minivattenkraftverk med en effekt under 1 MW. I den här handboken behandlas alla kraftverk med en effekt under 10 MW som små vattenkraftverk.

Tillstånden för små vattenkraftverk är i stort sett de samma som för stora kraftverk. Sannolikheten [för ett MKB-bedömningsförfarande](#) är mindre än för en större anläggning, men är fortfarande möjlig enligt prövning i enskilda fall.

Byggandet av ett vattenkraftverk finns alltid med på vattenlagens lista över tillståndspliktiga vattenushållningsprojekt. Därmed krävs det [tillstånd](#) för att ta i drift även små, nya vattenkraftverk. Även rensning av vattendrag och byggande av en ny fåra för en anläggning betraktas som en del av byggandet av ett kraftverk. Driftsättningen av vattenkraftverk medför ofta att man också inför reglering. Vattentillståndet är förknippat med ett villkor om nyttjanderätt oberoende av projektets storlek och mängden vattenkraft som tas i bruk. Utöver områdena ska den sökande också ha rätt till den vattenkraft som tas i bruk genom projektet.

I likhet med större anläggningar kan det behövas en [Naturabedömning](#) enligt naturvårdslagen eller [undantag](#) från naturvårdslagen, liksom även ett undantag från vattenlagens skydd av [vattennaturtyper](#). Detsamma gäller [tillstånd att rubba en fast fornlämning](#) och [undersökningstillstånd](#) enligt fornminneslagen.

[Bygglov](#) enligt MBL krävs alltid för byggnaderna, även för ett litet vattenkraftverk.

Ett litet vattenkraftverk kan också behöva nyttjanderättigheter för placering av anordningar och ledningar som behövs för nätanslutningen. Den nyttjanderätt som behövs kan beviljas genom ett [beslut om placering av samhällstekniska ledningar](#), som fattas av kommunens byggnadstillsynsmyndighet. (MBL 161 §) I första hand ska man dock avtala om nyttjanderätten med markägaren.

För att kraftverket ska kunna anslutas till nätet krävs dessutom nätinnehavarens samtycke. Enligt elmarknadslagen ska elproducenten också [underrätta](#) Energimyndigheten om byggnadsplanen för och idrifttagandet av kraftverket, om långvarigt eller bestående avvecklande av ett kraftverk, samt om effekthöjning, om kraftverket har minst en megavoltampere (cirka en megawatt).

Fiktivt exempel: Ett litet vattenkraftverk

Ett vattenkraftverk med en nominell effekt på en megawatt placeras på en plats där ett vattenkraftverk har tagits ur drift och förfallit. Följande tillstånd och administrativa förfaranden krävs för projektet:

Kontakt med det regionala ansvarsmuseet för att utreda om det arkeologiska kulturarvet gäller för projektet (fornminneslagen)

Vattentillstånd (RFV)

- Att bygga ett vattenkraftverk kräver alltid regionförvaltningsverkets vattentillstånd.
- Den som ansöker om tillstånd i egenskap av ägare eller i egenskap av innehavare av nyttjanderätten har rätt till den vattenkraft som ska tillgodogöras i projektet.
- Vattenkraftverket ska byggas så att fiskar och andra vattenorganismer kan passera förbi dammkonstruktionerna.

Bygglov (MBL)

- Bygglov av kommunens byggnadstillsynsmyndighet krävs för en ny kraftverksbyggnad.

Anmälan om byggnadsplan för och idrifttagandet av ett kraftverk (elmarknadslagen)

- Innehavaren av ett kraftverk med minst en megavoltampere ska göra en anmälan till Energimyndigheten.

Anläggningen ansluts till elnätet, vilket kräver ett avtal med elnätets innehavare, samt en köpare för den inmatade elen.

2.8.3 Ändringsprojekt

De flesta ändringsprojekt som gäller vattenkraft handlar om att uppdatera gamla anläggningar. Merparten av de redan utbyggda vattendragens tilläggspotential tas tillvara genom att öka anläggningarnas effekt.

[MKB-förfarandet](#), som grundar sig på projektförteckningen, tillämpas också på sådana ändringar eller utvidgningar av projekt som anges i projektförteckningen, om ändringen eller utvidgningen i sig motsvarar det gränsvärde som fastställts för projektet. Men även ändringar eller utvidgningar som närmar sig gränsvärdet kan orsaka betydande skadliga miljökonsekvenser och därför kan ett MKB-förfarande krävas utifrån ett beslut om MKB-behovsprövning.

[Vattentillstånd](#) behövs också för ändring av en anläggning som beviljats tillstånd, om ändringen är så betydande att den kränker allmänna eller enskilda intressen. Att ta i bruk ny vattenkraft kräver också vattentillstånd och därigenom rätt till ifrågavarande energi. Tillståndsplikten för ändringen är alltså kopplad till samma konsekvenser som ger upphov till tillståndsbehovet för nya projekt. Vid en ändring bedöms tillståndsbehovet i förhållande till det befintliga tillståndet och dess villkor. På så sätt är tillståndsbehovet kopplat till sådana effekter som inte beaktats i det tidigare tillståndet.

Objekten kan också ha lämningar från tidigare vattenbyggnader (forsar), för vilka det sannolikt behövs [tillstånd att rubba en fast fornlämning](#) och [undersökningstillstånd](#), om lämningarna rubbas i samband med byggandet.

En [anmälan](#) enligt elmarknadslagen till Energimyndigheten om en byggplan för ett kraftverk gäller också effekthöjningar, om det uppdaterade kraftverket har en effekt på minst en megavoltampere (cirka en megawatt).

2.9 Framställning av bibränslen

Tillstånden som behövs för att tillverka bränsle varierar stort beroende på bränslets typ och råvaror samt storleksklassen. Biogas som även används som bränsle behandlas ovan i ett eget [kapitel](#). Den här handboken behandlar inte tillverkning av fasta bibränslen, eftersom t.ex. flisning av trä inte omfattas av lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi.

Tabell 12. Eventuella tillstånd och administrativa förfaranden för produktion av bibränslen

Förfarande (lag, ansvarig myndighet)	Bränsle (Flytande bibränsle och biodrivmedel)
Planering av områdesanvändning	
Planläggning (MBL, Landskapsförbundet eller kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Kanske
Avgörande om planeringsbehov (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Kanske
Undantagsbeslut (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Kanske
Planering av en produktionsanläggning	
MKB (NTM-centralen)	Kanske
Undersökningstillstånd (fornminneslagen, Museiverket)	Kanske
Natura-bedömning (NVL)	Kanske
Undersökningstillstånd (lagen om inlösen av fast egendom och särskilda rättigheter, Lantmäteriverket)	Kanske
Uppförande och uppgradering av en produktionsanläggning samt anslutning till nätet	
Miljö tillstånd (MSL, RFV eller den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten)	Kanske
Bygglov (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Ja
Rivningslov för en byggnad (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Kanske
Anmälan om rivning av byggnad (MBL, kommunens byggnadstillsynsmyndighet)	Kanske
Tillstånd att rubba fornlämning (lagen om fornminnen, Museiverket)	Kanske
Tillstånd för hantering och upplagring (kemikaliesäkerhetslagen, Tukes)	Kanske
Anmälan om hantering och upplagring (kemikaliesäkerhetslagen, Tukes)	Kanske
Undantag från skyddet av naturtyper (NVL, NTM-centralen)	Kanske
Undantag från fridlysningsbestämmelserna och artskyddet (NVL, MM, NTM-centralen)	Kanske
Anmälan om åtgärder som påverkar Natura-området (NVL, NTM-centralen)	Kanske
Undantag från skyddet av vattennaturtyper (VL, RFV)	Kanske
Användning av en produktionsanläggning	
Registrering av tryckbärande anordning (lagen om tryckbärande anordningar, Tukes)	Kanske

Flytande bibränslen handlar i allmänhet om att utnyttja fetter antingen som sådana genom förbränning eller om att förädla fetter till t.ex. biodiesel. Produktionen av i synnerhet flytande bränslen är förknippad med stora anläggningshelheter, vars placering i allmänhet övervägs redan i [planläggningsskedet](#) på samma sätt som för andra stora energiprojekt.

Produktionen av flytande bränsle kräver [miljö tillstånd](#) om minst 5000 ton bränsle produceras per år. Regionförvaltningsverket agerar tillståndsmyndighet med stöd av miljöskyddsförordningen. Framställning av organiska kemikalier, såsom enkla kolväten och kolväten som innehåller syre, såsom alkohol, omfattas av direktivanläggningens miljö tillståndskrav. Tillverkningen av bioetanol och bioolja i industriell skala kräver ett [MKB-förfarande](#). (MKB-lagen, bilaga 1). En sådan anläggning är i allmänhet så stor att det också behövs ett [tillstånd](#) enligt kemikaliesäkerhetslagen för hantering och lagring av farliga kemi-

kalier, en säkerhetsutredning och en handling över säkerhetsprinciperna för verksamheten. När verksamhetens omfattning fastställs beaktas alla farliga kemikalier som är i samma verksamhetsutövarers besittning och som behandlas och lagras i samma objekt. För att fastställa verksamhetens omfattning behövs en kemikalieförteckning som anger den maximala lagringsmängden för alla kemikalier som lagras i objektet, samt farlighetsklass och farlighetskategori och faroangivelser som anges på säkerhetsdatabladet för varje kemikalie. Relationstalet som behövs för att fastställa verksamhetens omfattning kan beräknas med hjälp av relationstalsräknaren i [KemiDigi](#) (nationellt kemikaliedatalager och informationstjänst). (23 § och 24 § i kemikaliesäkerhetslagen)

Andra gasformiga bränslen som betraktas som förnybar energi kan t.ex. vara väteproduktion med hjälp av förnybar energi. Vätets produktionsmetod avgör vilka tillstånd som krävs. Tillverkning av oorganiska gaser, såsom väte, genom reformering eller förgasning, kräver [miljötillstånd](#) och omfattas av kraven för en direktivanläggning. Regionförvaltningsverket agerar tillståndsmyndighet. För en sådan anläggning är MKB-förfarandet prövningsbaserat. Vid tillverkning av väte genom elektrolys bör miljötillståndspliktigheten utredas vid den lokala NTM-centralen.

En energiproduktionsanläggning vars hantering och upplagring av kemikalier är ringa ska göra en [anmälan](#) till den lokala räddningsmyndighet som övervakar det tekniska genomförandet för verksamheter som bedriver småskalig industriell hantering så som avses i kemikaliesäkerhetslagstiftningen, tillvägagångssättens lämplighet och överensstämmelse med kraven, samt att produktionsanläggningen är förenlig med bestämmelserna. (24 § i kemikaliesäkerhetslagen) Processdiagrammet i [kapitel 3.15.2](#) redogör för hur anmälan behandlas. Gränser för anmälan:

- anmälningsgränsen för biodiesel 10 ton
- anmälningsgränsen för förnybar diesel 10 ton
- anmälningsgränsen för förnybar bensin 1 ton
- anmälningsgränsen för bioetanol 1 ton.

Om produktionsanläggningen har tryckbärande anordningar som medför betydande fara enligt lagen om tryckbärande anordningar (1144/2016), såsom gasolbehållare eller ångpannor, ska ägaren eller innehavaren till de tryckbärande anordningarna [registrera](#) dessa i Tukes register över tryckbärande anordningar.

Vid valet av placeringsplats för produktionsområdet bör man undvika områden i naturtillstånd och områden med värdefulla naturvärden samt livsmiljöer eller utbredningsområden för skyddade arter. Ibland kan [undantag](#) enligt naturvårdslagen och undantag från skyddet av [vattennaturtyper](#) enligt vattenlagen vara nödvändiga. I närheten av ett område som hör till nätverket Natura 2000 kan det vara nödvändigt att göra en [anmälan om en åtgärd som eventuellt påverkar Natura-området](#) eller till och med en [Natura-bedömning](#).

[Bygglov](#) enligt markanvändnings- och bygglagen krävs alltid för byggande av en energiproduktionsanläggning.

Om produktionsanläggningen utnyttjar biprodukter såsom avses i biproduktlagen och biproduktförordningen måste man eventuellt ansöka om godkännande enligt biproduktförordningen på samma sätt som för ett nytt projekt. Om anläggningen redan har ansökt om registrering eller godkännande, ska sådana ändringar i verksamheten som påverkar huruvida förutsättningarna för registrering och godkännande uppfylls utan dröjsmål anmälas till den myndighet där registreringsanmälan och ansökan om godkännande har gjorts. Anmälan om att verksamheten upphör ska också göras utan dröjsmål.

3 KRAV PÅ TILLSTÅND OCH FÖRFARANDEN

Produktionsanläggningar för förnybar energi kan behöva många olika tillstånd och andra administrativa förfaranden beroende på projektets omfattning, genomförandesätt, läge och miljöförhållanden. Dessa förfaranden genomförs av många olika myndigheter. I det här kapitlet har de allmänna riktlinjerna för förfarandena grupperats enligt de olika projektskedena.

PLANERING AV OMRÅDESANVÄNDNING

3.1 Planläggningen

3.1.1 Allmänt om systemet för planering av områdesanvändningen

De riksomfattande målen för områdesanvändningen (VAT) är en del av systemet för planering av områdesanvändningen i enlighet med [markanvändnings- och bygglagen](#). Målen fastställs av statsrådet. Målen för områdesplaneringen är att:

- säkerställa att omständigheter av nationell betydelse beaktas i landskapens och kommunernas planläggning samt i de statliga myndigheternas verksamhet
- bidra till att uppnå målen för MBL och områdesanvändningens planering, av vilka de viktigaste är en god livsmiljö och hållbar utveckling
- fungera som redskap för ett föregripande och interaktivt myndighetsarbete inom planläggningen i frågor som gäller områdesanvändning av riksintresse samt
- främja verkställandet av internationella avtal i Finland.

Enligt 24 § i MBL ska målen beaktas och genomförandet av dem främjas i landskapets planering, kommunernas planläggning och i de statliga myndigheternas verksamhet. (Se även [statsrådet beslut om de riksomfattande målen för områdesanvändningen](#)).

3.1.2 Landskapsplan

Landskapsplanen är en översiktlig plan för områdesanvändningen i landskapet eller ett delområde i landskapet. Landskapsplanen anvisar riksomfattande, landskapsomfattande, regionala och kommunöverskridande behov för områdesanvändningen och den kan också utarbetas delområdesvis eller som en etapplandskapsplan för en viss form av områdesanvändning eller flera former av områdesanvändning. Landskapsplanen styr den mer detaljerade planläggningen på det sätt som föreskrivs i markanvändnings- och bygglagen. Kraven i landskapsplanen ska beaktas vid utarbetandet av en plan i den mån som planens styrmål och noggrannhet förutsätter det. Landskapsplanen presenteras på en karta, och planen omfattar planbeteckningar och planbestämmelser. Landskapsplanen fastställs av landskapsfullmäktige.

Allmänt om beaktandet av landskapsplanen

Landskapsplanen styr och anvisar funktioner som har regionala eller kommunöverskridande verkningar. Alla olika sätt att producera energi behandlas inte på ett heltäckande sätt i alla landskap. En planerad verksamhet kan vara möjlig att genomföra med hänseende till områdesanvändningen, förutsatt att den inte hindrar eller stör genomförandet av någon annan verksamhet som anvisats i landskapsplanen. (MBL 32 §)

Landskapsplanläggningen kan bestå av en helhetsplan eller flera separata delområden eller etappvis upprättade landskapsplaner, och därför bör landskapsplanläggningens helhetssituation och styrande verkan granskas utifrån en sammanställning av de gällande landskapsplanerna med beaktande av alla gällande landskapsplanbeteckningar. Landskapsplanerna kan också innehålla allmänna bestämmelser som gäller hela landskapsplaneområdet och som kan ha konsekvenser för mer detaljerad planering och genomförande av energiproduktion.

I landskapsplanerna har det huvudsakliga användningsändamålet för markanvändningen anvisats med beteckningar för områdesreserveringar. Dessutom har funktioner som styr markanvändningens planering anvisats med andra beteckningar, såsom beteckningar för delområden eller beteckningar för enskilda objekt. Alla landskap har inte anvisat alla markområden med områdesreserveringsbeteckningar i sina landskapsplaner. Dessa s.k. "vita områden" är planmässigt obehandlade områden där man inte har identifierat det omedelbara behovet av styrd markanvändning - ofta är det fråga om jord- och skogsbruksdominerade områden.

Utgångspunkten är att energiproduktionsområden inte ska placeras i områden som med stöd av naturvårdslagen är skyddade eller avsedda att skyddas i landskapsplanen eller som är märkta med beteckningar för naturvärden enligt naturvårdslagen (S- eller SL-områden och objekt). Verksamhet som orsakar miljöstörningar ska inte heller anvisas på områden som reserverats för rekreativ verksamhet (allmänt V).

Planeringen av områdesanvändningen ska också trygga de utvecklingsbehov som försvaret, gränssäkerheten och gränsbevakningen, befolkningsskyddet och försörjningsberedskapen kräver, samt säkerställa att verksamhetsmöjligheterna för de ansvariga myndigheterna inte försämras. Bygginstränkingar gäller områden som anvisats för Försvarsmaktens eller Gränsbevakningsväsendets ändamål, områden som anvisats för nätverk, områden för trafik eller teknisk service, samt i landskapsplanernas skydds- eller konsultationszoner. Ett område med bygginstränkning kan utvidgas eller inskränkas genom en särskild bestämmelse i planen.

I detta kapitel behandlas inte de beteckningar i landskapsplanen vars styrande verkan härrör sig från annan lagstiftning. De planeringsbestämmelser som i allmänhet fogats till dessa beteckningar har dock en styrande verkan enligt MBL på den mer detaljerade planeringen. Sådana beteckningar är bl.a. eventuella begränsningar på den planerade verksamheten på grund av fornlämningar och grundvattenområden.

Alla olika energiproduktionsformer ska till behövliga delar beakta i landskapsplanerna anvisade värdefulla landskapsområden, objekt och områden i den bebyggda kulturmiljön, Försvarsmaktens områden och därtill hörande skyddsområden samt skydds- och konsultationszoner enligt [Seveso-direktivet](#) (2012/18/EU). Vid behov ska de ansvariga myndigheterna kontaktas för närmare anvisningar om hur de olika områdena beaktas.

Eftersom landskapsplanen är en allmän plan vars innehåll och precisionsnivå varierar mellan landskapen, är det tillrådligt att vid planeringen av en mer omfattande energiproduktion kontakta det berörda landskapsförbundet och säkerställa landskapsförbundets praxis och tolkningar gällande landskapsplanens styrande verkan.

3.1.3 Generalplan

Syftet med en generalplan är att i allmänna drag styra samhällsstrukturen och markanvändningen i kommunen eller en del av den, samt att samordna funktioner. Generalplanens huvuduppgift är att anvisa mål för områdesanvändningen i kommunen och att styra detaljplaneringen. En generalplan kan också utarbetas för att styra byggande och annan områdesanvändning inom ett visst område. Generalplanen fastställs av kommunfullmäktige. Generalplanen presenteras på en karta, och planen omfattar planbeteckningar och planbestämmelser. Generalplanens styrande verkan kan variera från strategisk till detaljerad generalplan för områdesreservering (t.ex. delgeneralplaner för vindkraft).

Enligt [kommunallagen](#) (410/2015) kan initiativ för att utarbeta en plan lämnas in till en kommun, men kommunen beslutar och ansvarar alltid för utarbetandet av en generalplan.

Kommunen kan enligt lag ta ut kostnaderna för utarbetandet av en plan i vissa situationer. Om en generalplan som styr utbyggnaden av vindkraft t.ex. huvudsakligen utarbetas på initiativ av den som påbörjar vindkraftsprojektet eller på initiativ av markägaren eller markinnehavaren, kan kommunen helt eller delvis uppbära kostnaderna för utarbetandet av generalplanen. Kommunen godkänner principerna för avgiften separat för varje planområde, samt sättet och tidpunkten för uttagandet av avgiften. Beroende på situationen kan initiativtagare vara den sammanslutning som ansvarar för det planerade vindkraftsprojektet, markägaren eller markinnehavaren eller någon annan aktör. Kommunen har även rätt att ta ut markanvändningsersättning om planen medför klar nytta för den privata aktören.

3.1.4 Detaljplan

En detaljplan utarbetas för att i detalj fastställa användningen av ett område beträffande reglering, byggande och utveckling. Detaljplanen fastställs i princip av kommunfullmäktige, men fullmäktiges beslutanderätt kan enligt förvaltningsstadgan överföras på kommunstyrelsen eller en nämnd. En byggnad får inte uppföras i strid med detaljplanen (bygginskränkning). Funktioner som medför olägenhet för den i planen anvisade användningen av andra områden får inte placeras på ett detaljplaneområde. På ett detaljplaneområde får inte heller sådana funktioner placeras som strider mot detaljplanebestämmelser som avser att förhindra eller begränsa miljökonsekvenser som är skadliga eller förorsakar störningar. Detaljplanen presenteras på en karta, och planen omfattar planbeteckningar och planbestämmelser.

Initiativ för att utarbeta en plan kan lämnas in till en kommun, men kommunen beslutar och ansvarar alltid för utarbetandet av en detaljplan (exklusive stranddetaljplaner). Kommunen har laglig möjlighet att hos den som drar nytta av planläggningsprojektet ta ut de kostnader som detaljplanläggningen orsakat kommunen.

3.2 Avgörande om planeringsbehov

Med ett område i behov av planering avses enligt [16 § i MBL](#) ett område där det är skäl att vidta särskilda åtgärder för att tillgodose behov i anslutning till användningen, såsom att bygga vägar, vattenledningar eller avlopp eller att ordna friområden. Planeringsbehovet kan grunda sig på direkta bestämmelser i lagen, en bestämmelse i generalplanen eller en bestämmelse i byggnadsordningen. Bestämmelserna om områden i behov av planering tillämpas också på sådant byggande som på grund av miljökonsekvensernas betydelse förutsätter mer omfattande prövning än ett sedvanligt tillståndsförfarande.

Områdesanvändningen i ett område i behov av planering bör grunda sig på tillräcklig planering. Utgångspunkten är att byggandet på ett område i behov av planering grundar sig på en detaljplan. Byggandet kan också basera sig på ett avgörande om planeringsbehov. När avgörandet beviljas bedöms byggandet i större omfattning än vid ett sedvanligt bygglovsförfarande med beaktande av samhällsutvecklingen, miljövärden och framtida områdesanvändning.

Avgörande om planeringsbehov söks hos kommunen. En miljökartan som visar områdets läge fogas till ansökan, och en situationsplan av vilken framgår både befintliga och planerade byggnader eller byggåtgärder på byggplatsen, en handling som visar besittningen av byggplatsen, en utredning om eventuellt genomfört hörande, en bedömning av de centrala konsekvenserna av projektet som gäller avgörande av planeringsbehov samt motiveringar till ansökan. Avgörande om planeringsbehov och bygglov kan sökas samtidigt.

I samband med behandlingen av ansökan om avgörande om planeringsbehov hörs grannar och andra vars boende, arbete eller övriga omständigheter kan påverkas av projektet. Vidare begär man vid behov utlåtanden av NTM-centralen, andra statliga myndigheter och landskapsförbundet, om avgörande om planeringsbehov i betydande grad gäller deras verksamhetsområde. Även ett utlåtande av grannkommunen ska begäras, om avgörandet om planeringsbehov har en betydande inverkan på dess markanvändning. Utlåtande bör begäras av NTM-centralen i vissa situationer, t.ex. när området omfattas av särskilda riksomfattande mål för områdesanvändningen.

Ärenden som gäller planeringsbehov bereds i allmänhet antingen inom planläggningsväsendet eller inom byggnadstillsynen i en kommun. Ärendena fastställs av kommunstyrelsen, en nämnd (eller något annat kollegialt organ) eller en tjänsteinnehavare. Närmare anvisningar för hur man gör en ansökan finns ofta på kommunens webbplats. Man kan också kontakta den som ansvarar för beredningen av ärendet i kommunen.

3.3 Undantagsbeslut

Utgångspunkten är att byggandet ska följa lagstiftningen och planen. Kommunen kan dock av särskilda skäl på ansökan bevilja undantag från bestämmelser, föreskrifter, förbud eller andra begränsningar som gäller byggande eller andra åtgärder och som föreskrivs i MBL eller utfärdats med stöd av MBL. Undantag kan t.ex. beviljas från en bestämmelse i lag eller förordning eller från en föreskrift i byggbestämmelsesamlingen eller byggnadsordningen. Undantag kan också beviljas från planen och dess bestämmelser. Undantag kan inte beviljas från bestämmelserna om tillstånd för miljöåtgärder eller från de föreskrivna särskilda förutsättningarna för bygglov på områden i behov av planering.

Förutsättningarna för undantag finns i [MBL 23 kap.](#)

Undantag söks hos kommunen. Till ansökan om undantag ska fogas ([MBF 85 §](#)):

- 1) en omgivningskarta, som visar områdets läge, samt en situationsplan, av vilken det framgår både befintliga och planerade byggnader eller byggåtgärder på byggplatsen;
- 2) en handling som visar att sökanden har besittningsrätt till byggplatsen eller att det finns någon annan grund för ansökan om undantag; samt
- 3) en utredning om hörande, om sökanden har genomfört en sådan. I ansökan ges en bedömning av de centrala verkningarna av det projekt som gäller undantaget samt motiveringarna till ansökan.

I samband med behandlingen av ansökan om undantagsbeslut hörs grannar och andra vars boende, arbete eller övriga omständigheter kan påverkas av projektet. Vidare begär man vid behov utlåtanden av NTM-centralen, andra statliga myndigheter och landskapsförbundet, om undantaget i betydande grad gäller deras verksamhetsområde. Även ett utlåtande av grannkommunen ska begäras, om undantaget har en betydande inverkan på dess markanvändning.

Undantagsbesluten bereds i allmänhet inom planläggningsväsendet och/eller byggnadstillsynen i kommunen. Ärendet kan avgöras av kommunstyrelsen, en nämnd (eller något annat kollegialt organ) eller en tjänsteinnehavare. Närmare anvisningar för hur man gör en ansökan finns ofta på kommunens webbplats. Man kan också kontakta den som ansvarar för beredningen av ärendet i kommunen.

Läs mer

- Landskapsplanläggning → Planering av områdesanvändningen i landskapet (se webbplatsen för områdets landskapsförbund).
- Generalplanläggning, detaljplanläggning → Kommunens planläggningsväsende eller planläggare. Om kommunen inte har någon planläggare kontaktar man kommunens byggnadsinspektör (se kommunens webbplats).
- Avgörande om planeringsbehov, avvikelse från planen (ärendet kan höra till kommunens planläggning eller byggnadstillsyn) → Kommunens planläggningsväsende eller planläggare. Om kommunen inte har någon planläggare bör man kontakta kommunens byggnadsinspektör (se kommunens webbplats).

PLANERING AV EN PRODUKTIONSANLÄGGNING

3.4 Miljökonsekvensbedömning (MKB)

Med MKB-förfarande avses det förfarande för miljökonsekvensbedömning som definieras i [lagen om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning](#) och som tillämpas på projekt och ändringsprojekt som kan antas medföra betydande miljökonsekvenser. Bestämmelser om MKB-förfarandet finns dessutom i [statsrådets förordning om förfarandet vid miljökonsekvensbedömning](#) (277/2017, MKB-förordningen).

Med hjälp av MKB-förfarandet strävar man efter att minska eller eliminera projektets skadliga miljökonsekvenser. Projekt inom förnybar energi som kräver MKB kan t.ex. vara byggprojekt för vindkraft, vattenkraftverk och biogasanläggningar. Vid ett MKB-förfarande ansvarar den projektansvariga för att nödvändiga miljöutredningar utförs. Projektets konsekvenser bedöms i samband med planeringen, före beslutsfattandet. På det sättet kan man påverka kommande lösningar och beakta bedömningen vid tillståndsprövningen och vid tillståndet för projektet.

MKB-förfarandet identifierar, bedömer och beskriver projektets betydande miljökonsekvenser, samt alternativen för att genomföra projektet. MKB ska göras i ett så tidigt skede att det fortfarande finns alternativ för hur projektet genomförs. Det innebär att man får kännedom om vad de olika alternativen innebär för projektet i praktiken, om hur de olika alternativen skulle påverka miljön samt om hur man kan förebygga skadliga konsekvenser. Syftet är att ta fram information till den projektansvariga som stöd för planeringen och beslutsfattandet.

Förfarandet har också som syfte att säkerställa att invånarna och andra berörda aktörer inom området har möjlighet att få information om planerade projekt som påverkar miljön, att delta i konsekvensbedömningen och på så sätt påverka planeringen av projekten.

MKB-lagstiftningen fastställer förfarandets skeden och kraven på innehållet i de handlingar som utarbetas under förfarandet. Dessa är programmet för miljökonsekvensbedömning (MKB-programmet, bedömningsprogrammet) och miljökonsekvensbeskrivningen (MKB-beskrivningen, konsekvensbeskrivningen) som den projektansvariga utarbetar, samt kontaktmyndighetens utlåtande om bedömningsprogrammet och motiverade slutsats om konsekvensbeskrivningen.

NTM-centralen styr och övervakar genomförandet av MKB-förfarandet inom sitt verksamhetsområde, agerar kontaktmyndighet vid miljökonsekvensbedömningsförfaranden, fattar beslut om att tillämpa MKB-förfarandet i enskilda fall samt sköter övriga uppgifter som föreskrivs NTM-centralen i MKB-lagen och MKB-förordningen.

3.4.1 MKB-förfarandets tillämpningsområde

MKB-förfarandet tillämpas på projektet antingen på basis av projektförteckningen som bifogats MKB-lagen eller i enskilda fall genom myndighetsbeslut (MKB-beslut). Den projektansvariga ska dessutom vara informerad om också sådana miljökonsekvenser som inte omfattas av MKB-förfarandet, i den utsträckning som rimligen kan krävas.

[Projektförteckningen](#) i bilaga 1 till MKB-lagen redogör för de projekt som alltid omfattas av MKB-förfarandet. Projektförteckningen anger storleksgränsen för de flesta olika typer av projekt. Exempel från projektförteckningen:

- pannanläggningar eller kraftverk där den största bränsloeffekten är minst 300 megawatt
- vindkraftverksprojekt där de enskilda kraftverken är minst tio till antalet eller projektets totala kapacitet är minst 45 megawatt
- anläggningar för framställning eller produktion av bioetanol eller bioolja i industriell skala

Ibland kan projektets art kräva att man måste tolka hur projektförteckningen tillämpas. NTM-centralen har behörighet i ärendet.

MKB-förfarandet, som baserar sig på projektförteckningen, tillämpas också på ändringar eller utvidgningar av sådana projekt som avses i projektförteckningen. Ibland ändrar man projektplanen efter utfört MKB-förfarande, innan projektet genomförs. I sådana situationer ska man bedöma om den MKB som utförts även täcker den ändrade projektplanen.

Med stöd av 3 § 2 mom. i MKB-lagen tillämpas MKB-förfarandet också när ett projekt som inte omfattas av tillämpningsområdet för projektförteckningen eller en ändring i ett redan genomfört projekt kan antas medföra betydande skadliga miljökonsekvenser som, även med de sammantagna konsekvenserna av olika projekt, till sin natur och omfattning kan jämföras med konsekvenserna av projekt som nämns i bilaga 1 till MKB-lagen. MKB-förfarandet tillämpas i enskilda fall på många olika typer av projekt. Konsekvenserna av liknande typer av projekt kan variera beroende på de särskilda miljöförhållandena i det berörda området. Sådana projekt som till sin omfattning är nära storleksgränsen i projektförteckningen, eller utvidgningar av projekt, kan i synnerhet medföra betydande skadliga miljökonsekvenser.

Ett ärende som gäller behovet av att tillämpa MKB-förfarande inleds i allmänhet på begäran av den projektansvariga eller av tillståndsmyndigheten, men kontaktmyndigheten är skyldig att inleda beslutsförfarandet även självständigt, efter att ha fått kännedom om ett projekt som eventuellt har skyldighet

att utföra en MKB-bedömning. NTM-centralen i verksamhetsområdet fattar beslutet om att tillämpa MKB-förfarandet i enskilda fall. Om projektet ligger inom verksamhetsområdet för flera NTM-centraler, ska NTM-centralernas MKB-kontaktmyndigheter sinsemellan komma överens om vem som agerar kontaktmyndighet.

Den projektansvariga ska för beslutsfattandet lämna en beskrivning av projektet och av de betydande miljökonsekvenser projektet kan antas medföra. Beskrivningen kan också innehålla uppgifter om projektets egenskaper samt om de planerade åtgärder som kommer att vidtas för att undvika eller förebygga betydande skadliga miljökonsekvenser. Bestämmelser om detta finns i [12 § i MKB-lagen](#) och en förteckning över de uppgifter som ska lämnas finns i [1 § i MKB-förordningen](#).

NTM-centralens beslut om behovet av att tillämpa bedömningsförfarandet är ett avgörande över vilket besvär kan anföras. Den projektansvariga kan överklaga beslutet hos förvaltningsdomstolen och med besvärstillstånd vidare hos högsta förvaltningsdomstolen.

3.4.2 MKB-förfarande

MKB-förfarandet indelas i skeden med MKB-program och MKB-beskrivningar enligt diagrammet nedan. Bedömningsprogrammet föregås i allmänhet av förhandsöverläggning, även om den inte är obligatorisk.

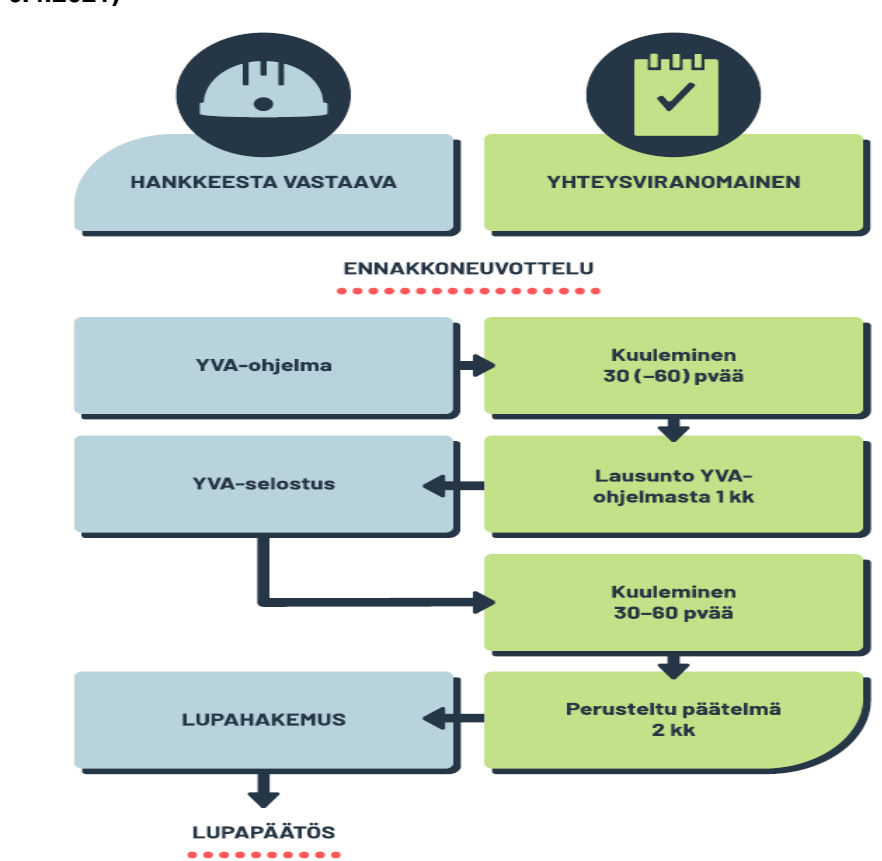
Den projektansvariga och kontaktmyndigheten är centrala parter i MKB-förfarandet. Projektansvarig är verksamhetsutövaren eller någon annan aktör som ansvarar för beredningen eller genomförandet av ett projekt så som avses i MKB-lagen. MKB-lagstiftningen förutsätter att den som utarbetar bedömningsprogrammet och bedömningsbeskrivningen har tillräcklig sakkunskap för att kunna utarbeta dessa.

Även många andra aktörer deltar i MKB-förfarandet, såsom andra myndigheter samt personer vars omständigheter eller intressen kan påverkas av projektet (boende i det berörda området och andra aktörer som verkar i området), samt andra aktörer som kan beröras av konsekvenserna av projektet. I praktiken kan vem som helst som är intresserad av projektet eller MKB-förfarandet delta i förfarandet. Med deltagande avser MKB-lagstiftningen att informera, höra, framföra åsikter samt ställningstaganden, utlåtanden och annan växelverkan.

Kontaktmyndigheten har möjlighet att antingen innan bedömningsprogrammet överlämnas eller under MKB-förfarandet anordna en förhandsöverläggning i samarbete med den projektansvariga och de centrala myndigheterna. Genom förhandsöverläggningen strävar man efter att kontrollera helheten av de bedömnings-, planerings- och tillståndsförfaranden som krävs för ett projekt, att informationsutbytet mellan den projektansvariga och myndigheterna löper smidigt samt att säkra kvaliteten för dokumenten i anslutning till bedömningsprogrammet och utredningarna. Initiativet kan tas av kontaktmyndigheten, den projektansvariga eller någon annan myndighet som är central för ärendet.

Bedömningsprogrammet redogör för hur miljökonsekvenserna utreds och bedöms. Bedömningsprogrammet, som utarbetas av den projektansvariga, ska innehålla behövliga uppgifter om projektet och skäliga alternativ till det samt en beskrivning av miljöns nuvarande tillstånd. Bedömningen ska också omfatta sådana konsekvenser för vilka man inte ännu känner till betydelsen och som därför kräver noggrannare utredning. Bedömningsprogrammet ska dessutom presentera en plan för hur bedömningsförfarandet utförs. [3 § i MKB-förordningen](#) föreskriver om bedömningsprogrammets innehåll. Den projektansvariga skickar bedömningsprogrammet till kontaktmyndigheten.

Bild 1. MKB-förfarandets skeden (på finska) (Källa: YVA-yhteyspisteviranomaisen tukiaineisto 6.4.2021)

Efter hörande- och utlåtandeskedet ger kontaktmyndigheten ett utlåtande om bedömningsprogrammet till den projektansvariga, som ska beakta utlåtandet när miljökonsekvensbeskrivningen utarbetas. Syftet med utlåtandet är att vägleda den projektansvariga i utarbetandet av en konsekvensbeskrivning som uppfyller kraven i MKB-lagen. Kontaktmyndighetens utlåtande beaktar och sammanfattar utlåtandena och åsikterna om bedömningsprogrammet. Om projektet medför gränsöverskridande konsekvenser, beaktar kontaktmyndigheten även resultaten från internationellt hörande.

Den projektansvariga utreder miljökonsekvenserna för projektet samt alternativen för projektet utgående från bedömningsprogrammet och det utlåtande som kontaktmyndigheten har avgett om det, och sammanställer därefter en miljökonsekvensbedömning. Konsekvensbeskrivningen är en handling som utarbetas av den projektansvariga och som innehåller uppgifter om projektet och dess alternativ, samt en enhetlig bedömning av de betydande miljökonsekvenser dessa kan antas medföra. Kraven på innehållet i konsekvensbeskrivningen regleras allmänt i [19 § i MKB-lagen](#) och en förteckning över innehållet finns i [4 § i MKB-förordningen](#). Beskrivningen redogör för förslag till åtgärder, med vilka identifierade betydande negativa miljökonsekvenser undviks, förebyggs, begränsas eller avlägsnas. Den innehåller också information om uppföljning, om jämförelser av alternativ samt om hur bedömningsförfarandet genomförs. Den projektansvariga överlämnar konsekvensbeskrivningen till kontaktmyndigheten.

Efter hörande- och utlåtandeskedet och efter att ha granskat MKB-beskrivningens tillräcklighet och kvalitet sammanställer kontaktmyndigheten en motiverad slutsats som innehåller kontaktmyndighetens motiverade slutsats om projektets betydande miljökonsekvenser. Slutsatsen är också ett ställningstagande till den projektansvarigas förslag i och med att den anger huruvida kontaktmyndigheten instäm-

mer i den projektansvarigas bedömning. Den motiverade slutsatsen innehåller ett sammandrag av övriga utlåtanden och åsikter om konsekvensbeskrivningen. Om projektet har gränsöverskridande konsekvenser ska kontaktkmyndigheten också beakta resultaten från det internationella hörandet. Den projektansvariga bifogar konsekvensbeskrivningen och den motiverade slutsatsen till sina tillståndsansökningar.

Den projektansvarige svarar för kostnaderna för tillkännagivande, hörande och miljökonsekvensbedömning samt för översättningar som behövs för verkställande av de förpliktelser som är förknippade med bedömningen av gränsöverskridande konsekvenser. Kontaktkmyndighetens utlåtande om bedömningsprogrammet och den motiverade slutsatsen är också avgiftsbelagda. Kostnadsansvaret regleras allmänt i [38 § i MKB-lagen](#). MKB-beslutet är avgiftsfritt.

3.4.3 Sammanslagning av MKB och andra förfaranden

Sammanslagning av MKB och planen

Om både ett MKB-förfarande och ett separat planläggningsförfarande inleds på basis av projektet kan man genomföra förfarandena separat eller göra miljökonsekvensbedömningen i samband med planläggningen och samordna hörandena om MKB-förfarandet och projektplanläggningen.

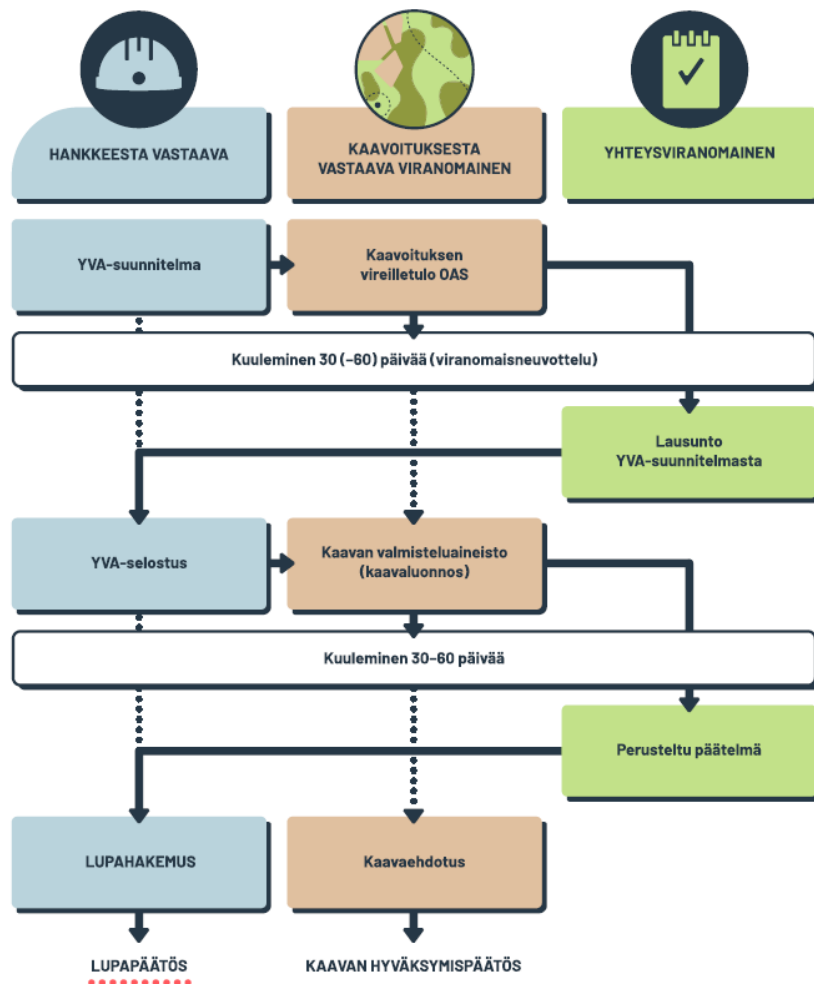
Samordning av enbart hörandena kan enligt [22 § i MKB-lagen](#) genomföras när MKB-förfarandet och den plan som utarbetas för genomförandet av projektet är anhängiga samtidigt. Hörandena kan samordnas till exempel i projekt som inte lämpar sig för sammanslagning av förfaranden.

MKB-förfarandet kan också genomföras i ett sammanslaget förfarande med en plan som utarbetas för projektet. I ett sådant fall tillämpas markanvändnings- och bygglagstiftningen på förfarandet. [Markanvändnings- och byggförordningen](#) innehåller närmare bestämmelser om gemensamt förfarande. Kommunen ansvarar för bedömningen av planens konsekvenser. MKB bedömer projektets miljökonsekvenser och bedömningen utförs av den projektansvariga.

Förfarandena kan sammanslås endast när det är fråga om planläggning av ett projekt som tillämpar MKB-förfarandet, där en plan eller en planändring utarbetas för att projektet i fråga ska kunna genomföras. Sammanslagningen kan göras på general- eller detaljplanenivå. En förutsättning för att sammanslå förfarandena är att kontaktkmyndigheten och den myndighet som ansvarar för planläggningen kommer överens om saken (5 § i MKB-lagen). Den projektansvariga har initiativrätt i fråga om sammanslagna förfaranden. Kontaktkmyndigheten är den instans som i första hand kontaktas för initiativ.

När MKB-förfarandet sammanslås med planläggningen bedöms projektets miljökonsekvenser i samband med planläggningen av projektet och den myndighet som ansvarar för planläggningen ansvarar för genomförandet av det sammanslagna förfarandet (MBL 9 § och MBF 30 a och 30 b §). MKB-kontaktkmyndigheten ansvarar för att kontrollera att sakinnehållet i miljökonsekvensbedömningen är tillräckligt. Till kontaktkmyndighetens uppgifter hör att utarbeta ett utlåtande om planen för miljökonsekvensbedömningen (motsvarar bedömningsprogrammet enligt MKB-lagen) samt att ge kontaktkmyndighetens motiverade slutsats. Den projektansvariga har samma uppgifter i det här förfarandet som i förfarandet enligt MKB-lagen.

Bild 2. Miljökonsekvensbedömning i samband med planläggningen av projektet (på finska) (Källa: YVA-yhteyspisteviranomaisen tukiaineisto 6.4.2021)

Sammanläggning av MKB och Natura-bedömning

MKB-förfarandet och [Naturabedömningen](#) enligt naturvårdslagen ska i regel sammanslås (NVL 65 §). Skyldighet att utföra en Naturabedömning kan uppstå utifrån projektets egna konsekvenser eller av samverkan med övriga projekt och planer. Utgångspunkten för Naturabedömningen är att bedöma konsekvenserna för naturvärdena inom ett visst Natura 2000-område och att ge de myndigheter som godkänner projektet eller fastställer planerna visshet om att genomförandet av dem inte har någon betydande negativ inverkan på integriteten i de områden som ingår i nätverket Natura 2000.

Att sammanslå Naturabedömningen med MKB-förfarandet minskar överlappande naturutredningar och påskyndar behandlingen, vilket kan vara av betydelse för den projektansvariga. Sammanläggningen kan också främja förmedlingen av information till olika parter gällande naturkonsekvenserna, och i vissa fall även inhämtandet av information, eftersom en separat Naturabedömning inte omfattar lagstadgade förfaranden för deltagande. Även om man i första hand ska sammanslå bedömningarna kan de också utföras separat i undantagsfall. Det kan till exempel vara nödvändigt om det inte går att utföra Naturabedömningen till fullo med de uppgifter om projektet som finns att tillgå i MKB-förfarandeskedet.

En sammanslagning av MKB-förfarandet och Naturbedömningen innebär att man i MKB-förfarandet gör en tillräckligt detaljerad konsekvensbedömning av naturvärdena i Natura 2000-områdena. Bedömningen av naturkonsekvenserna ska då uppfylla kraven i både MKB-lagen och naturvårdslagen.

Samordning av MKB och tillståndsförfaranden

Utredningsbehoven i projektets MKB-förfarande och tillståndsförfarande ska i regel samordnas för att undvika överlappande utredningar. (4 § i MKB-lagen)

Om MKB-förfarandet och ansökan om [miljötillstånd](#) enligt miljöskyddslagen är anhängiga samtidigt, kan höranden vid planläggningen och miljökonsekvensbedömning samordnas, om följande förutsättningar uppfylls (22 § i MKB-lagen, MSL 44 a §):

- ansökan om miljötillstånd för projektet ska avgöras av den statliga miljötillståndsmyndigheten,
- med tanke på projektets läge, omfattning och tekniska egenskaper finns det inte något annat genomförbart alternativ för projektet än det som anges i tillståndsansökan.

Ett s.k. nollalternativ i anslutning till bedömningsförfarandet betraktas inte som ett genomförbart alternativ. Samordning kommer sannolikt i fråga i samband med en ändring av befintlig verksamhet. För helt nya projekt tillämpas samordning endast i undantagsfall. Samordningen avtalas mellan kontaktmyndigheten och tillståndsmyndigheten på initiativ av den projektansvariga.

Om en [tillståndsansökan](#) enligt vattenlagen och en sådan komplettering av en konsekvensbeskrivning enligt 27 § i MKB-lagen som gäller samma projekt är anhängiga samtidigt, kan tillståndsmyndigheten i samband med ett hörande om tillståndsansökan ordna ett hörande om konsekvensbeskrivningen. (VL 11 a, 27 § i MKB-lagen)

Läs mer

- [Miljökonsekvensbedömning](#). Miljöministeriet (miljo.fi)
- [YVA-yhteysviranomaisen tukiaineisto 6.4.2021](#). (på finska) Miljöministeriet (miljo.fi)

3.5 Naturbedömning enligt naturvårdslagen

[65 § i naturvårdslagen](#) föreskriver om Natura-bedömning. Enligt bestämmelsen får ett projekt eller en plan inte ensamt eller tillsammans med andra projekt avsevärt försämra de naturvärden som ligger till grund för att området har meddelats, föreslagits eller inkluderats till nätverket Natura 2000. Konsekvenserna ska bedömas om projektet eller planen antingen ensamt eller tillsammans med andra projekt och planer sannolikt avsevärt försämrar naturvärdena i det område som föreslagits eller inkluderats i nätverket Natura 2000, för vars skydd området har införlivats eller avses bli införlivat i nätverket Natura 2000. Den myndighet som beviljar tillståndet eller godkänner planen ska övervaka att bedömningen görs. Myndigheten ska begära utlåtande om bedömningen av NTM-centralen och av den som förvaltar naturskyddsområdet.

Skyldigheten att bedöma konsekvenserna enligt naturvårdslagen uppstår om projektets konsekvenser:

- riktar sig till de naturvärden som ligger till grund för skyddet av Natura-området,
- försämrar naturvärdena,
- är betydande och
- sannolika.

Bedömningen ska alltid göras, såvida det inte av objektiva skäl är uteslutet att projekten eller planerna väsentligt skulle påverka syftet med att området skyddas, antingen enskilt eller i samverkan med andra projekt eller planer. Det gäller inte enbart verksamheter som riktar sig till Naturaområdet, utan också sådana projekt utanför området vars konsekvenser sträcker sig till Naturaområdet. Inom området får det emellertid förkomma verksamhet som förändrar naturen, förutsatt att den inte avsevärt försämrar Naturaområdets skyddsgrunder.

Bedömningsskyldigheten gäller de områden som nämns i statsrådets beslut och som man beslutat anmäla som SAC-områden och SPA-områden eller föreslagit till SCI-områden, eller som redan genom kommissionens beslut har införlivats i [nätverket Natura 2000](#). SAC-områdena är områden för med särskilda skyddsåtgärder enligt habitatdirektivet, SPA-områdena särskilda skyddsområden i enlighet med fågeldirektivet och SCI-områdena är förslag till områden med särskilda skyddsåtgärder.

Utvärderingen omfattar även sådana områden för vilka kommissionen meddelat att den inleder förhandlingar om att införliva området i nätverket Natura 2000.

Läs mer

- Korpelainen, Heikki 1.4.2003. [Vaikutusten arviointia Natura-alueilla koskevia ohjeita](#) (på finska) Miljöministeriet (miljo.fi)
- [Nätverket Natura 2000 tryggar den biologiska mångfalden](#). Miljöministeriet (ym.fi)
- Söderman, Tarja. 2003: [Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi](#) – kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura-arvioinnissa (på finska). Ympäristöopas 109. Finlands miljöcentral (syke.fi)

3.6 Tillstånd enligt territorialövervakningslagen för undersökning och kartläggning av havsbotten

I synnerhet projekt som gäller havsbaserad vindkraft kan kräva undersökningar av havsbotten.

Systematisk undersökning av havsbottens sammansättning och topografi kräver tillstånd enligt [12 § i territorialövervakningslagen \(755/2000\)](#). Huvudstaben agerar tillståndsmyndighet.

Tillståndsansökningarna skickas till Huvudstaben antingen till registratorskontoret (kirjaamo.pe@mil.fi) eller till tillståndsförvaltningens e-post (permit.defcom@mil.fi).

Av ansökan ska framgå vem det är som mäter, den teknik som används och mätningens typ (sidoseende ekolodning, lodning, provtagning från havsbotten o.s.v.), beställaren och materialets användningsändamål.

3.7 Undersökningstillstånd enligt inlösningslagen

Undersökningstillstånd enligt [inlösningslagen](#) hänför sig till inlösen av områden som behövs för projekt för förnybar energi, i praktiken till inlösen i anslutning till ledningsprojekt. Om områdena måste förvärfvas genom inlösen behövs [inlösningsstillstånd](#). Om det före inlösningsstillståndet är nödvändigt att utföra terrängundersökningar på projektområdet för att planera projektet och utreda behovet av inlösen, ska

undersökningstillstånd sökas för detta ändamål. Undersökningstillstånd behövs inte om undersökningsåtgärderna kan genomföras med stöd av allemansrätten eller genom överenskommelse med markägarna. Undersökningstillstånd behövs för t.ex. kraftledningsprojekt för att bestämma den exakta platsen för kraftledningen och särskilt för att bestämma placeringen för stolparna. För detta ändamål utförs med stöd av undersökningstillståndet bl.a. undersökningar av terrängens bärighet och utmärkning av den planerade kraftledningens mittlinje i terrängen.

Undersökningstillståndet beviljas av Lantmäteriverket på ansökan. Förutsättningen för detta är att projektet tillgodoser ett allmänt behov och att det därmed kan beviljas inlösningstillstånd. Undersökningstillståndet är tidsbegränsat och kan beviljas för högst tre år. En ansökan till Lantmäteriverket lämnas in till Lantmäteriverkets [registratorskontor](#). En skriftlig ansökan kan också skickas elektroniskt till registratorskontorets: registratorskontoret@lantmateriverket.fi.

När man ansöker om undersökningstillstånd ska man förete en utredning utifrån vilken behovet av ett tillstånd och uppfyllandet av tillståndsvillkoren kan bedömas. Till ansökan ska fogas en karta av vilken området för undersökningen framgår. I ledningsprojekt kan det område som undersöks också anges med ett streck på kartan, varvid man preciserar bredden på det område på vardera sidan om linjen som undersökningen kommer att genomföras på. Om det finns flera möjliga platser för ett projekt, såsom en kraftledning, kan undersökningstillstånd beviljas för att undersöka alla alternativ.

Av ansökan ska också framgå vilka undersökningsåtgärder man vill genomföra i området samt för hur lång tid man ansöker om undersökningstillstånd.

3.8 Försvarsmaktens utlåtande för vindkraftsprojekt

Försvarsmakten ger ett utlåtande om vindkraftsutbyggnadens godtagbarhet. Den positiva eller negativa ståndpunkten i utlåtandena beror på om vindkraftsprojektet bedöms störa Försvarsmaktens lagstadgade funktioner som föreskrivs i den övriga lagstiftningen.

Försvarsmakten ger separata utlåtanden om planeringen av områdesanvändningen (Försvarsmaktens logistikverk) samt om projekten (Huvudstaben).

Huvudstabens utlåtande om vindkraft bör begäras i ett så tidigt skede som möjligt av projektutvecklingen. På så sätt undviker man extra projektutvecklingskostnader. Huvudstabens operativa avdelning bereder Försvarsmaktens utlåtande genom att sammanställa alla försvarsgrenars synpunkter till utlåtandet.

För att få ett utlåtande ska den sökande skicka en blankett för begäran om utlåtande för vindkraftsprojektet till Huvudstaben per e-post till adressen kirjaamo.pe@mil.fi eller Huvudstaben, PB 919, 00131 Helsingfors. Vid huvudstaben sköts vindkraftsärendet av Huvudstabens operativa avdelning. Mer information/förfrågningar riktas till: tuulivoimalausunnot@mil.fi.

Försvarsmakten ger i allmänhet på begäran egna separata utlåtanden om noggrannare utredningsbehov av konsekvenserna och om vindkraftsprojektets godtagbarhet ur Försvarsmaktens synpunkt. Vid behov bör man göra en konsekvensbedömning av projekten hos Teknologiska forskningscentralen VTT.

Huvudstaben (operativa avdelningen) bedömer behovet av en noggrannare utredning efter att ha fått närmare uppgifter om de planerade vindkraftverken:

- maximal totalhöjd för vindkraftverken
- placering, koordinater
- antal

Vindkraftsaktören eller planläggaren ansvarar för att utreda konsekvenserna. Om det behövs en konsekvensutredning bör den göras senast i samband med den detaljerade planeringen.

Om man bedömer att det planerade vindkraftverket medför betydande olägenhet måste Försvarsmakten ge ett negativt utlåtande om det aktuella vindkraftverket. I en dylik situation kan vindkraftsaktören presentera ett så kallat minimiprojektförslag (lägre kraftverk/mindre antal kraftverk), där projektet fortfarande är lönsamt för aktören. De negativa utlåtandena utgör dock endast en bråkdel av helheten. Projektföretagen har möjlighet att söka alternativa platser för nya kraftverk annanstans.

Läs mer

- [Försvarsmakten ger utlåtanden om vindkraftsprojekt](#). Försvarsmakten (puolustusvoimat.fi)
- [Vindkraftverksprojekt](#). Försvarsmakten (puolustusvoimat.fi)

UPPFÖRANDE OCH UPPGRADERING AV EN PRODUKTIONSANLÄGGNING SAMT ANSLUTNING TILL NÄTET

3.9 Förfaranden enligt miljöskyddslagen

3.9.1 Miljötillstånd

Verksamhet som medför risk för förorening av miljön kräver tillstånd enligt [miljöskyddslagen](#). Miljötillståndet kan innehålla bestämmelser om bl.a. verksamhetens omfattning, utsläpp och minskningen av dem. En förutsättning för att tillstånd kan beviljas är bl.a. att verksamheten inte får medföra olägenhet för hälsan eller betydande förorening av miljön eller risk för detta.

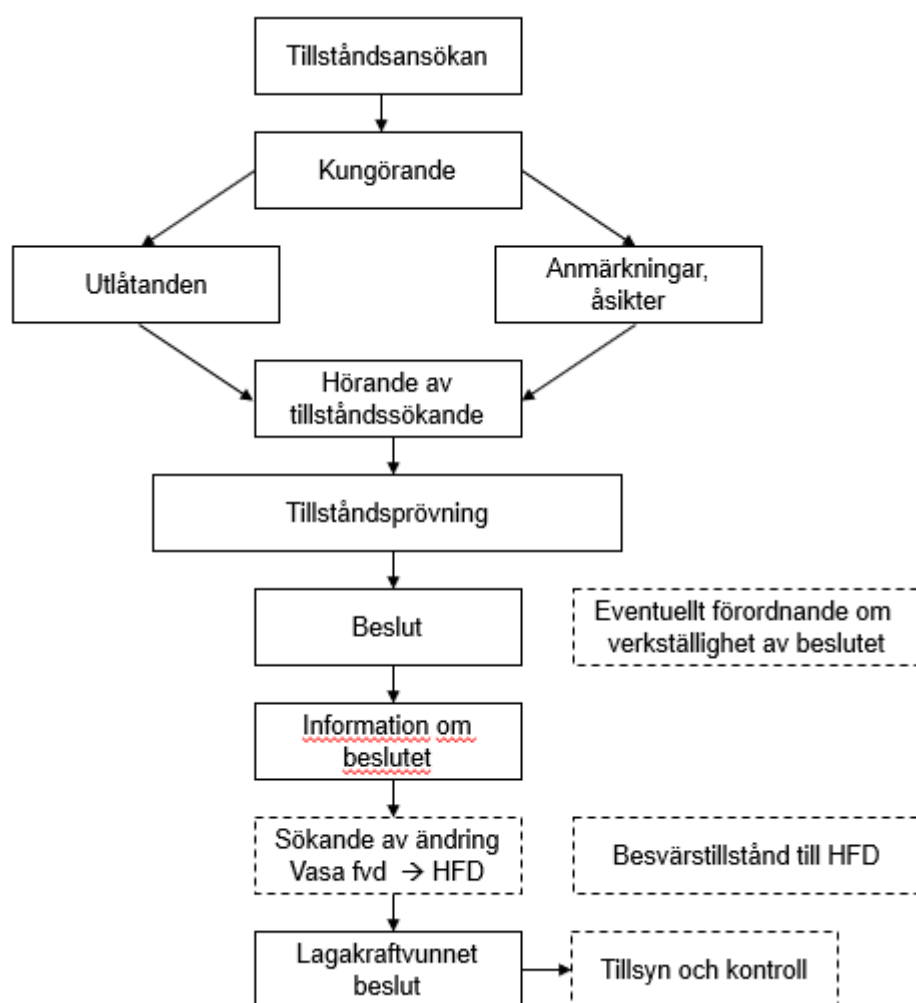
Miljötillstånd söks hos de tillståndsmyndigheter som föreskrivs i miljöskyddslagen och [miljöskyddsförordningen](#), dvs. regionförvaltningsverken eller den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten.

Tillståndsansökan skickas i första hand elektroniskt till tillståndsmyndigheten. Den sökande kan inleda ärendet via den elektroniska tjänsten Tillstånd och tillsyn (tjänsten presenteras i kapitel 4.3). Tillståndsansökan kan också lämnas in till regionförvaltningsverket via [Regionförvaltningens e-tjänst](#). Ärendesystemet handleder sökanden i att fylla i de nödvändiga uppgifterna. Vid behov kan en fysisk person i egenskap av verksamhetsutövare göra en tillståndsansökan med tillhörande bilagor även i pappersform. Miljöförvaltningens gemensamma tillståndsblanketter finns på webbplatsen [miljo.fi](#).

Innehållet i ansökan regleras i 39 § i miljöskyddslagen och 3 § i miljöskyddsförordningen. De uppgifter som ska fogas till ansökan anges i MSF 4 §. Om verksamheten gäller återvinning eller bortskaffande av avfall, regleras utredningen som ska ingå i tillståndsansökan i 6 § i miljöskyddsförordningen. Om anläggningen eller verksamheten orsakar utsläpp i vattendrag, regleras det obligatoriska innehållet i tillståndsansökan i MSF 5 §. De tilläggsuppgifter som behövs till tillståndsansökan om verksamheten ska placeras i ett grundvattenområde som lämpar sig för vattenförsörjning anges i MSF 7 §.

Enligt 48 § i miljöskyddslagen ska miljötillstånd beviljas om verksamheten uppfyller kraven i miljöskyddslagen och [avfallslagen](#) samt i de bestämmelser som utfärdats med stöd av dem. Tillståndsmyndigheten ska undersöka förutsättningarna för beviljande av miljötillstånd och beakta utlåtandena och anmärkningarna och åsikterna i ärendet. Tillståndsmyndigheten ska även i övrigt beakta vad som föreskrivs för att trygga allmänna och enskilda intressen. När ett tillståndsärende avgörs ska bestämmelserna i naturvårdslagen och bestämmelserna som utfärdats med stöd av den iakttas. En tillståndsansökan som gäller väsentlig ändring av verksamheten ska avgöras så att prövningen omfattar de delar av verksamheten som den väsentliga förändringen kan påverka och de konsekvenser och risker för miljön som ändringen kan medföra.

Bild 3. Skeden i tillståndsbehandlingen. Källa miljo.fi

Miljötillståndet ska ange de nödvändiga villkoren. När villkoren för tillståndet meddelas ska man beakta verksamhetens karaktär, egenskaperna hos det område där verksamheten har inverkan, verksamhetens inverkan på miljön som helhet, betydelsen av de åtgärder som är avsedda att förebygga förorening för miljön som helhet, samt de tekniska och ekonomiska möjligheterna att genomföra dessa åtgärder. Tillståndsvillkoren som gäller utsläppsgränsvärden samt förebyggande och begränsning av utsläpp ska grunda sig på bästa tillgängliga teknik. Tillståndsvillkoren får dock inte ålägga tillståndsinnehavaren att

endast använda en viss teknik. Dessutom ska man vid behov beakta effektiviteten i energi- och materialanvändningen samt beredskapen att förebygga olyckor och begränsa deras följder. Direktivanläggningarnas tillståndsprövning regleras här till i 7 kap. i lagen.

Miljö tillstånd beviljas i första hand tills vidare. Men tillståndet kan också vara tidsbundet. Tillståndsmyndigheten kan på begäran av den som ansöker om tillståndet, på de grunder som anges i 199 § i miljöskyddslagen, i tillståndsbeslutet bestämma att verksamheten trots sökande om ändring kan inledas med iakttagande av tillståndsbeslutet, om sökanden ställer en godtagbar säkerhet. 59–61 § i miljöskyddslagen föreskriver om säkerheter för avfallshanteringsverksamhet.

Om projektet behöver miljö tillstånd och andra miljörelaterade tillstånd är kopplade till projektet, kan sökanden begära att tillståndshandläggaren (RFV eller den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten) samordnar tillståndsförfarandena [i enlighet med lagen om samordning av vissa miljö tillståndsförfaranden \(764/2019\)](#). Gå till [miljo.fi](#) för mer information.

31 § i miljöskyddslagen föreskriver om försöksverksamhet i anslutning till nya projekt och 119 § om den anmälan som krävs för ändamålet.

3.9.2 Registrering av verksamhet

Registreringsanmälan för registrering av verksamheten regleras i [116 § i miljöskyddslagen](#) och i fråga om medelstora energiproduktionsanläggningar även i [PIPO-förordningen](#). De funktioner som ska registreras anges i bilaga 2 till lagen, såsom energiproduktionsanläggningar vars bränsleeffekt är minst 1 men under 50 megawatt och där bränsleeffekten för varje energiproducerande enhet som använder fast bränsle är mindre än 20 megawatt; vid fastställandet av en energiproduktionsanläggningens bränsleeffekt räknas alla energiproduktionsenheter på minst 1 megawatt men under 50 megawatt ihop inom anläggningens område.

Miljö tillstånd krävs dock för registreringspliktig verksamhet om:

- verksamheten är en del av verksamheten vid en direktivanläggning,
- verksamheten kan orsaka förorening av vattendrag och den är inte tillståndspliktig enligt vattenlagen,
- avledningen av avloppsvatten kan orsaka förorening av ett dike, en källa eller en rännil,
- verksamheten kan orsaka en granne oskälig belastning enligt [17 § 1 mom. i grannelagen](#)
- verksamheten placeras på ett viktigt område eller på ett grundvattenområde som lämpar sig för annan vattenförsörjning (se närmare [MSL 30 §](#)).

Registreringsanmälan ska göras till den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten senast 30 dagar innan verksamheten inleds.

Innehållet i registreringsanmälan regleras i MSL 117 §. Anmälan ska innehålla för de uppgifter om verksamhetsutövaren, verksamheten och dess läge samt dess verkningar, som behövs för registreringen. Närmare krav på registreringsanmälan för medelstora energiproduktionsanläggningar föreskrivs i 4 § i PIPO-förordningen.

Anmälningsskettar och anvisningar för medelstora energiproduktionsanläggningar finns på webbplatsen [miljo.fi](#). Den sökande kan också inleda ärendet via tjänsten Tillstånd och tillsyn (tjänsten presenteras i kapitel 4.3).

Om registreringsanmälan är bristfällig, ska den kommunala miljöförvaldigheten be att verksamhetsutövaren kompletterar den. Då räknas tidsfristerna för registreringen från den dag då registreringsanmälan uppfyller de föreskrivna kraven.

Registreringen är till sin natur en registreringsåtgärd utan meddelande av administrativa beslut eller föreskrifter. Den kommunala miljöförvaldigheten ska registrera verksamheten inom den tid som anges ovan. Verksamheten kan inledas när den har registrerats. Myndigheten ska utan dröjsmål underrätta verksamhetsutövaren om registreringen av verksamheten.

Efter registreringen inspekterar tillsynsmyndigheten objektet i enlighet med tillsynsprogrammet och övervakar att verksamheten överensstämmer med registreringen och förordningen. Inspektionsbesöken är avgiftsbelagda och avgiftens storlek bestäms enligt taxan i kommunen.

Läs mer

- [Medelstora energiproducerande anläggningar](#). Miljöministeriet (miljo.fi)
- [Miljötillstånd](#). Miljöministeriet (miljo.fi)
- [Registreringsförfarande](#). Miljöministeriet (miljo.fi)

3.10 Förfaranden enligt markanvändnings- och bygglagen

3.10.1 Bygglov

Bygglov och åtgärdstillstånd enligt [markanvändnings- och bygglagen](#) söks hos kommunens byggnadstillsyn. Beslut om tillstånd fattas antingen av byggnadsnämnden (kommunens byggnadstillsynsmyndighet) eller av en tjänsteinnehavare. De flesta kommuner använder ett elektroniskt ärendehanteringssystem, till exempel Lupapiste.fi. Den sökande kan också inleda ärendet via tjänsten Tillstånd och tillsyn (tjänsten presenteras i [kapitel 4.3](#)).

Enligt MBL 131 § ska en utredning om att sökanden besitter byggplatsen samt byggnadens huvudritningar alltid fogas till tillståndsansökan. Dessutom föreskriver [64 § i markanvändnings- och byggförordningen](#) om särskilda krav på bilagorna när det är fråga om bygglov för vindkraftverk. Byggnadstillsynsmyndigheten kan med beaktande av projektets art och omfattning vid behov förutsätta att även andra bilagor fogas till bygglovsansökan. Om projektet omfattas av [MKB-förfarandet](#) inverkar det på vilka bilagor som behövs för tillståndsärendet.

I samband med att ansökan om bygglov behandlas hör man grannarna om projektet och informerar om det på byggplatsen. Utlåtande om ansökan begärs av NTM-centralen om området är beläget på ett område som i landskapsplanen har reserverats som rekreations- eller skyddsområde eller på ett område som är viktigt med tanke på naturskyddet.

[MBL 135 §](#) föreskriver separat om förutsättningarna för beviljande av bygglov på detaljplaneområden och [MBL 136 §](#) utanför detaljplaneområden. På ett [detaljplaneområde](#) har byggplatsens lämplighet för sitt ändamål i princip avgjorts i planen. Bygglov kan efter besvärstidens utgång beviljas också på basis av en godkänd detaljplan som inte vunnit laga kraft eller en generalplan som direkt styr utbyggnaden av vindkraft. Bygglovet ska då föreskriva om att byggandet inte får inledas förrän planen har trätt i kraft. Om planen inte träder i kraft anses bygglovet förfallet. (MBL 201 a §)

Nödvändiga bestämmelser kan tas med i bygglovsbeslutet. Bestämmelserna kan bland annat gälla utförandet av byggnadsarbeten eller åtgärder och begränsning av eventuella olägenheter.

Enligt bygglovet ska byggarbetet inledas inom tre år och byggandet ska slutföras inom fem år från den tidpunkt då tillståndet beviljades. Kommunens byggnadstillsynsmyndighet kan förlänga tillståndets eller godkännandets giltighetstid för inledande av arbetet med högst två år, om de rättsliga förutsättningarna för byggande eller någon annan åtgärd fortfarande gäller. Tidsfristerna för att slutföra arbetet kan förlängas med högst tre år åt gången.

Om det under byggtiden är nödvändigt att avvika från de planer som godkänts i samband med bygglovsbeslutet (ändring under byggnadsarbetet), kan byggnadsinspektören ge sitt samtycke till undantaget, om undantaget inte med beaktande av dess art och de bestämmelser och föreskrifter som gäller tillståndsprövning innebär en betydande ändring av tillståndet och inte har inverkan på grannarnas ställning – i annat fall ska bygglov sökas för ändringen.

Betydande ändringar i specialbeskrivningarna som görs under byggnadsarbetet ska med specialprojekterarens underskrift lämnas till byggnadstillsynsmyndigheten innan de ifrågavarande arbetskedena inleds.

Om projektet också kräver [miljötillstånd](#) ska man beakta att det i lagen finns särskilda bestämmelser om förhållandet mellan bygglovet och miljötillståndet som påverkar tillståndsförfarandet och slutsynen av byggnaden. (MBL 134 §, 153 §, 153 a §)

Om projektet omfattas av [MKB-förfarandet](#) inverkar det på bilagorna som behövs för tillståndsärendet och på det övriga tillståndsförfarandet.

Den som ansöker om tillstånd eller utför en åtgärd är skyldig att betala en tillståndsavgift för inspektions- och tillsynsuppgifter samt andra myndighetsuppgifter i enlighet med kommunens taxa. Avgiften kan påföras redan på förhand. Om åtgärden helt eller delvis inte genomförs, återbetalas avgiften på ansökan till den del som avgiften har tagits ut i förskott för sådana åtgärder som inte har genomförts.

3.10.2 Åtgärdstillstånd

I stället för bygglov kan man ansöka om åtgärdstillstånd enligt MBL för uppförande av sådana konstruktioner och anläggningar, såsom master, cisterner och skorstenspipor, för vilka avgörandet av tillståndsärendet inte till alla delar kräver den styrning som annars behövs vid byggande. Åtgärdstillstånd krävs dessutom för uppförande och placering av en sådan konstruktion eller anläggning som inte betraktas som en byggnad, om åtgärden påverkar naturförhållandena, markanvändningen i det omgivande området eller stads- eller landskapsbilden.

De åtgärder som kräver åtgärdstillstånd anges specifikt i lagstiftningen. Sådana är t.ex. fristående anordningar (bl.a. master, skorstenspipor, cisterner, vindkraftverk), jordvärme (borrning av värmebrunn för jordvärme eller installation av värmeinsamlingsrör vid byte eller förnyelse av byggnadens uppvärmningssystem eller för användning som extra värmekälla) och byggande eller installation av solpanel eller solfångare som har en betydande inverkan på stadsbilden eller miljön.

Kommunen kan i byggnadsordningen bestämma att åtgärdstillstånd inte behövs i kommunen eller en del av den, om åtgärden kan anses vara ringa. Om det är fråga om en sådan mindre åtgärd framgår det av kommunens byggnadsordning om den är befriad från tillståndsplikt. Det bör dock observeras att även om tillstånd inte behövs, ska åtgärden ofta ändå anmälas till byggnadstillsynen. Även om åtgärden

är befriad från tillståndsplikt i byggnadsordningen, kan byggnadstillsynsmyndigheten kräva att åtgärds-tillstånd söks, om det är nödvändigt med tanke på det allmänna intresset eller grannarnas rättsskydd. En åtgärd kan vidtas, om inte byggnadstillsynsmyndigheten inom 14 dagar från mottagandet av anmälan har krävt att tillstånd söks för åtgärden.

Tillstånd behövs inte heller, om åtgärden grundar sig på en plan med rättsverkningar, en gatuplan, en godkänd vägplan eller en godkänd järnvägsplan.

När ett åtgärdstillstånd avgörs iakttas i tillämpliga delar vad som föreskrivs om förutsättningarna för bygglov. Den sökande kan också inleda ärendet via tjänsten Tillstånd och tillsyn (tjänsten presenteras i [kapitel 4.3](#)).

Den som ansöker om tillstånd eller utför en åtgärd är skyldig att betala en tillståndsavgift för inspektions- och tillsynsuppgifter samt andra myndighetsuppgifter i enlighet med kommunens taxa. Avgiften kan påföras redan på förhand. Om åtgärden helt eller delvis inte genomförs, återbetalas avgiften på ansökan till den del som avgiften har tagits ut i förskott för sådana åtgärder som inte har genomförts.

3.10.3 Rivningstillstånd och rivningsanmälan för en byggnad

Rivning förutsätter antingen rivningstillstånd enligt MBL eller en rivningsanmälan. På detaljplaneområden krävs tillstånd för rivning av en byggnad och delar av den. Tillstånd behövs också om byggförbud för utarbetande av detaljplan gäller på området. Tillstånd behövs också om generalplanen förutsätter det. Tillstånd behövs inte för rivning av en ekonomibygnad eller någon annan därmed jämförbar mindre byggnad, om inte byggnaden kan anses vara historiskt betydelsefull eller arkitektoniskt värdefull eller en del av en sådan helhet. Tillstånd behövs inte heller om ett giltigt bygglov, en gällande gatuplan, en godkänd vägplan eller en järnvägsplan förutsätter att byggnaden rivs.

Om rivningen inte kräver tillstånd ska rivningen av en byggnad eller en del av den skriftligen anmälas till kommunens byggnadstillsynsmyndighet 30 dagar innan rivningsarbetet inleds (rivningsanmälan). Byggnadstillsynsmyndigheten kan inom nämnda tid av grundad anledning kräva att tillstånd söks. Den sökande kan också anhängiggöra en ansökan eller anmälan om rivningstillstånd för en byggnad via tjänsten Tillstånd och tillsyn (tjänsten presenteras i [kapitel 4.3](#))

Rätt att påbörja arbeten

Tillståndsmyndigheten kan i vissa situationer ge tillstånd att helt eller delvis utföra byggnadsarbete eller någon annan åtgärd innan tillståndsbeslutet eller något annat beslut har vunnit laga kraft.

Rätten att påbörja arbeten förutsätter dessutom att en godtagbar säkerhet ställs för ersättande av olägenheter, skador och kostnader som ett upphävande av beslutet eller ändringen av tillståndet kan medföra. Byggande med stöd av rätten att påbörja arbeten innan tillståndet vinner laga kraft sker alltid på den aktörens risk som påbörjar arbetet. Fullföljdsdomstolen kan med anledning av besvär upphäva förordnandet eller ändra det eller även i övrigt förbjuda verkställigheten av tillståndsbeslutet.

3.11 Tillstånd att rubba en fast fornlämning och undersökningstillstånd enligt lagen om fornminnen

De materiella lämningarna som finns i omgivningen och som anknyter till mänsklig verksamhet i det förflutna utgör en del av det arkeologiska kulturarvet. Av dessa har fasta fornlämningar fredats genom [fornminneslagen](#) (295/1963, lagen om fornminnen). Skyddet gäller direkt utan att något separat skyddsbeslut fattas. Övriga arkeologiska objekt kan bevaras t.ex. genom planläggning. Museiverket ansvarar för skyddet av fornlämningar på land och i vatten.

I fråga om fornminneslagens fasta fornminnen är det tillrådligt att projektets aktör framskrider enligt följande:

1. ta i god tid reda på om projektet kan påverka fasta fornlämningar (klargör saken genom att kontrollera [fornlämningsregistret](#) som upprätthålls av Museiverket och/eller fråga det regionala ansvarsmuseet) →
2. om det framkommer att projektet kan beröra en fast fornlämning ska man vid behov förhandla med Museiverket om projektet kan ändras så att fornlämningen inte tar skada →
3. om det vid förhandlingarna konstateras att projektet inte kan ändras så att fornlämningen inte skadas, ansöker man hos Museiverket om [tillstånd att rubba en fast fornlämning](#). Tillståndet fastställer hur man ska gå till väga för att projektet ska kunna genomföras →
4. om tillståndet att rubba en fast fornlämning kräver sådana arkeologiska undersökningar som fordrar [undersökningstillstånd](#), ansöker man om undersökningstillstånd och agerar i enlighet med tillståndets villkor. Undersökningarna utförs i allmänhet på projektaktörens bekostnad, om det inte är fråga om ett projekt som betalas av staten.

I [planläggningen](#) utreds i god tid om planläggningen gäller en fast fornlämning. I allmänhet innebär detta att det arkeologiska kulturarvet utreds genom inventering i det område som ska planläggas. Informationen från inventeringen och de aspekter som anknyter till skyddet av det arkeologiska kulturarvet beaktas vid planläggningens områdesanvändning.

Om en okänd fast fornlämning påträffas i samband med projektets beredning eller genomförande, avbryts arbetet, varefter man utan dröjsmål kontaktar det regionala ansvarsmuseet eller Museiverket för att få anvisningar om vilka åtgärder som ska vidtas i ärendet. Vid behov ansöker man om [tillstånd](#) hos Museiverket om att rubba en fast fornlämning. [Undersökningstillstånd](#) ska sökas om tillståndet att rubba en fast fornlämning förutsätter det.

Museiverkets fornlämningsregister innehåller information om fornlämningar och andra arkeologiska objekt. Information finns tillgänglig på nätet och kan laddas ner via [kulturmiljöns tjänsteportal](#).

Museiverket kontaktas vid arbetsprojekt i havsområden och vattendrag. De regionala ansvarsmuseerna som sköter kulturmiljöärenden är experter på det arkeologiska kulturarvet på sina områden i övriga ärenden. Det är bra om aktörerna redan i projektens planeringsskede är i kontakt med det regionala ansvarsmuseet för att utreda om projektet berör det arkeologiska kulturarvet. Samtidigt framgår det också vad som ska beaktas vid genomförandet av projektet. Även beaktandet av objekt som är skyddade i planen och undersökningar i samband med projekt ska diskuteras med Museiverket eller det regionala ansvarsmuseet som sköter kulturmiljöuppgifter.

Även undervattenskulturarvet, såsom skeppsvrak, ska beaktas när man planerar projekt. T.ex. ska den som genomför ett vattenbyggnadsprojekt på förhand ta reda på om arbetet kommer att skada fornlämningar under vatten. Eftersom det inte finns heltäckande information om fornlämningarnas läge under vatten, måste man i allmänhet göra en inventering av botten i byggprojektets förberedande skede.

Enligt lagen ska den som genomför ett allmänt eller relativt stort privat projekt finansiera de arkeologiska undersökningarna av fornlämningar som projektet medför. Beslut om vilka undersökningar som behövs fattas separat för varje byggprojekt. Undersökningen av fornlämningar bekostas av Museiverket vid mindre privata markanvändningsprojekt.

3.11.1 Tillstånd att rubba en fast fornlämning

Om projektet rubbar en fast fornlämning ansöker man alltid om tillstånd för detta hos Museiverket. Tillstånd som beviljats med stöd av någon annan lag för genomförande av ett projekt, t.ex. bygglov eller marktåktstillstånd, upphäver inte skyldigheten att ansöka om tillstånd att rubba en fast fornlämning om det finns en fast fornlämning på projektområdet. Enligt 11 § i fornminneslagen kan tillstånd beviljas för att rubba en fast fornlämning, om fornlämningen medför oskälig olägenhet i förhållande till sin betydelse. Markägare eller andra aktörer som har som syfte att genomföra en åtgärd som kan inverka på en fast fornlämning kan beviljas tillståndet.

Ett ärende som gäller tillstånd att rubba en fast fornlämning kan anhängiggöras genom en skriftlig ansökan till Museiverkets registratorskontor. Ansökan kan göras t.ex. med [blanketten](#) (på finska) som finns på Museiverkets webbplats. Ansökan om tillstånd att rubba en fast fornlämning skickas per e-post till kirjaamo@museovirasto.fi eller per post till adressen: Museiverket, PB 913, 00101 Helsingfors. Den sökande kan också inleda ärendet via tjänsten Tillstånd och tillsyn (tjänsten presenteras i [kapitel 4.3](#)).

Tillståndsansökningarna behandlas i regel inom 60 dygn. Särskilt i fråga om omfattande ansökningar om tillstånd att rubba fasta fornlämningar bör man förbereda sig på längre handläggningstider. Det samma gäller fall där behandlingen av ett tillstånd förutsätter granskning av en fornlämning i terrängen.

Handläggningstiden för ett tillstånd omfattar tiden från ärendets anhängiggörande till dess avgörande. En ansökan blir anhängig när den har anlänt till Museiverkets registratorskontor. Om ansökan är ofullständig uppmanar Museiverket sökanden att komplettera ansökan inom utsatt tid. Kompletteringen förlänger tillståndsärendets handläggningstid. Tillståndet att rubba en fast fornlämning är avgiftsbelagt, även ett eventuellt negativt tillståndsbeslut.

3.11.2 Undersökningstillstånd

Om det av Museiverket beviljades tillståndet att rubba en fast fornlämning kräver sådana arkeologiska undersökningar som rubbar den fasta fornlämningen, ansöker man om undersökningstillstånd enligt 10 § i fornminneslagen hos Museiverket. Grundförutsättningen för att beviljas undersökningstillstånd är att en person med arkeologisk utbildning ansvarar för undersökningsarbetet. Den som ansöker om tillstånd ska se till att tillräckliga resurser har reserverats för undersökningarna.

Museiverket kan med stöd av fornminneslagen även bevilja tillstånd för undersökning av fornlämningar under vatten på de villkor som verket slår fast. Som tillståndspliktig verksamhet betraktas utöver användning av metoder som rubbar fornlämningar även systematisk dokumentering av undervattensområden genom fotografering och/eller mätning. Tillstånd för undersökning av ovan beskrivna orörda undervattensområden kan beviljas även sådana personer som inte har någon egentlig arkeologisk utbildning. Det är dock viktigt att den som ansöker om tillstånd har deltagit i marin arkeologiska kurser avsedda för hobbyutövare samt rådgjort med Museiverkets personal före det praktiska dokumenteringsarbetet.

Undersökningstillstånd söks skriftligen hos Museiverket antingen med en [blankett](#) (på finska) eller med en fritt formulerad ansökan. En fritt formulerad ansökan ska innehålla de uppgifter som begärs på ansökningsblanketten. Den sökande ska vara förtrogen med [kvalitetsanvisningarna för Finlands arkeologiska fältarbeten](#) när ansökan förbereds. Till ansökan om undersökningstillstånd ska fogas en undersökningsplan som tillförlitligt ger information om undersökningsobjektet, målen, metoderna, resurserna och det övriga genomförandet. Undersökningsplanen kan göras på Museiverkets [blankett](#) (på finska) eller i fri form. Fritt formulerade planer ska innehålla de uppgifter som begärs på blanketten. Enhetliga och heltäckande uppgifter underlättar och påskyndar handläggningen och jämförelsen av ansökningar. Fältundersökningar inom samernas hembygdsområde kräver ett förhandssamtycke från sametinget som fogas till ansökan om undersökningstillstånd (se [Akwé: Kon -ohjeet](#) (på finska)).

Ansökan ska lämnas in i god tid innan man planerar inleda fältarbetet. Tillståndsansökningarna jämte bilagor skickas till Museiverkets registratorskontor (kirjaamo@museovirasto.fi; PB 913, 00101 HELSINGFORS).

Undersökningstillstånden behandlas i regel inom 30 dygn. Den sökande bör förbereda sig på längre handläggningstid särskilt i fråga om ansökningar som gäller omfattande och långvariga undersökningar. Handläggningstiden för en tillståndsansökan omfattar tiden från ärendets anhängiggörande till dess avgörande. En ansökan blir anhängig när den har anlänt till Museiverkets registratorskontor. Om ansökan är ofullständig uppmanar Museiverket avsändaren att komplettera ansökan inom utsatt tid och kompletteringen förlänger tillståndsärendets handläggningstid. I brådskande fall ska man kontakta Museiverket omgående. Undersökningstillståndet är avgiftsbelagt, även ett eventuellt negativt tillståndsbeslut. Undersökningstillståndsavgiften som gäller fasta fornlämningar fastställs specifikt per projekt-/undersökningstillstånd.

3.11.3 Arkeologiska undersökningar

Arkeologiska undersökningar omfattar arkeologiska fältarbeten, såsom inspektion av fyndplatser, arkeologisk inventering, arkeologiska utgrävningar samt behandling och uttolkning av det erhållna materialet. Det finns olika aktörer som erbjuder arkeologiska fältarbetstjänster. Museiverket upprätthåller en förteckning på sin [webbplats](#) över de tjänsteleverantörer som verket har kännedom om. Museiverket kan inte garantera att alla som är verksamma inom branschen är med på listan. Aktörerna i förteckningen ansvarar själva för sina tjänster, arbetets kvalitet och resultat.

Museiverket har i samarbete med aktörer inom det arkeologiska området utarbetat [kvalitetsanvisningar för arkeologiska fältarbeten i Finland](#). Anvisningarna är avsedda för aktörer som utvärderar, beställer och genomför arkeologiska fältarbeten. Syftet med anvisningarna är att förenhetliga praxis vid arkeologiska fältundersökningar. Målet är att alla parter beaktar kvalitetsanvisningarna i sin egen verksamhet. Kvalitetsanvisningarna redogör för de kriterier som Museiverket iakttar när det beviljar undersökningstillstånd och bedömer fältarbeten.

Läs mer

- [Ansökan om tillstånd att rubba en fast fornlämning](#). Museiverket (museovirasto.fi)
- [Planläggning och det arkeologiska kulturarvet](#). Museiverket (museovirasto.fi)
- [Undersökningstillstånd för fornlämningar](#). Museiverket (museovirasto.fi)

3.12 Utnyttjanderätt enligt lagen om Finlands ekonomiska zon och samtycke till byggande i den ekonomiska zonen

Ekonomiskt utnyttjande av den ekonomiska zonen och forskning som syftar till detta förutsätter statsrådets (allmänt sammanträde) samtycke (av principbeslutskaraktär) enligt [lagen om Finlands ekonomiska zon](#). Det egentliga bygglovets förutsätter i allmänhet ett separat undersökningstillstånd. Ett projekt för ekonomiskt utnyttjande kräver också [tillstånd](#) enligt vattenlagen av det behöriga regionförvaltningsverket. Statsrådets samtycke behövs t.ex. för undersökningar i anslutning till utveckling av bl.a. havsbaserade vindkraftsprojekt samt för byggande och användning av parken.

Den ekonomiska zonen hör inte till finska statens territorium, utan är internationellt havsområde enligt FN:s [havsrättskonvention](#). Kuststaten har dock suveräna rättigheter att utnyttja zonen och dess naturresurser ekonomiskt. Äganderätt hör inte till rättigheterna. Ingen stat, fysisk eller juridisk person får ta någon del av havsbotten i sin besittning i den ekonomiska zonen. Alla har rätt att lägga ut undervattenskablar och -rörledningar samt frihet till allt annat internationellt godkänt utnyttjande av havet, inklusive sjöfart och överflygning. Kuststaten har dock rätt att vidta rimliga åtgärder för att undersöka kontinentalsockeln (= den ekonomiska zonen), utnyttja dess naturresurser samt förebygga, minska och övervaka föroreningarna som infrastrukturen orsakar.

Med stöd av 6 § kan statsrådet på ansökan ge sitt samtycke till utnyttjande av naturtillgångar på havsbotten och i dess underlag i den ekonomiska zonen liksom också till forskning som åsyftar detta och till att i den ekonomiska zonen idkas annan verksamhet som avser ekonomiskt utnyttjande av zonen (utnyttjanderätt). Såsom annan verksamhet betraktas enligt förarbetena till bestämmelsen t.ex. energiproduktion med hjälp av vågor och vind. Med stöd av 7 § kan statsrådet på ansökan ge sitt samtycke till att uppföra och använda anläggningar och konstruktioner för de verksamheter som avses i 6 § samt sådana övriga anläggningar och konstruktioner som kan störa utövandet av de rättigheter som Finland enligt folkrätten har i den ekonomiska zonen.

Ansökan (fritt formulerad) skickas till [arbets- och näringsministeriet](#) (ANM), som bereder och föredrar ärendet för statsrådet för beslut. Ansökan ska lämnas in till ANM minst sex månader före planerad start för verksamheten. Ansökan ska innehålla all nödvändig information om projektet på basis av vilken ANM begär utlåtanden av de berörda myndigheterna och parterna (tillståndshavarna) i området (se [Statsrådets förordning om Finlands ekonomiska zon](#) 1073/2004). Behandlingstiden påverkas bl.a. av om ett egentligt [MKB-förfarande](#) ska utföras för projektet. Projekt som kräver MKB-förfarande definieras antingen i MKB-lagstiftningens projektförteckning eller bestäms från fall till fall. Den totala handläggningstiden beror också på hur omfattande uppgifterna i ansökan är. Det kan vara bra att kontakta ANM gällande ett projekt redan innan ansökan lämnas in och vid behov under handläggningen. Den sökande kan också anhängiggöra ärenden enligt 7 § i lagen om den ekonomiska zonen via tjänsten Tillstånd och övervakning (tjänsten presenteras i [kapitel 4.3](#)).

När det gäller energiprojekt som är av gemensamt intresse för Europeiska unionen bör det noteras att ett sådant energiprojekt av gemensamt intresse som avses i [Europaparlamentets och rådets förordning \(EU\) nr 347/2013](#) kräver statsrådets samtycke. Energimyndigheten agerar behörig samordnande myndighet.

Förutsättningarna för statsrådets samtycke (utnyttjanderätt eller rätt att placera konstruktioner) har inte särskilt föreskrivits i lag. Enligt motiveringen till regeringens proposition ska man vid beslut om byggrätt beakta att konstruktionen inte får inverka menligt på användningen av allmänt erkända sjövägar som är väsentliga för den internationella sjöfarten. Vid prövningen av om samtycke ska beviljas ska även eventuella synpunkter i anslutning till övervakningen och trygghandet av Finlands territoriella integritet

beaktas. Tillämpningspraxis som besluten om utnyttjanderätt grundar sig på överväger rätten till ekonomiskt utnyttjande, projektets inverkan på miljöns tillstånd, sjösäkerheten och andra projekt samt eventuella skador som orsakas tredje parter (t.ex. naturgasledningen Nord Stream 2 AG). I praktiken har man också tagit t.ex. EU:s energipolitiska mål i beaktande.

Statsrådets samtycke ställer villkor för projektet som är nödvändiga med tanke på säkerheten eller tryggheten av statens rättigheter. Samtycket kan ges tillsvidare eller för viss tid, t.ex. under den tid som vindkraftsområdet är i bruk. Samtycket kan på ansökan innehålla möjlighet till ett villkor om s.k. omedelbar verkställighet.

Statsrådet har tillsvidare inte gett sitt samtycke till att utnyttja eller bygga i den ekonomiska zonen när det gäller havsbaserade vindkraftsprojekt (inga tillståndsansökningar har inkommit). Projekten som beviljats tillstånd (infrastruktur) i Finlands ekonomiska zon ligger i Finska viken och södra Östersjön. Projekt:

- Gasledningssystemen Nord Stream 1 och 2
- Gasledningssystemet Balticconnector
- Datakommunikationskabeln C-Lion mellan Finland och Tyskland
- Datakommunikationskablar mellan Leningrad och Kaliningrad (2 st.)
- Elkablarna Estlink 1 och 2 mellan Finland och Estland
- Elkablarna FennoSkan 1 och 2 mellan Finland och Sverige

Dessutom kan det finnas mätinstrument i havsområdet som följer med tillståndet i den marina miljön. Även Försvarmakten och Gränsbevakningsväsendet följer med Finlands territoriella integritet inom sina mandat. [Huvudstaben beviljar tillstånd att undersöka havsbotten i Finlands territorialvatten](#) i anslutning till projekt i den ekonomiska zonen.

3.13 Förfaranden enligt vattenlagen

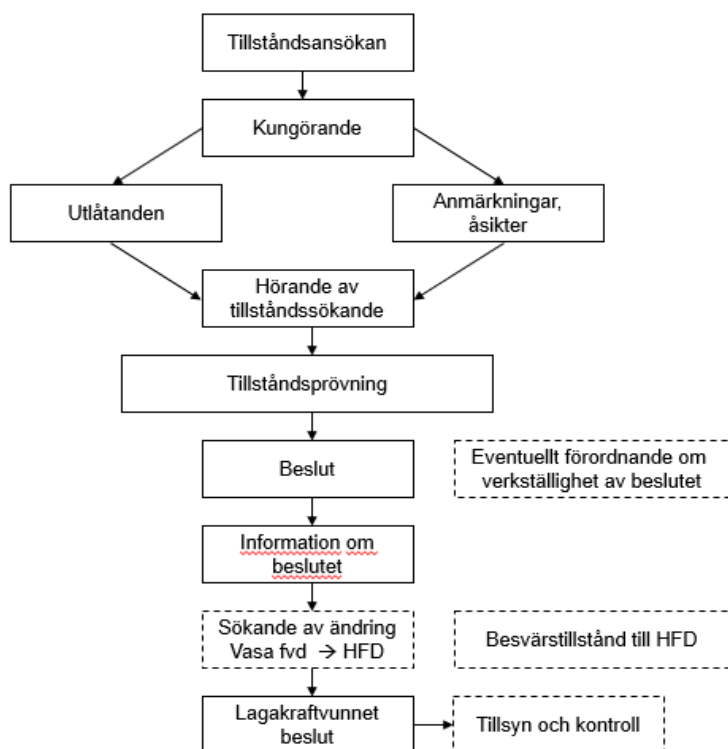
3.13.1 Vattentillstånd

Tillståndsärenden för vattenhushållningsprojekt regleras i [vattenlagen](#). Regionförvaltningsverket agerar tillståndsmyndighet enligt vattenlagen. (VL 1 kap. 7 § 1 mom.) Bestämmelser om ansökningsförfarandet enligt vattenlagen finns i 11 kap. i lagen samt i [vattenförordningen](#) (1560/2011, VF).

Enligt vattenlagen krävs det tillstånd om projektet kan ändra vattendragets läge, djup, vattenstånd eller vattenföring, strand eller vattenmiljö eller grundvattnets kvalitet eller mängd, och denna ändring medför konsekvenser enligt VL 3 kap. 2 §, såsom skadliga förändringar i naturen, försämring av vattendragets tillstånd, fara för hälsa eller skada eller olägenhet för fisket, fiskbestånden eller sjötrafiken. Vattentillstånd krävs också om förändringen avsevärt minskar naturskönheten, trivseln eller kulturvärdena i omgivningen eller vattendragets lämplighet för rekreatiönsändamål.

Dessutom behövs vattentillstånd enligt VL 3 kap. 3 § oberoende av ovan nämnda följer alltid om projektet gäller t.ex. byggande av ett vattenkraftverk, stängning eller inskränkning av en kungsådra samt utplacering av anordningar eller andra hinder som försvårar användningen av en farled, anläggande av en kraftledning under en allmän farled eller en kungsådra eller muddring av ett vattenområde när mängden muddermassa överstiger 500 kubikmeter.

Bild 4. Skeden i tillståndsbehandlingen. Källa: www.ymparisto.fi

Tillståndsansökan skickas i första hand elektroniskt till tillståndsmyndigheten. Tillståndet kan lämnas in via [Regionförvaltningens e-tjänst](#). Den sökande kan också inleda ärendet via tjänsten Tillstånd och tillsyn (tjänsten presenteras i [kapitel 4.3](#)). Vid behov kan en fysisk person i egenskap av verksamhetsutövare göra en tillståndsansökan med tillhörande bilagor även i pappersform.

11 kap. 3 § i vattenlagen gäller innehållet i en tillståndsansökan, de grundläggande uppgifterna i tillståndsansökan beskrivs i 1 § i vattenförordningen. I 2 § i vattenförordningen finns dessutom en förteckning över de utredningar som ska läggas fram i ansökan.

Nyttjanderätten enligt 2 kap. 12–14 § i vattenlagen hör samman med tillståndet och är en förutsättning för att tillståndet kan beviljas. Beviljande av tillstånd enligt vattenlagen förutsätter att:

- 1) sökanden har befintlig nyttjanderätt till de områden som behövs i projektet,
- 2) den nyttjanderätt som behövs kan stiftas i samband med att tillståndet beviljas, alternativt kan
- 3) sökanden lägga fram en tillförlitlig utredning om hur nyttjanderätten förvärfvas.

Den sökande kan äga ett projektområde eller ingå ett nyttjanderättsavtal med områdets ägare. Vid behov kan sökanden begära nyttjanderätt i samband med ansökan om tillstånd. Om sökanden har för avsikt att förvärva nyttjanderätt till områdena genom något annat förfarande (t.ex. [inlösningstillstånd](#)), kan tillstånd enligt vattenlagen beviljas villkorligt. Det lättaste är att på förhand förvärva områdena frivilligt, dvs. genom fastighetsköp, hyresavtal för fastigheten eller genom att ingå ett permanent nyttjanderättsavtal för områdena.

Ibland behövs dessutom undersökningstillstånd enligt vattenlagen i projektets planeringskede, (VL 18 kap. 7 §), som innebär rätt att utreda ett annat områdes lämplighet för projektet. Behovet av undersökningstillstånd är mycket sällsynt. I regel kan de nödvändiga områdesundersökningarna genomföras antingen med allmänna nyttjanderätter eller genom avtal med områdenas ägare.

Om projektet behöver ett miljö- eller vattentillstånd och projektet är kopplat till andra miljörelaterade tillstånd, kan sökanden begära att tillståndets handläggare (RFV eller den kommunala miljöförvaltningsmyndigheten) samordnar tillståndsförfarandena i enlighet med [lagen om samordning av vissa miljötillståndsförfaranden](#). Gå till [miljo.fi](#) för mer information.

3.13.2 Undantag från skyddet av vattennaturtyper

2 kap. 11 § i vattenlagen förbjuder äventyrande av naturtillståndet i små vattendrag. Skyddsobjektet är flador i naturtillstånd på högst tio hektar, glosjöar och källor samt rännilar utanför landskapet Lappland eller tjärnar och sjöar på högst en hektar.

Regionförvaltningsverket kan i enskilda fall bevilja undantag från förbudet, om målen för skyddet av vattennaturtyperna inte avsevärt äventyras. Bedömningen av förutsättningarna för beviljande av undantag grundar sig på en naturvetenskaplig bedömning från fall till fall. Den sökande ansvarar för att inhämta och lämna in de uppgifter som behövs för behandlingen av ansökan.

Ansökan om undantag görs hos regionförvaltningsverket antingen i samband med tillståndsansökan eller separat. Ansökan kan lämnas in via [Regionförvaltningens e-tjänst](#). Den sökande kan också inleda ärendet via tjänsten Tillstånd och tillsyn (tjänsten presenteras i [kapitel 4.3](#)).

Läs mer

- [Pienvesiopas - Pienvesien tunnistaminen ja lainsäädäntö \(på finska\)](#). Suomen ympäristökeskuksen raportteja 36 | 2019. Finlands miljöcentral (handle.net)
- [Tillstånd enligt vattenlagen d.v.s. vattentillstånd](#). Miljöministeriet (miljo.fi)
- [Undantag från skyddande av vissa naturtyper](#). Regionförvaltningsverket (Suomi.fi.)
- [Vattenhushållningstillstånd](#). Regionförvaltningsverket (Suomi.fi.)

3.14 Förfaranden enligt kemikaliesäkerhetslagen

3.14.1 Tillstånd för hantering och upplagring

Enligt [kemikaliesäkerhetslagen](#) är det Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes) som agerar tillståndsmyndighet för omfattande lagring och användning av farliga kemikalier. Omfattningen av anläggningens verksamhet bestäms utifrån mängderna av farliga kemikalier och deras faroklassificering. När verksamhetens omfattning fastställs beaktas alla farliga kemikalier som är i samma verksamhetsutövars besittning och som behandlas och lagras i samma objekt. För att fastställa verksamhetens omfattning behövs en kemikalieförteckning som anger den maximala lagringsmängden för alla kemikalier som lagras i objektet, samt faroklasser, farokategorier och faroangivelser som anges på säkerhetsdatabladet för varje kemikalie. Relationstalet som behövs för att fastställa verksamhetens omfattning kan beräknas med hjälp av relationstalsräknaren i [KemiDigi](#) (nationellt kemikaliedatalager och informationstjänst). (23 § och 24 § i kemikaliesäkerhetslagen)

Tillstånd och ansökan om tillstånd enligt 23 § i kemikaliesäkerhetslagen regleras närmare i [statsrådets förordning om övervakning av hanteringen och upplagringen av farliga kemikalier](#).

Tillståndsansökan anhängiggörs genom en skriftlig ansökan innan detaljerade lösningar för genomförandet fattas och i god tid innan produktionsanläggningens byggnadsarbeten inleds. Den sökande kan inleda ärendet [via den elektroniska tjänsten](#) (på finska) Tillstånd och tillsyn (tjänsten presenteras i [kapitel 4.3](#)). Höranden och begäran om utlåtanden ingår i behandlingen av ansökan.

Tillståndsansökan innehåller allmänna uppgifter om verksamhetsutövaren och om verksamheten, redogörelser för identifieringen av faror och risker och för produktionsanläggningens placering samt principerna för genomförande av produktionsanläggningen (8 § i kemikaliesäkerhetsförordningen). Bestämmelserna om vilka uppgifter som ska lämnas i ansökan anges i bilaga II till förordningen.

Omfattande lagring och användning av kemikalier är alltjämt kategoriserad enligt anläggningar med tillstånd, anläggningar med dokument över verksamhetsprinciperna och anläggningar med säkerhetsutredning. Indelningen grundar sig på mängden och klassificeringen för de kemikalier som lagras och används. Anläggningar med dokument över verksamhetsprinciperna ska utöver Tukes tillstånd ha ett dokument över verksamhetsprinciperna. (13 § i kemikaliesäkerhetsförordningen) Anläggningar med säkerhetsutredning ska utarbeta en säkerhetsutredning. (14 § i kemikaliesäkerhetsförordningen) Handlingarnas innehållskrav finns i bilagorna III och IV till förordningen.

Säkerhets- och kemikalieverket fattar ett tillståndsbeslut för ansökan. Beslutet innehåller en beskrivning av den tillståndsenliga verksamheten, anläggningens läge, kemikalierna som lagras, kemikaliernas maximala mängder samt tillståndsvillkoren. Dessutom ingår det en redogörelse över hur miljökonsekvensbedömningen har beaktats i beslutet. (10 § i kemikaliesäkerhetslagen)

3.14.2 Anmälan om hantering och upplagring

Ringa hantering och upplagring av kemikalier enligt [kemikaliesäkerhetslagen](#) övervakas av räddningsmyndigheten. Omfattningen av anläggningens verksamhet bestäms utifrån mängderna av farliga kemikalier och deras faroklassificering. När verksamhetens omfattning fastställs beaktas alla farliga kemikalier som är i samma verksamhetsutövarers besittning och som behandlas och lagras i samma objekt. För att fastställa verksamhetens omfattning behövs en kemikalieförteckning som anger den maximala lagringsmängden för alla kemikalier som lagras i objektet, samt faroklasser, farokategorier och faroangivelser som anges på säkerhetsdatabladet för varje kemikalie. Relationstalet som behövs för att fastställa verksamhetens omfattning kan beräknas med hjälp av relationstalsräknaren i [KemiDigi](#) (nationellt kemikaliedatalager och informationstjänst) eller med hjälp av en [kemikalietabell](#) (på finska) i Räddningsverkens partnerskapsnätverk. (23 § och 24 § i kemikaliesäkerhetslagen)

Räddningsmyndigheten övervakar att det tekniska genomförandet och tillvägagångssätten hos verksamheter som enligt kemikaliesäkerhetslagstiftningen bedriver liten industriell hantering och upplagring uppfyller kraven och att de fungerar, samt att produktionsanläggningen är förenlig med bestämmelserna.

Enligt 24 § i kemikaliesäkerhetslagen ska småskalig hantering och lagring av farliga kemikalier som överskrider anmälningsgränsen anmälas till räddningsmyndigheten. Bestämmelser om detta finns dessutom i [5 § i kemikaliesäkerhetsförordningen](#).

Ärendet inleds genom en skriftlig ansökan. Anmälningsblanketten för liten industriell hantering och upplagring av farliga kemikalier lämnas in till den lokala räddningsmyndigheten minst en månad innan verksamheten inleds. Kontaktuppgifterna till räddningsverken finns på [webbplatsen](#) (på finska) liksom även [anmälningsblanketten](#) (på finska). Den sökande kan också inleda ärendet via tjänsten Tillstånd och

tillsyn (tjänsten presenteras i [kapitel 4.3](#)). 33 § i kemikaliesäkerhetsförordningen beskriver de grundläggande uppgifterna i anmälan (fortlöpande verksamhet).

Anmälan ska göras skriftligen minst en månad innan industriell hantering eller upplagring inleds.

Skeden i anmälan

1. Anhängiggörande

- Kunden behöver hantera och lagra farliga kemikalier i en mängd som överskrider anmälnings-gränsen
- Kunden gör en kemikalieanmälan

2. Kemikaliebeslut

- Räddningsmyndigheten tar den inkomna anmälan till behandling
- Tilläggsutredning eller kompletterande dokument till anmälan kan begäras under handläggningen
- Beslutet upprättas med villkor och skickas utan dröjsmål till parten
- Besväransvisningar enligt förvaltningsprocesslagen fogas till beslutet
- Beslutet skickas för kännedom till regionförvaltningsverket samt kommunens miljövårds- och byggnadstillsynsmyndighet

3. Idrifttagningsbesiktning och protokoll

- Räddningsmyndigheten utför en inspektion dvs. ett tillsynsbesök före idrifttagningen
- En inspektionsrapport där parterna hörs upprättas över besöket
- Efter hörandet upprättas ett slutligt protokoll, som är ett förvaltningsbeslut över vilket besvär kan anföras. I protokollet antecknas hur föreläggandena att avhjälpa brister kommer att övervakas och en besväransvisning bifogas
- Protokollet skickas för kännedom till regionförvaltningsverket, samt till kommunens miljöskydds- och byggnadstillsynsmyndighet

4. Eftertillsyn

- Kunden lämnar inom utsatt tid in en utredning om hur de eventuella bristerna har åtgärdats
- Genomförs antingen under ett tillsynsbesök eller genom dokumentövervakning (även samtal dokumenteras)
- Ett nytt förvaltningsbeslut, dvs. inspektionsprotokoll, upprättas

Räddningsmyndigheten behandlar anmälningar från anmälningspliktiga objekt och fattar beslut om dem, samt utför en idrifttagningsbesiktning vid objekten innan verksamheten inleds. Ett protokoll upprättas över inspektionen, av vilket framgår de brister som observerats vid anläggningen samt de åtgärder som behövs för att avhjälpa bristerna. Avhjälpan av bristerna följs upp genom eftertillsyn. Därefter övervakar räddningsmyndigheten verksamheten regelbundet enligt tillsynsplanen.

Om verksamheten är tillfällig för liten industriell hantering och upplagring, högst sex månader, ska anmälan iaktta kraven i 34 § i kemikaliesäkerhetsförordningen.

Räddningsmyndigheten fattar ett beslut i ärendet på basis av anmälan och fastställer de villkor för bedrivandet av verksamheten som är nödvändiga med tanke på kemikaliesäkerheten. Räddningsmyndigheten granskar säkerheten vid liten hantering och lagring av farliga kemikalier innan verksamheten inleds.

Även om anmälnings skyldighet inte föreligger ska verksamhetsutövaren iaktta de föreskrivna säkerhetskraven för säkerheten vid hantering av farliga kemikalier och explosiva varor. Vid förvaring av kemikalier ska omsorgsfullhet och försiktighet iakttagas. Kemikalierna ska förvaras på de platser som reserverats för dem i förpackningar som uppfyller kraven. Räddningsmyndigheten kan i samband med brand- syner ingripa i försummelser som observerats i samband med förvaringen eller användningen av kemikalier.

Läs mer

- [Farliga kemikalier inom industrin](#). Tukes (tukes.fi)
- [Hantering och lagring av kemikalier](#). Egentliga Finlands Räddningsverk (vspelastus.fi)
- [Industriell hantering och lagring av farliga kemikalier](#). Tukes (Suomi.fi)

3.15 Förfaranden enligt naturgasförordningen

Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes) övervakar att [naturgasförordningen](#) följs.

Byggande av rörsystem och tankstationer för naturgas (5 § i naturgasförordningen) samt lagring av naturgas (9 § i naturgasförordningen) kräver bygglov av Tukes. De minsta objekten behöver inte tillstånd av Tukes. Naturgasförordningen tillämpas också på teknisk användning av biogas samt på rörsystem och anläggningar som är avsedda för tillvaratagande, överföring, distribution och användning av biogas.

3.15.1 Byggnadstillstånd (rörsystem för biogas och biometan)

Förädlad biogas, biogas som i huvudsak innehåller metan, omfattas av samma lagstiftning och krav som naturgas. Förädlad biogas levereras till naturgasrörsystemet, tankningsstationerna eller driftställen. Om biogasens metanhalt är 80 % eller högre är tillståndsgränserna för upplagring desamma som för naturgas. Förädlingsenheten befinner sig vanligen mellan rörsystemen för oförädlad och förädlad biogas.

Natur-/biogasrörsystem kräver byggnadstillstånd av Tukes enligt [5 § i naturgasförordningen](#) i följande fall:

- Biogasrörsystem utanför anläggningen (både oförädlad och förädlad biogas)
- Teknisk användning av biogas (utomstående användare) när drivanordningarnas nominella bränsleeffekt är sammanlagt minst 1,2 MW
- En offentlig tankningsstation för biogas i anslutning till biogasanläggning
- Återvinning av biogas på en avstjälningsplats. Själva uppsamlingsrörsystemet på avstjälningsplatsen omfattas inte av naturgasbestämmelserna utan tillämpningen börjar från uppsamlingsstocken som befinner sig efter uppsamlingsrörsystemet.

[Byggnadstillstånd](#) kan sökas via e-tjänsten. Den sökande kan också inleda ärendet via tjänsten Tillstånd och tillsyn (tjänsten presenteras i [kapitel 4.3](#)).

Tillståndsansökan innehåller allmänna uppgifter om verksamheten, utredningar om rörsystemets och/eller lagrets placering, tekniska uppgifter om anläggningen och rörsystemet samt en bedömning av faror och risker och beredskapen för dessa. Enligt 5 § i naturgasförordningen ska en tillståndsansökan som gäller byggnadstillstånd för transportrör innehålla de uppgifter och utredningar som nämns i punkt 1 i bilaga I till förordningen. En tillståndsansökan som gäller distributions- och driftsrör ska innehålla de uppgifter och utredningar som anges i punkt 1 i bilaga II till förordningen.

Tukes tillstånd bör sökas i god tid innan byggnadsarbetet inleds. Den målsatta behandlingstiden för tillstånd för naturgas-/biogasrörsystem är 80 dagar.

Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes) fattar ett tillståndsbeslut för ansökan. Beslutet innehåller en beskrivning av den tillståndsenliga verksamheten och av rörsystemets och/eller lagrets placering, samt information om den maximala mängden för den upplagrade natur-/biogasen och eventuella övriga kemikalier, samt om tillståndsvillkoren för dessa.

3.15.2 Byggnadstillstånd för lagring av gas och anmälan om lagring av gas

Upplagring av naturgas/biogas enligt [9 § i naturgasförordningen](#) avser förvaring av gas någon annanstans än i naturgasrörsystemet.

Upplagring av naturgas/biogas kräver byggnadstillstånd, som söks hos Tukes när mängden gas som lagras är minst 5 ton. En anmälan om upplagring ska göras till Tukes om mängden gas som lagras är över 0,2 ton men under 5 ton.

Tabell 13. Upplagring av förädlad biogas, gränser för anmälan och tillstånd

	Biogas (metanhalt minst 80 %)			
	0,2– mindre än 5 ton	5– mindre än 50 ton	50– mindre än 200 ton	Minst 200 ton
Förfarande	Anmälan till räddningsmyndigheten	Tillstånd av Tukes	Anläggning med dokument om verksamhetsprinciper (tillstånd av Tukes)	Säkerhetsutredning, anläggning (tillstånd av Tukes)

Det är skäl att göra en ansökan om byggnadstillstånd eller en anmälan om upplagring innan detaljerade lösningar för genomförandet fattas och i god tid innan byggnadsarbetet på lagret inleds.

Ansökan om byggnadstillstånd för upplagring av gas och anmälan om upplagring av gas kan göras via [e-tjänsten](#). Den sökande kan också inleda ärendet via tjänsten Tillstånd och tillsyn (tjänsten presenteras i [kapitel 4.3](#)).

Tillståndsansökan innehåller allmänna uppgifter om verksamheten, utredningar om rörsystemets och/eller lagrets placering, tekniska uppgifter om anläggningen och rörsystemet samt en bedömning av faror och risker och beredskapen för dessa.

Den målsatta behandlingstiden för tillstånd för naturgaslager är 8 månader när lagringsmängden är minst 5 ton. Den målsatta behandlingstiden för anmälan till Tukes är 80 dagar. Tillståndsförfarandet har som syfte att säkerställa att placeringen, byggandet och utrustandet av naturgasrörsystemen och naturgasanläggningarna är säkert, att de överensstämmer med kraven, samt att man beaktar trafiken, boendet och den övriga verksamheten i närområdet. Höranden och begäran om utlåtanden ingår i behandlingen av ansökan.

Säkerhets- och kemikalieverket (Tukes) fattar ett tillståndsbeslut för ansökan. Beslutet innehåller en beskrivning av den tillståndsenliga verksamheten, rörsystemets och/eller lagrets placering, samt information om den maximala mängden för den upplagrade natur-/biogasen och eventuella övriga kemikalier, samt om tillståndsvillkoren för dessa.

Dokument över verksamhetsprinciperna och säkerhetsrapport

Omfattande lagring och användning av kemikalier är alltjämt kategoriserad enligt anläggningar med tillstånd, anläggningar med dokument över verksamhetsprinciperna och anläggningar med säkerhetsrapport. Indelningen grundar sig på mängden och klassificeringen för de kemikalier som lagras och används. Utöver Tukes tillstånd krävs det att anläggningar med dokument över verksamhetsprinciper

utarbetar ett dokument över verksamhetsprinciperna enligt [13 § i kemikaliesäkerhetsförordningen](#). Anläggningarna med säkerhetsutredning ska enligt 14 § i kemikaliesäkerhetsförordningen utarbeta en säkerhetsrapport. Innehållskraven för dokumenten anges i bilagorna II och III till kemikaliesäkerhetsförordningen.

Läs mer

- [Ansökan om byggnadstillstånd och anmälningar](#). Tukes (tukes.fi)
- [Biogas](#). Tukes (tukes.fi)
- [Lagring av naturgas](#). Tukes (tukes.fi)
- [Naturgasrörssystem och tankningsstationer](#). Tukes (tukes.fi)

3.16 Förfaranden enligt naturvårdslagen

Tillämpningsområdet för lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi omfattar i fråga om förfaranden i naturvårdslagen förutom den ovan behandlade [Natura-bedömningen](#) även undantag från skyddet av naturtyper (NVL 29 §), undantag från fridlysningsbestämmelserna och skyddet av arter (NVL 48-49 §) samt anmälan om åtgärder som eventuellt påverkar Natura-området. Utöver dessa kan det ibland vara nödvändigt att avvika från fridlysningsbestämmelserna för privata naturskyddsområden (NVL 24.4 §) och att upphäva skyddet av privata naturskyddsområden eller lindra fridlysningsbestämmelserna (NVL 27 §). Utgångspunkten är dock att projekten planeras så att inga negativa naturkonsekvenser uppstår och så att man inte behöver vidta undantagsförfaranden. Detsamma gäller för Natura-områdena, det vill säga att man i första hand måste undvika försämring.

3.16.1 Undantag från skyddet av naturtyper

Det är förbjudet att ändra områden i naturtillstånd eller därmed jämförbara områden som hör till de naturtyper som anges i [29 § i naturvårdslagen](#) på ett sådant sätt som äventyrar bevarandet av deras särdrag. Om naturtypens särdrag inte äventyras krävs inget tillstånd.

Ändringsförbudet är i kraft efter att NTM-centralen har fattat beslut om gränserna för området och delgivit det. (NVL 30 §)

NTM-centralen kan med stöd av NVL 31 § bevilja undantag från ändringsförbudet, om målen för skyddet av naturtypen inte avsevärt äventyras eller om skyddet av naturtypen förhindrar att ett projekt eller en plan som är av synnerligen stort allmänt intresse genomförs. Den sökande kan inleda ärendet via tjänsten Tillstånd och tillsyn (tjänsten presenteras i [kapitel 4.3](#)).

Om förbudet att ändra en naturtyp medför betydande olägenhet för ägaren eller innehavaren av en särskild rättighet, har han eller hon rätt till full ersättning av staten med stöd av naturvårdslagen. En ersättning förutsätter att undantagslov har sökts och att ansökan har avslagits.

Om det är uppenbart att det inte finns förutsättningar för att bevilja undantag, kan ersättning sökas direkt hos Lantmäteriverket.

3.16.2 Undantag från fridlysningsbestämmelserna och artskyddet

Alla däggdjur och fåglar som förekommer naturligt i Finland är fridlysta med stöd [av 38 § i naturvårdslagen](#), med undantag av vilt och icke fredade djur som så som avses i 5 § i [jaktlagen](#) (615/1993). Fridlysningen av dessa arter regleras i jaktlagen. Övriga djurarter som är fridlysta med stöd av naturvårdslagen anges i bilaga 2 till [naturvårdsförordningen](#) (160/1997). Fridlysningen av växtarter regleras i 42 § i naturvårdslagen. De fridlysta växtarterna anges i bilagorna 3a-3 c till naturvårdsförordningen. Bestämmelser om arter som kräver särskilt skydd finns i 47 § i naturvårdslagen. Arterna anges i bilaga 4 till naturvårdsförordningen.

Det är förbjudet att avsiktligt döda eller fånga fridlysta djur, samt att omhänderta, flytta eller på annat sätt skada deras bon, ägg eller andra utvecklingsstadier samt att avsiktligt störa djuren. Märkta boträd för fridlysta fåglar och regelbundet använda boträd för stora rovfåglar är fridlysta. Det är förbjudet att plocka eller på annat sätt förstöra fridlysta växter eller delar av dem.

De ifrågavarande fridlysningsbestämmelserna hindrar dock inte att området används för jord- och skogsbruk eller byggnadsverksamhet eller att en byggnad eller anordning används. Då ska man dock sträva efter att undvika att skada eller störa fridlysta arter, om det är möjligt utan betydande tilläggskostnader. Det ovan nämnda gäller inte fridlysta fåglar eller arter i [bilaga IV till habitatdirektivet](#) (på finska).

Tillstånd att enligt [48 § i naturvårdslagen](#) avvika från de föreskrivna fridlysningsbestämmelserna (NVL 39, 42 och 47 §) kan beviljas om skyddsnivån för arten förblir gynnsam. Ett beslut om undantag kan vara belagt med nödvändiga villkor.

Vissa arter är fridlysta enligt EU-lagstiftningen, även sådana som inte förekommer naturligt i Finland. Bestämmelser om fridlysta arter enligt fågeldirektivet och habitatdirektivet finns i [49 § i naturvårdslagen](#).

Undantag från fridlysningsbestämmelserna för de djur- och växtarter som nämns i bilaga IV till habitatdirektivet och för fågelarter som förekommer vilt i Finland kan beviljas endast på strikt definierade grunder, som anges i artikel 16 (1) i [habitatdirektivet](#) och artikel 9 i [fågeldirektivet](#).

De undantagsgrunder som avses i artikel 16 (1) i habitatdirektivet tillämpas på begränsningar som gäller föröknings- och rastplatser, normala bestämmelser om fridlysning av arter samt på begränsningar som gäller genetiskt utbyte, om det är fråga om arter som anges i bilaga IV till habitatdirektivet. Undantag kan beviljas om:

1. det inte finns någon annan tillfredsställande lösning, och att undantaget
2. det inte försvårar upprätthållandet av en gynnsam bevarandestatus hos bestånden av de berörda arterna i deras naturliga utbredningsområde, och om
3. undantaget grundar sig på någon av följande orsaker
 - a) skydd av vilda djur och växter och bevarande av livsmiljöer;
 - b) förebyggande av särskilt betydande skador på gröda, boskap, skog, fiske, vatten och andra typer av egendom;
 - c) hänsyn till allmän hälsa och säkerhet, eller andra tvingande orsaker som har ett allt överskuggande allmänintresse, inbegripet orsaker av social eller ekonomisk karaktär och betydelsefulla positiva konsekvenser för miljön;
 - d) forsknings- och utbildningsändamål, återinplantering och återinförelse av dessa arter och för den uppfödning som krävs för detta, inbegripet artificiell förökning av växter.
 - e) att under strängt kontrollerade förhållanden selektivt och i begränsad omfattning tillåta insamling och förvaring av vissa exemplar av de arter som finns förtecknade i bilaga 4 i en begränsad mängd som fastställs av de behöriga nationella myndigheterna.

Undantagstillstånd för att störa, fånga eller döda fåglar behandlas av NTM-centralen i Egentliga Finland. Undantagstillståndet kan sökas med en [elektronisk ansökningsblankett](#) eller genom att lämna in en fritt formulerad ansökan till [registratorskontoret](#) vid NTM-centralen i Egentliga Finland.

Om ansökan om undantag gäller växter eller andra djur än fåglar, behandlas ansökan av den NTM-central inom vars område åtgärden planeras att genomföras. En fritt formulerad ansökan lämnas in till registratorskontoret vid den regionala NTM-centralen i fråga.

Om ansökan om undantag som gäller växter eller andra djur än fåglar gäller hela landet, behandlas ansökan av miljöministeriet. Ansökan lämnas till miljöministeriets [registratorskontor](#).

Den sökande kan också inleda ett förfarande enligt 48–49 § i naturvårdslagen via tjänsten Tillstånd och övervakning (tjänsten presenteras i [kapitel 4.3](#)).

3.16.3 Anmälan om åtgärder som eventuellt påverkar Natura-området

Det är förbjudet att avsevärt försämra de naturvärden som ligger till grund för skyddet av ett område som hör till nätverket Natura 2000. Dessa naturvärden består antingen av vissa arter och deras livsmiljöer eller vissa naturtyper. Därför ska åtgärder som vidtas i ett Natura 2000-område eller i dess närhet enligt [65 b § i naturvårdslagen](#) anmälas till den regionala närings-, trafik- och miljöcentralen (NTM-centralen), om de kan leda till en sådan försämring av Natura 2000-området som avses i lagen.

Anmälan behöver inte göras för en åtgärd som grundar sig på ett beslut eller tillstånd av en myndighet, eller som måste anmälas med stöd av annan lagstiftning.

Anmälningsskyldigheten gäller en åtgärd som genomförs på ett område inom [nätverket Natura 2000](#) eller i dess närhet, om åtgärden kan ha en betydande försvagande inverkan på de naturvärden som ligger till grund för skyddet av området inom nätverket Natura 2000. Med sådana naturvärden avses de naturtyper eller arter som ingår i skyddsmålen för det aktuella området inklusive deras livsmiljöer. Åtgärden kan ha en betydande negativ inverkan på Natura-områdets skyddsvärden om åtgärden eller dess inverkan riktas direkt mot en art eller livsmiljö eller naturtyp som ligger till grund för skyddet av Natura-området, varmed det är nödvändigt att göra en anmälan.

NTM-centralens uppgift är att överväga om dessa konsekvenser är så betydande att det finns skäl att begränsa åtgärden. T.ex. alla typer av grävning av mark eller sjö- eller havsbotten, röjning av växtlighet eller annan verksamhet som förändrar naturen i Natura 2000-området är sådana som bör anmälas. Verksamhet utanför Natura 2000-området kräver däremot sällan en anmälan.

Anmälan ska göras till NTM-centralen skriftligen senast 30 dygn innan åtgärden utförs. Anmälan kan göras med en [blankett](#). Anmälan anses vara inlämnad när den har anlänt till NTM-centralen. Den kan skickas per e-post eller post, eller göras [elektroniskt i webbtjänsten](#) (på finska). Den sökande kan också inleda ärendet via tjänsten Tillstånd och tillsyn (tjänsten presenteras i [kapitel 4.3](#)).

Syftet med anmälan är att NTM-centralen vid behov kan hänvisa den som ansvarar för åtgärden att genomföra åtgärden på ett sätt som är säkert med tanke på naturvärdena. Om den planerade åtgärden skulle medföra konsekvenser som är förbjudna i lag, överväger NTM-centralen i vilken mån den behöver begränsas och ger vid behov ett beslut i ärendet. Anmälan ska göras 30 dygn innan åtgärden utförs. Åtgärden får genomföras efter att tidsfristen gått ut om inte NTM-centralen har begränsat den genom sitt beslut.

Anmälan ska innehålla information om åtgärden, hur den genomförs och hur den påverkar Natura-områdets skyddsmål. Innehållet i anmälan regleras av 24 a § i naturvårdsförordningen.

Med tanke på en smidig behandling av ärendet är det viktigt att anmälan innehåller tillräckligt exakt information om den planerade åtgärden. Det är särskilt viktigt att beskriva åtgärden detaljerat, samt dess omfattning och inriktning. Tidpunkten för åtgärderna och åtgärdernas varaktighet har också betydelse i synnerhet när man tar ställning till hur betydande de mot arterna riktade störningarna är.

Det är bra att bifoga en noggrannare karta över området, av vilken åtgärdens exakta plats och omfattning framgår. Om det t.ex. är fråga om byggande av en väg eller någon annan linje är det i allmänhet nödvändigt att ge en noggrannare utredning på en karta. Åtgärdens plats ska i regel anges med fastighetsbeteckningen och namnet på den kommun där fastigheten är belägen. I en situation där åtgärden riktar sig till eller påverkar flera fastigheter kan åtgärdens plats också anges med tillräcklig noggrannhet på kartan utan att det är nödvändigt att redogöra för fastigheterna på området. Då är det inte heller nödvändigt att uppge fastighetsägarnas kontaktuppgifter.

En beskrivning av den planerade åtgärdens konsekvenser förutsätter inte en detaljerad [naturabedömning](#) enligt 65 § i naturvårdslagen. Den som ansvarar för åtgärden anger i anmälan sin syn på åtgärdens konsekvenser utifrån sin egen sakkunskap med beaktande av åtgärdens art och sättet på vilket den utförs, samt åtgärdens placering i förhållande till Natura-området.

Läs mer

- [Anmälningsskyldighet i fråga om åtgärder som betydligt försämrar ett Natura 2000-område](#). Miljöministeriet (miljo.fi)
- [Euroopan unionin luontodirektiivin liitteen IV lajien \(pl. lepakot\) esittelyt \(på finska\)](#). Suomen ympäristö 1/2017. Miljöministeriet (valtioneuvosto.fi)
- [Tillstånd att avvika från fridlysningsbestämmelser gällande arter](#). Miljöministeriet (miljo.fi)
- [Tillstånd att avvika från förbudet att förändra en naturtyp](#). Ympäristöministeriö (ymparisto.fi)

3.17 Förfarande för flyghindertillstånd enligt luftfartslagen

[158 § i luftfartslagen](#) fastställer när flyghindertillstånd krävs. I praktiken krävs det flyghindertillstånd för alla konstruktioner som ligger nära flygplatser och som är högre än 30 meter eller för konstruktioner var som helst i Finland som är över 60 m höga.

Tillstånd behövs om flyghindret:

- 1) reser sig högre än 10 meter över mark- eller vattenytan och är beläget inom en sådan rektangel runt en flygplats, en flygplats för lätta luftfartyg eller en bana på en reservlandningsplats vars långsidor är på 500 meters avstånd från banans centrumlinje och kortsidor på 2 500 meters avstånd utåt från bantrösklarna;
- 2) reser sig högre än 30 meter över mark- eller vattenytan och är beläget utanför ett område som avses i 1 punkten men på högst 45 kilometers avstånd från referenspunkten för en trafikflygplats;
- 3) reser sig högre än 30 meter över mark- eller vattenytan och är beläget utanför ett område som avses i 1 punkten men på högst 12 kilometers avstånd från reservlandningsplatsens referenspunkt eller referenspunkten för någon annan flygplats än en trafikflygplats;

- 4) reser sig högre än 60 meter över mark- eller vattenytan och är beläget utanför de områden som avses i 1–3 punkten;
- 5) genomtränger hinderbegränsande ytor, eller
- 6) inverkar på hinderfrihetshöjden när det gäller flygförfarandena.

Tillstånd söks hos Transport- och kommunikationsverket Traficom. Tillstånd kan sökas med en [elektro-nisk ansökan](#) eller en [ansökningsblankett](#). Den sökande kan också inleda ärendet via tjänsten Tillstånd och tillsyn (tjänsten presenteras i [kapitel 4.3](#)). Till ansökan ska bifogas [Fintraffic flygtrafiktjänst Ab:s utlåtande](#) (tidigare ANS-Finland). För ansökan om utlåtande och tillstånd behövs exakta uppgifter om objektets läge samt konstruktionens och markytans höjd. Tillståndskravet gäller uppförande av ett nytt flyghinder, höjning av ett befintligt hinder eller ändring av placeringsorten.

Flyghindertillstånd behöver inte sökas hos Traficom om det i flyghinderutlåtandet konstateras att flyghinderutlåtandet räcker som utredning för att resa ett hinder.

Den som reser ett hinder för ett vindkraftverk som placeras i havsområdet (det område som ligger närmast havsstranden) ska också begära om utlåtande från Gränsbevakningsväsendet.

Ett flyghindertillstånd för ett permanent hinder, såsom ett vindkraftverk, är i kraft cirka två år åt gången. Om hindret inte kan uppföras senast det datum som nämns i tillståndet, ska en förlängning av flyghinderstillståndet sökas hos Traficom. Förlängningen söks innan det befintliga tillståndet förfaller. Traficoms behandling av förlängningen är avgiftsfri medan det gamla tillståndet ännu är i kraft, men om tiden för uppförande som nämns i tillståndet har löpt ut behandlas ansökan som ett nytt objekt. Om flyghinderutlåtandet har varit tillräckligt för ett uppförande ansöker man om förlängning hos Fintraffic Flygtrafiktjänst Ab.

Tillståndsvillkoren för flyghinder som påverkar flygtrafiken förutsätter att Fintraffic Flygtrafiktjänst Ab underrättas på förhand om att hindrets uppförande inleds. Anmälan kan göras med blanketten [Ilmoitus lentoesteestä](#) (på finska, anmälan om flyghinder).

Läs mer

- [Flyghinder](#). Fintraffic (fintraffic.fi)
- [Flyghinder](#). Traficom (traficom.fi)

3.18 Förfaranden enligt elmarknadslagen

3.18.1 Projektstillstånd för byggande av högspänningsledning

Projektstillstånd för byggande av högspänningsledningar regleras i 14 § i [elmarknadslagen](#). Projektstillstånd söks hos Energimyndigheten.

Byggande av en anslutande högspänningsledning på minst 110 kV kräver ansökan om projektstillstånd hos Energimyndigheten. Arbets- och näringsministeriet agerar tillståndsmyndighet vid byggande av en ledning på minst 110 kV som överskrider statsgränsen. Projektstillstånd behövs inte för byggande av en intern elledning i en fastighet eller en motsvarande fastighetsgrupp.

Ärendet kan inledas genom att man lämnar in en undertecknad ansökan om projekttillstånd till Energimyndigheten i första hand per e-post till adressen kirjaamo@energiavirasto.fi eller per post till Energimyndigheten, Fågelviksgränden 2 A, 00530 Helsingfors. Den sökande kan också inleda ärendet via tjänsten Tillstånd och tillsyn (tjänsten presenteras i [kapitel 4.3](#)).

Ansökan om projekttillstånd ska innehålla

1. information om byggherren;
2. de viktigaste tekniska uppgifterna samt en övergripande plankarta för ledningen;
3. kostnadskalkyl och tidschema för byggandet;
4. en utredning om ledningens nödvändighet för att trygga elöverföringen, om det inte är fråga om en anslutningsledning;
5. en utredning om ledningens miljökonsekvenser och dess lämplighet för markanvändningen i området;
6. ett utlåtande av nätets innehavare, vars elnät högspänningsledningen ska anslutas till;
7. ett utlåtande av distributionsnätets innehavare på ansvarsområdet;
8. andra nödvändiga uppgifter för tillståndets behandling.

En förutsättning för att projekttillstånd för elledning ska beviljas är att det är nödvändigt att bygga en elledning för att trygga elöverföringen. Projekttillståndet tar inte ställning till elledningens placering.

Projekttillstånd kan beviljas utan behovsprövning om det är fråga om en anslutningsledning som ansluter ett eldriftsställe eller ett eller flera kraftverk till närmaste elnät med minst 110 kV spänningsnivå. Aspekter som gäller markanvändning beaktas inte vid bedömningen av avståndet. Om man vill ansluta ett eldriftsställe eller kraftverk till en annan elledning än den närmaste högspänningsledningen, ska sökanden visa att det är nödvändigt att bygga ledningen för att trygga elöverföringen.

Projekttillståndet är i kraft fem år efter att beslutet vunnit laga kraft. Ledningen i projekttillståndet ska färdigställas inom denna tid. Om projekttillståndets giltighetstid löper ut medan ledningens byggnadsarbete pågår, måste man ansöka om ett nytt projekttillstånd för projektet.

Tillståndsbehandlingen steg för steg

1. **Anhängiggörande av ärendet med tillståndsansökan**
2. **Eventuell komplettering av ansökan**
3. **Tillståndsprövning**
4. **Beslut**
5. **Delgivning av beslutet**
6. **Sökande av ändring FD → HFD (Besvärstillstånd till HFD)**
7. **Lagstadgat beslut**
8. **Övervakning och kontroll**
9. **Anmälningsskyldighet för färdigställda byggarbeten**

Byggnad av en elledning förutsätter projekttillstånd.

3.18.2 Anmälan om byggande och avvecklande av kraftverk

Enligt [64 § i elmarknadslagen](#) ska elproducenten underrätta Energimyndigheten om kraftverkets byggplan och idrifttagning samt om att kraftverket långvarigt eller permanent tas ur drift. [Statsrådets förordning om elmarknaden](#) (65/2009) föreskriver närmare om anmälningsskyldigheten och anmälningsförfarandet.

Innehavaren av ett kraftverk med en effekt på minst en megavoltampere ska underrätta Energimyndigheten om kraftverkets byggplan, om beslut om effekthöjning och idrifttagning samt om att kraftverket långvarigt eller permanent tas ur drift. En megavoltampere motsvarar i stort sett en megawatt.

I fråga om kraftverk med en effekt på minst en megavoltampere ska kraftverksinnehavaren underrätta elmarknadsmyndigheten om:

- 1) ett beslut om att ett sådant kraftverk ska byggas eller förses med ökad effekt, inom en månad från det att beslut fattats;
- 2) att ett sådant kraftverk tas i drift eller förses med ökad effekt, inom en månad från det att kraftverket eller den ökade effekten tagits i produktionsbruk;
- 3) att ett sådant kraftverk tas ur drift för minst ett år eller permanent, eller att ett sådant kraftverk permanent förses med lägre effekt, inom en månad från det att beslut fattats, dock minst sex månader före den planerade tidpunkten för åtgärden.

Ärendet kan inledas genom att skicka [anmälningsblanketten](#) till Energimyndigheten per e-post till kirjaamo@energiavirasto.fi eller per post till Energimyndigheten, Fågelviksgränden 2 A, 00530 Helsingfors. Den sökande kan också inleda ärendet via tjänsten Tillstånd och tillsyn (tjänsten presenteras i [kapitel 4.3](#)).

Meddelandet ska innehålla uppgifter om:

- 1) kraftverkets innehavare och ägare;
- 2) kraftverkets effekt och energikällor samt de viktigaste tekniska egenskaperna;
- 3) tidpunkten för när kraftverket eller den ökade effekten för ett kraftverk tas i drift samt, i de fall ett kraftverk tas ur drift för minst ett år eller permanent eller kraftverket förses med en permanent lägre effekt, den planerade tidpunkten för åtgärden.

Handläggningsskeden för anmälan: nytt kraftverk eller effekthöjning

1. Anhängiggörande av ett ärende genom anmälan inom en månad från investeringsbeslutet
2. Anmälan om idrifttagning av anläggning eller effekthöjning inom en månad från idrifttagningsdagen
3. Eventuell komplettering av anmälan
4. Kraftverket läggs till i kraftverksregistret eller uppgifterna ändras

Handläggningsskeden för anmälan: avveckling av ett kraftverk

1. Anhängiggörande av ett ärende med förhandsanmälan minst sex månader före den planerade tidpunkten för genomförande
2. Anmälan när kraftverket har tagits ur drift
3. Kraftverket avförs ur kraftverksregistret

Läs mer

- [Ansök om projekttillstånd för att anlägga elledning](#). Energimyndigheten (energiavirasto.fi)
- [Meddela ibruktagande och ändringar av kraftverk](#). Energimyndigheten (energiavirasto.fi)

NYTTJANDERÄTT TILL FAST EGENDOM

3.19 Anmälan om placering av ledning på annans vattenområde

[Enligt 2 kap. 5a §](#) i vattenlagen har den projektansvariga med stöd av lagen rätt att placera en vatten-, avlopps- och kraftledning eller telekommunikationskabel eller någon annan ledning med motsvarande verkan på någon annans vattenområde. En annan ledning kan till exempel vara ett naturgasrör eller ett fjärrvärmerör.

Bestämmelsen gäller kungsådorr (bl.a. älvar, trånga leder, sund) och bäckar. I övriga vattenområden grundar sig rätten att placera ledningen eller röret på ett avtal mellan parterna eller på ett myndighetsbeslut.

Rätt att placera ledningen föreligger inte, om

- det krävs ett [vattentillstånd](#) för projektet
- placeringen av ledningen bestäms med stöd av [miljöskyddslagen](#)
- placeringen av ledningen medför större än ringa olägenhet för områdets ägare.

Den projektansvariga ska meddela vattenområdets ägare och den regionala NTM-centralen om placeringen minst 60 dygn innan åtgärden vidtas. (VL 5 kap. 5a och 15 §)

Anmälan kan göras med NTM-centralens [anmälningsblankett](#). 5 § 15 § i vattenlagen föreskriver om anmälan till NTM-centralen. I [statsrådets förordning om vissa ledningar som placeras på ett vattenområde](#) (146/2018) föreskrivs om innehållet i den anmälan som ska göras till NTM-centralen, om kraven på val av placeringsplats för ledningen, om hur projektet ska genomföras och om meddelande om att projektet slutförts.

Läs mer

- [Tillståndsplikt för mindre vattenbyggnadsarbeten](#). Miljöministeriet (miljo.fi)

3.20 Inlösningsstillstånd enligt inlösningslagen

Inlösningsstillstånd enligt [inlösningslagen](#) beviljas på ansökan av antingen statsrådet eller lantmäteriverket. Statsrådet har allmän behörighet i inlösningsstillståndsärenden, dvs. det kan bevilja inlösningsstillstånd i alla slags fall. Lantmäteriverkets behörighet är begränsad. Lantmäteriverket kan bevilja inlösningsstillstånd endast i sådana fall där inlösningsgälden gäller s.k. ledningsprojekt (kraftledningar, naturgasledningar, vatten- och avloppsledningar osv.). Dessutom kan Lantmäteriverket även i dessa fall endast bevilja tillstånd om ingen markägare motsätter sig projektet eller om projektet är mindre viktigt med tanke på allmänna och enskilda intressen. Om lantmäteriverket vid behandlingen av tillståndet konstaterar att det inte har behörighet i ärendet, överförs ansökan på tjänstens vägnar till arbets- och näringsministeriet för avgörande av statsrådet.

Grundförutsättningen för att få inlösningsstillstånd är att projektet tillgodoser ett allmänt behov. Om det före inlösningsstillståndet är nödvändigt att göra terrängundersökningar på projektområdet för att planera projektet och utreda behovet av inlösen, ska [undersökningstillstånd](#) sökas hos Lantmäteriverket för detta ändamål.

Oberoende av om inlösningsstillståndet beviljas av statsrådet eller Lantmäteriverket anhängiggörs en inlösningsförrättning som utförs av Lantmäteriverket och där de nyttjanderätter/äganderätter som beviljats i inlösningsstillståndet stiftas och fastställs i terrängen. Samtidigt får inlösaren rätt att ta områdena i sin besittning och de ersättningar som ska betalas till markägarna för inlösningsfastställs.

En ansökan som är avsedd för statsrådet lämnas till [arbets- och näringsministeriet](#), som bereder inlösningsstillståndsärendena för statsrådet.

En ansökan som är avsedd för Lantmäteriverket lämnas in till Lantmäteriverkets [registratorskontor](#). Skriftliga ansökningar kan också skickas elektroniskt till registratorskontoret per e-post.

Tillståndsbehandlingen steg för steg

1. **Ansökan lämnas in till Lantmäteriverket och granskas. Vid behov ombeds sökanden komplettera ansökan eller bilagorna**
2. **Markägare och innehavare, dvs. parter samt myndigheter enligt 8 § 2 mom. i inlösningslagen hörs skriftligen**
 - Om en part skriftligen har samtyckt till inlösen, ska parten inte höras. Likaså om hörandet har skett på förhand genom ett samrådsmöte enligt 9 § 4 mom. i inlösningslagen, genomförs hörandet inte i detta skede.
 - Om sökanden redan har fått ett utlåtande av de myndigheter som avses i 8 § 2 mom. i inlösningslagen, ska utlåtanden inte begäras på nytt, om det inte föreligger särskilda skäl för att begära ett nytt myndighetsutlåtande i ärendet.
3. **Beslutsfattande**
 - När parterna och myndigheterna har hörts på behörigt sätt avgör Lantmäteriverket ärendet.
4. **Anhängiggörande av inlösningsförrättning**
 - När inlösningsstillståndet har beviljats anhängiggörs med stöd av tillståndet genast en inlösningsförrättning och för förrättningen förordnas en förrättningsingenjör, som kan kontaktas i ärenden som gäller inlösningsförrättningen.
5. **Delgivning av beslut**
 - När inlösningsstillstånd har beviljats, skickas tillståndet till alla parter.
 - Besvärstiden för beslutet börjar för varje part från den tidpunkt då beslutet bevisligen har delgivits parten.
6. **Eventuella besvär hos förvaltningsdomstolen och högsta förvaltningsdomstolen**
 - Besvär mot beslut om inlösningsstillstånd kan anföras hos förvaltningsdomstolen och vidare hos högsta förvaltningsdomstolen om högsta förvaltningsdomstolen beviljar besvärstillstånd.

När man ansöker om inlösningsstillstånd ska man förete en utredning, utifrån vilken inlösningens nödvändighet och förekomsten av inlösningsrätt kan bedömas. Den här utredningen kan antingen läggas fram i själva ansökan eller i dess bilagor. Utredningens syfte är att den sökande ska kunna motivera hur och varför projektet tillgodoser ett allmänt behov och även i övrigt uppfyller förutsättningarna för inlösen enligt 4 § i inlösningslagen. I ansökan ska anges vilka områden inlösningsgäller och om man vill lösa in med ägande- eller nyttjanderätt och vilka nyttjanderätter/begränsningar i rätten man vill lösa in. I ansökan ska också nämnas om man vill ansöka om tillstånd för förhandsbesittningstagande enligt 58 § i inlösningslagen samt om man vill hänskjuta bestämmandet av föremålet för inlösningsgäller till sina mindre viktiga delar till inlösningsförrättningen i enlighet med 10 § i inlösningslagen.

Dessutom ska följande handlingar fogas till ansökan om inlösningsstillstånd:

- Karta över det område som ska inlösas. Även fastighetsindelningen på området borde framgå av kartan.

- Tvärsektionsritningar på kraftledningsgatan eller motsvarande, som visar bredden på det område och eventuella nyttjanderättsbegränsningar för olika zoner som ansökan gäller, om dessa inte framgår av kartan.
- Utredning över de fastigheter som är föremål för inlösningsen och deras ägare.
- Information om planläggningssituationen om inlösningsen gäller ett detaljplaneområde.
- Miljökonsekvensutredning (MKB) och kontaktmyndighetens utlåtande, om ett sådant har avgetts för projektet.
- Miljöutredning för projektet, om MKB inte har utarbetats.
- Eventuella avtal/samtycken gällande inlösningsen som ingåtts med markägarna.
- Eventuella på förhand begärda utlåtanden från kommunen, NTM-centralen och landskapsförbundet samt enligt sökandens prövning även andra på förhand erhållna myndighetsutlåtanden.
- Om parterna har hörts på förhand vid ett samrådsmöte enligt 9.4 § i inlösningslagen, ska protokollet från samrådssammanträdet och eventuella skriftliga utlåtanden bifogas.
- Om det är fråga om ett kraftledningsprojekt ska även ett projekttillstånd av Energimyndigheten eller en utredning om varför ett projekttillstånd inte behövs fogas till ansökan.

Inlösningsförrättningen kan fortsätta trots besvär och om tillstånd till förhandsbesittningstagande har beviljats, kan områdena tas i sökandens besittning vid inlösningsförrättningen, om inte besvärdomstolen avbryter verkställigheten. Inlösningsförrättningen får dock inte avslutas förrän inlösningsstillståndet har vunnit laga kraft.

3.21 Placering av samhällstekniska anordningar

Enligt [161 § i markanvändnings- och bygglagen](#) är ägaren och innehavaren av en fastighet skyldig att tillåta att en ledning som betjänar samhället eller fastigheten placeras på ett område som han eller hon äger eller besitter, om placeringen inte annars kan ordnas på ett tillfredsställande sätt och till skäliga kostnader. Detsamma gäller mindre anordningar, konstruktioner och anläggningar i anslutning till ledningar. Om det inte har avtalats om placeringen med fastighetens ägare och innehavare, beslutar kommunens byggnadstillsynsmyndighet om placeringen.

I rättspraxis har man tolkat vad som avses med en ledning som betjänar samhället eller en fastighet. Om ledningen inte omfattas av MBL, förvärvas den nyttjanderätt som behövs för placeringen i enlighet med [inlösningslagen](#).

HFD 1983 II 109: En i två kommuner belägen kraftledning på 110 kV som tryggar elförsörjningen till en glasullfabrik och två städer var inte en sådan kraftledning som avses i 133 § 1 mom. i byggnadslagen och som betjänar samhället eller en fastighet.

HFD 1995 A 39: En ledning som inte hörde till rikets stamnät och som huvudsakligen betjänade samhällen inom distributionsområdet för ett distributionselverk ansågs vara en elledning som betjänar samhället trots att el tidvis överfördes till rikets stamnät via ledningen och att ledningen låg inom flera kommuners område.

HFD 2015: 69: Ett bolag hade för avsikt att placera elledningar genom att lägga jordkablar på fastigheter som ägdes av andra. Ledningarna skulle förbinda de enskilda vindkraftverken i bolagets vindkraftspark med varandra. Ledningarna ansågs betjäna kraftverksfastigheterna och beslut om placeringen av dem kunde fattas med stöd av markanvändnings- och bygglagen.

En ledning eller någon annan anordning får inte byggas så att planläggningen av området eller genomförandet av planen försvåras. När beslut om placering fattas ska uppmärksamhet fästas vid att man inte orsakar onödig olägenhet för fastigheten.

Lagen har inga särskilda bestämmelser om innehållet i ansökan. För att en myndighet ska kunna överväga om de lagstadgade förutsättningarna uppfylls behöver den åtminstone följande uppgifter i samband med ansökan:

- korrekta och faktiska uppgifter om de fastigheter på vars område ledningen ska placeras
- karta över placeringsområdet samt planutdrag på begäran
- relevanta alternativ för ledningens placering
- jämförelse av kostnaderna för de olika alternativen, deras tekniska genomförbarhet, underhålls- och driftskostnader för ledningen och av den olägenhet som orsakas för markägare.

Parter, såsom markägare, innehavare av arrenderätt och eventuella innehavare av särskilda rättigheter hörs i samband med placeringsansökan.

Rätten att påbörja arbeten kan också gälla beslut om placering.

Ägaren och innehavaren av en fastighet har rätt att få ersättning för sådana olägenheter och skador som orsakas av placeringen av ledningen eller någon annan anordning. Om överenskommelse om ersättningen inte nås, avgörs ärendet i den ordning som föreskrivs i inlösningslagen.

3.22 Kommunens samtycke enligt elmarknadslagen

[17 § i elmarknadslagen](#) föreskriver om kommunens ställning vid placering av elledningar. Ledningsvägen för en högspänningsledning (110 kilovolt) kräver kommunens samtycke, om rätten att placera elledningen inte stiftas genom ett [inlösningsförfarande](#) enligt inlösningslagen och elledningen byggs någon annanstans än på ett område som i planen har reserverats för detta ändamål.

Kommunen får inte förvägra samtycke eller ställa villkor för beviljande av samtycke utan giltiga skäl som grundar sig på områdesplanering eller miljöaspekter eller andra omständigheter, om förvägran eller villkoren medför oskälig olägenhet för elöverföringens trygghet eller för den sökande. Särskilt när det gäller elledningar som byggs på flera kommuners områden bör man fästa uppmärksamhet vid att ledningsvägen är ändamålsenlig med tanke på helheten, både i fråga om elsystemets behov och miljöaspekterna.

Distributionsnätets innehavare ska se till att kommunerna informeras om planeringen som gäller byggandet av distributionsnätet. Distributionsnätets innehavare ska också i övrigt tillsammans sörja för tillräcklig samverkan med kommunerna på sitt ansvarsområde så att kommunernas synpunkter om markanvändningen beaktas vid placeringen av nätet.

DRIFT I EN PRODUKTIONSANLÄGGNING

3.23 Förfaranden enligt biproduktlagen och biproduktsförordningen

Användningen av biprodukter från djur regleras i [lagen om animaliska biprodukter](#) och [EU:s förordning om animaliska biprodukter](#).

Animaliska biprodukter är de delar av djur och animaliska produkter som inte används som livsmedel. Sådana är t.ex. döda djur, tidigare livsmedel av animaliskt ursprung, matavfall som går till komposteringsanläggningar samt biprodukter som uppstår vid slakt av djur och som inte används som människoföda. Av biprodukter framställda produkter är sådana produkter som härrör sig från animaliska biprodukter som har behandlats, omvandlats eller bearbetats.

Möjligheterna att bortskaffa och återvinna animaliska biprodukter beror i första hand på deras kategori i biproduktsförordningen. Animaliska biprodukter delas in i [tre kategorier](#) beroende på hur allvarlig risken för människors och djurs hälsa är.

Animaliska biprodukter kan användas som råvara för gödselproduktion om de har behandlats på behörigt sätt. Behandlingen förhindrar att eventuella djursjukdomar sprids via gödselproduktion till födan för djur och människor. Behandlingen förutsätter ansökan om [godkännande av anläggning](#) hos Livsmedelsverket.

Alla biproduktanläggningar ska vara godkända eller registrerade innan verksamheten inleds. Livsmedelsverkets webbplats upprätthåller en [förteckning](#) över godkända anläggningar i enlighet med biproduktsförordningen och EU-kommissionens krav.

3.23.1 Godkännande

De verksamheter som kräver godkännande är förtecknade i artikel 24 i [biproduktsförordningen](#). Sådana anläggningar för animaliska biprodukter som medför betydande risker för människors och djurs hälsa ska vara godkända av en behörig myndighet innan verksamheten inleds.

De behöriga myndigheter som enligt lagen om animaliska biprodukter kan godkänna biproduktanläggningar och biproduktsaktörer är kommunalveterinärer och Livsmedelsverket.

Livsmedelsverket godkänner:

- Bearbetningsanläggningar: bearbetningsanläggningar i kategori 1, 2 och 3 hanterar material som hör till kategori 1, 2 eller 3 med standardbehandlingsmetoder eller alternativa behandlingsmetoder i enlighet med bilaga IV till genomförandeförordningen (EG) nr 142 /2011.
- Komposteringsanläggningar: bryter ned produkter av animaliskt ursprung biologiskt under aeroba förhållanden.
- Biogasanläggningar: bryter ned produkter av animaliskt ursprung under biologiska anaeroba förhållanden för produktion och insamling av biogas.
- Lagringsanläggningar: lagrar organiska gödselmedel och jordförbättringsmedel.
- Hygieniseringsenheter: hygieniserar biprodukter före biogas- eller komposteringsanläggningen (mellanhanteringsanläggning).

Kommunalveterinären godkänner inom sitt verksamhetsområde:

- Förbrännings- och samförbränningsanläggningar: bränner hela djurkadaver
- Anläggningar som förbränner gödsel (som är belägna på djurgårdar)
- Lagringsanläggningar: lagrar insamlade produkter som framställts av biprodukter (behandlade) innan de transporteras för bortskaffande genom förbränning, levereras till en godkänd avstjäpningsplats eller används som bränsle
- Mellanhanteringsanläggningar: lagrar insamlade obehandlade biprodukter eller utför s.k. mellanhanteringsåtgärder, såsom frysning, saltning eller styckning, innan de levereras till sin slutliga destination.

Registrering söks skriftligen med en [blankett](#) hos den behöriga myndigheten. Den sökande kan också inleda ärendet via tjänsten Tillstånd och tillsyn (tjänsten presenteras i [kapitel 4.3](#)).

Myndigheten ska före godkännandet kontrollera att anläggningen uppfyller kraven för godkännande enligt biproduktsförordningen. Om det senare sker en väsentlig förändring i verksamheten ska ändringen godkännas innan den ändrade verksamheten inleds.

Om det vid en inspektion av anläggningen visar sig att kraven på anläggningens konstruktion och utrustning uppfylls, men det fortfarande finns brister i verksamheten när det gäller andra krav, får den behöriga myndigheten bevilja anläggningen ett villkorligt godkännande. Det slutliga godkännandet kan beviljas utifrån ett nytt kontrollbesök som ska göras inom tre månader från det villkorliga godkännandets beviljande. Om det vid kontrollbesöket visar sig att framsteg har gjorts, men anläggningen fortfarande inte uppfyller alla relevanta krav, kan myndigheten förlänga det villkorliga godkännandet. Ett villkorligt godkännande får dock inte överstiga sammanlagt sex månader.

Den behöriga myndigheten övervakar de godkända aktörerna med regelbundna intervaller. Godkännandet för en anläggning kan återkallas antingen slutgiltigt eller tillfälligt, om den godkända anläggningen inte längre uppfyller villkoren för godkännande. Anläggningen måste upphöra med sin verksamhet om myndigheten återkallar godkännandet eller det villkorliga godkännandet.

3.23.2 Registrering

Anläggningar i biproduktbranschen där man behandlar vissa biprodukter eller därav framställda produkter med låg risk behöver inte myndigheternas godkännande för sin verksamhet, det räcker med en registrering som aktör i enlighet med biproduktsförordningen. Dessa anläggningar är huvudsakligen anläggningar som tillverkar tekniska produkter. Anläggningar som tillverkar organiska gödselmedel och jordförbättringsmedel ska dock godkännas, likaså om slutprodukten, t.ex. biodiesel, tillverkas med någon alternativ metod enligt artikel 20 i [biproduktsförordningen](#).

Registreringsskyldigheten gäller även vissa aktörer som transporterar eller förmedlar biprodukter eller därav framställda produkter. Även aktörer som använder biprodukter och därav framställda produkter för vissa särskilda ändamål ska registreras. Sådana särskilda ändamål är bl.a. forskningsanvändning av biprodukter och därav framställda produkter.

De behöriga myndigheter som enligt biproduktslagen kan godkänna biproduktanläggningar och biproduktsaktörer är kommunalveterinärer och Livsmedelsverket.

Livsmedelsverket registrerar bl.a.:

- foderblandningsanläggningar
- anläggningar som tillverkar organiska gödselmedel och som inte kräver godkännande.

Kommunalveterinären registrerar inom sitt verksamhetsområde (andra ställen än i anslutning till slakteriet) bl.a.:

- uppsamlingscentraler
- fodercentraler på gården.

Registrering krävs inte för bl.a.

- verksamhet där animaliska biprodukter uppkommer bara på gårdar eller i andra lokaler där djur hålls, föds upp eller sköts (t.ex. veterinärstationer eller gårdsbruksenheter)
- användning av animaliska gödselmedel på gårdar där produktionsdjur inte hålls
- aktörer som lagrar och säljer gödselsäckar på högst 50 kg
- användning av gårdens egen naturgödsel som obehandlad eller behandlad (t.ex. komposterad) för godkända eller registrerade aktörer som utför transporter som bisyssla (hämtning av råvaror till den egna anläggningen eller distribution av produkter från den egna anläggningen).

Registrering söks skriftligen med en [blankett](#) hos den behöriga myndigheten. Den sökande kan också inleda ärendet via tjänsten Tillstånd och tillsyn (tjänsten presenteras i [kapitel 4.3](#)). Ansökan ska innehålla uppgifter om vilken kategori av biprodukter eller därav framställda produkter som används och typen av den verksamhet där de används. Myndigheten ska registrera anläggningen innan verksamheten inleds, men kan göra det utan granskning på ort och ställe. Registreringen kan göras utifrån de uppgifter som aktören har uppgett.

Även registrerade aktörer omfattas av tillsynen. Den behöriga myndigheten utför riskbaserad tillsyn över de registrerade aktörerna i enlighet med Livsmedelsverket årliga tillsynsplan. En myndighet kan förbjuda verksamheten temporärt eller permanent om den upptäcker eller får kännedom om att de krav som ställs på verksamheten i lagstiftningen inte uppfylls och att verksamheten därmed kan medföra fara för människors eller djurs hälsa.

Läs mer

- [Animaliska biprodukter](#). Livsmedelsverket (ruokavirasto.fi)
- [Godkända eller registrerade anläggningar](#). Livsmedelsverket (ruokavirasto.fi)
- [Klassificering](#). Livsmedelsverket (ruokavirasto.fi)

3.24 Godkännande av anläggningar enligt lagen om gödselafabrikat

Godkännande av anläggningar enligt [14 § i lagen om gödselafabrikat](#) söks hos Livsmedelsverket. Den som tillverkar eller tekniskt bearbetar organiska gödselafabrikat eller organiska råvaror till sådana måste ha godkännande.

Varje produktionsanläggning eller produktionslinje ska ha ett eget godkännande som grundar sig på lagen om gödselafabrikat, och i fråga om [animaliska biprodukter](#) på [EU:s biproduktsförordning](#). Godkännandet enligt lagen om gödselafabrikat gäller tillverkning av organiska gödselafabrikat som hör till [grupper av typbeteckningar](#).

- IB1 organiska gödselmedel av animaliskt ursprung
- IB2 organiska gödselmedel av icke-animaliskt ursprung
- 3A2 organiska jordförbättringsmedel
- 3A5 biprodukter som används som sådana som jordförbättringsmedel
- 5A2 jordblandningar, om stallgödsel, organiskt avfall eller biprodukter från industrin ingår i tillverkningsprocessen.

Godkännande krävs inte av anläggningar som renar avloppsvatten och som tillverkar biprodukter som används som sådana som jordförbättringsmedel som ingår i grupp 3A5 i förteckningen över typbeteckningar, såsom kalkstabiliserat reningsverks slam eller termofilt rötat slam. Godkännande krävs dock om någon annan instans än reningsverket självt ansvarar för bearbetningen. Godkännande av anläggning

krävs inte för gårdsspecifika biogasanläggningar eller kooperativa biogasanläggningar om alla de råvaror som behandlas uppstår på gården eller på andelslagets gårdar och om det gödsselfabrikat som framställs inte överläts till utomstående.

Ett godkännandeförfarande enligt biproduktsförordningen gäller alla anläggningar som bearbetar animaliska biprodukter eller lagrar produkter som framställts av sådana biprodukter. Anläggningar som tillverkar gödsselfabrikat kan som råvara använda animaliska biprodukter i kategori 2 såsom stallgödsel, och material i kategori 3. Biprodukter i kategori 2 som medför risk för smitta måste bearbetas genom trycksterilisering på godtagbart sätt.

En anläggning som avses i biproduktsförordningen ska utföra en hygienisering i en sluten process i minst 70 grader i minst en timme med minsta partikelstorlek på 12 mm. Alternativt kan man använda en lika beprövad validerad hygieniseringsmetod. Undantag från ovan nämnda krav på bearbetning kan göras med Livsmedelsverkets tillstånd. Kraven på godkännande och hygienisering gäller inte bearbetning av stallgödsel på gårdar, när stallgödseln används på den egna gården eller överläts genom avtal till en annan gård som gödsel.

Godkännande enligt biproduktsförordningen krävs också av sådana anläggningar som bearbetar animaliska biprodukter även för annat än gödsselfabrikat, till exempel för deponering på avstjälpningsplats eller återvinning som energi.

Godkännande av anläggning söks med Livsmedelsverkets [blankett](#). Den sökande kan också inleda ärendet via tjänsten Tillstånd och tillsyn (tjänsten presenteras i [kapitel 4.3](#)). Den som ansöker om godkännande måste påvisa att det gödsselfabrikat eller råvarumaterial som uppstår vid anläggningen är säkert och att det lämpar sig för användning. I ansökan ska följande beskrivas:

- råvaror som bearbetas och lagring av dem
- tillverkningsprocessen inklusive hygienisering
- uppgifter om produkterna som tillverkas
- lagring av färdiga produkter och information om eventuella distanslager

Till ansökan bifogas processschema, planritning och plan för egenkontroll samt ett miljötillstånd eller en ansökan om miljötillstånd.

Behandlingen av ansökan om godkännande kan inledas när alla dokument som krävs har lämnats in till Livsmedelsverket.

En förutsättning för godkännande är att anläggningens verksamhet uppfyller kraven i lagen om gödsselfabrikat. Anläggningar som hanterar animaliska biprodukter ska dessutom uppfylla kraven i biproduktsförordningen. En anläggning som ansöker om godkännande ska ha ett anhängigt eller giltigt miljötillstånd. Om miljötillstånd inte krävs för verksamheten ska det finnas en skriftlig utredning om detta av miljötillståndsmyndigheten.

De godkända anläggningarnas godkännandenummer har förts in i Livsmedelsverkets [tillsynsregister](#). På Livsmedelsverkets webbplats finns dessutom en [förteckning](#) över godkända anläggningar i enlighet med biproduktsförordningen och EU-kommissionens krav.

Gödsselfabrikat vars tillverkning kräver att anläggningen är godkänd kan på vissa villkor släppas ut på marknaden redan innan beslutet om godkännande har fattats. Livsmedelsverket kan på ansökan meddela ett partispecifikt överlåtelsestillstånd till anläggningar som ansökt om godkännande, så att det bearbetade materialet kan släppas ut på marknaden. Beviljandet av överlåtelsestillstånd förutsätter att par-

tiet uppfyller de krav som fastställts i lagen om gödselfabrikat och biproduktsförordningen, att slutprodukten uppfyller kraven för typbeteckningen och att inga omständigheter som är ett hinder för godkännandet har observerats i fråga om verksamheten.

Läs mer

- [Godkännande av anläggning](#). Livsmedelsverket (ruokavirasto.fi)
- [Lagstiftning](#). Livsmedelsverket (ruokavirasto.fi)
- [Typbeteckning](#). Ruokavirasto (ruokavirasto.fi)

3.25 Utsläppstillstånd enligt lagen om utsläppshandel

Enligt 6 § 21 punkten i [lagen om utsläppshandel](#) agerar Energimyndigheten utsläppshandelsmyndighet. Kapitel 2 i lagen om utsläppshandel föreskriver om tillstånd för utsläpp.

Ärendet inleds genom att man kontaktar Energimyndigheten minst 6 månader före planerad verksamhetsstart, adress: paastolupa@energiavirasto.fi. Den sökande kan också inleda ärendet via tjänsten Tillstånd och tillsyn (tjänsten presenteras i [kapitel 4.3](#)). Energimyndigheten skapar utifrån anmälan ett ansökningsunderlag i det elektroniska [FINETS-systemet](#) (på finska), där en representant som verksamhetsutövaren har befullmäktigat kan fylla i ansökan.

Ansökan om utsläppstillstånd är ett elektroniskt formulär i vilket man anger uppgifter om verksamhetsutövaren och anläggningen, samt bifogar eventuella bilagor. Verksamhetsutövaren ska utöver ansökan om utsläppstillstånd samtidigt ansöka om godkännande för övervakningsplanen för utsläpp hos Energimyndigheten. Övervakningsplanen för utsläpp ska beakta kraven i de nationella författningarna och i Europeiska kommissionens rättsakter, samt Energimyndighetens anvisningar. [Kommissionens genomförandeförordning \(EU\) 2018/2066](#) reglerar om miniminnehållet i övervakningsplanen. Energimyndigheten behandlar ansökan genom att bedöma om den uppfyller kraven i författningarna. Vid behov kan verksamhetsutövaren ombes komplettera ansökan under handläggningen.

Tillståndsbehandlingen steg för steg

1. Anhängiggörande av ärendet
2. Elektronisk tillståndsansökan
3. Eventuell komplettering av ansökan
4. Tillståndsprövning
5. Beslut (utsläppstillstånd och övervakningsplan)
6. Delgivning av besluten
7. Sökande av ändring FD → HFD (Besvärstillstånd till HFD)
8. Lagstadgat beslut
9. Övervakning och kontroll

Till ansökan ska fogas en sådan utredning om anläggningen, dess verksamhet och utsläppskällor som behövs med tanke på tillståndsprövningen samt en övervakningsplan för utsläppen och för inlämnande av rapporter om utsläppen till utsläppshandelsmyndigheten. Innan tillstånd beviljas ska dessutom en utredning om att anläggningens verksamhet får bedrivas med stöd av bestämmelserna om miljöskydd lämnas till utsläppshandelsmyndigheten.

Beviljande av utsläppstillstånd förutsätter att

- övervakningsplanen är tillräcklig och ändamålsenlig

- anläggningen får bedriva verksamhet med stöd av miljöskyddsbestämmelserna

Läs mer

- [Ansök om utsläppstillstånd och godkännande av övervakningsplanen för utsläpp 2021–2030](#). Energimyndigheten (energiavirasto.fi)

3.26 Anmälan om vindkraftverk enligt lagen om kompensationsområden för vindkraft

Med stöd av 2 § i [lagen om kompensationsområden för vindkraft](#) sköter Energimyndigheten de uppgifter som föreskrivs i lagen. Inom kompensationsområdet för vindkraft har Försvarsmaktens övervakningssystem utvecklats så att byggandet och idrifttagandet av vindkraftverk i området inte längre förutsätter att Försvarsmakten separat utreder vindkraftverkets konsekvenser för territorialövervakningen i Finland, Försvarsmaktens regionala verksamhetsförutsättningar och den militära luftfarten.

Lagen om kompensationsområden för vindkraft trädde i kraft den 1 juli 2013 och gäller för närvarande vindkraftsområdet i Bottenviken. Till vindkraftsområdet vid Bottenviken hör ett område på cirka 2 425 kvadratkilometer i kommunerna Karlö, Lumijoki, Brahestad, Siikajoki och Pyhäjoki. Områdets gränser och koordinater har märkts ut på en karta: <https://www.finlex.fi/data/sdliite/liite/6262.pdf>. En elproducent som besitter ett vindkraftverk som är beläget inom ett kompensationsområde för vindkraft är enligt 5 § i lagen om kompensationsområden för vindkraft skyldig att betala en turbinspecifik vindkraftsavgift till Energimyndigheten.

Avgiften är 50 000 euro per turbin. Vindkraftsavgiften betalas i fem delbetalningar, där varje delbetalning utgör 20 procent av hela avgiften.

Ärendet inleds genom en anmälan till Energimyndigheten innan vindkraftverket tas i kommersiell drift. En fritt formulerad anmälan skickas till Energimyndigheten i första hand per e-post till adressen kirjaamo@energiavirasto.fi eller per post till Energimyndigheten, Fågelviksgränden 2 A, 00530 Helsingfors. Den sökande kan också inleda ärendet via tjänsten Tillstånd och tillsyn (tjänsten presenteras i [kapitel 4.3](#)). Den första avgiften förfaller till betalning inom sex månader efter att anmälan har gjorts.

En elproducent som besitter ett vindkraftverk inom Bottenvikens vindkraftsområde ska enligt lagen

- göra en anmälan om vindkraftverk till Energimyndigheten innan kraftverket tas i kommersiell drift;
- betala vindkraftsavgiften till Energimyndigheten om Energimyndigheten anser att elproducenten är betalningsskyldig; samt
- meddela Energimyndigheten om antalet turbiner i vindkraftverket ändras och om besittningen av vindkraftverket överförs.

Handläggningsskeden för anmälan

1. Anhängiggörande av ärenden genom anmälan
2. Eventuell komplettering av anmälan
3. Beslut om delbetalningar
4. Delgivning av besluten
5. Sökande av ändring: omprövning till Energimarknadsverket → FD → HFD (Besvärstillstånd till HFD)
6. Lagstadgat beslut
7. Betalning av delbetalningarna

Läs mer

- [Kompensation för vindkraft](#). Energimyndigheten (energiavirasto.fi)

3.27 Registrering av tryckbärande anordningar enligt lagen om tryckbärande anordningar

Enligt [51 § i lagen om tryckbärande anordningar](#) ska ägaren eller innehavaren av en tryckbärande anordning registrera tryckbärande anordningar som medför betydande fara i det register över tryckbärande anordningar som Tukes upprätthåller.

Så här registrerar man en tryckbärande anordning:

- Kontrollera i lagstiftningen om den tryckbärande anordningen överskrider gränsen för registrering ([Statsrådets förordning om tryckbärande anordningars säkerhet 1549/2016, 6 §](#)).
- Om gränsen för registrering överskrids, kontakta [besiktningsorganet](#) och beställ den första periodiska besiktningen.
- Utse en driftsövervakare och en ersättare för denna för den tryckbärande anordningen.

Besiktningsorganet granskar den tryckbärande anordningen och registrerar den vid Tukes. Tukes inför den tryckbärande anordningen i sitt register över tryckbärande anordningar. (52 § i lagen om tryckbärande anordningar)

Exempelvis ska följande tryckbärande anordningar registreras:

- tryckluftsbehållare, tryck x volym över 3 000 bar x liter
- behållare för gasol, tryck x volym över 1 000 bar x liter
- tryckackumulatörer för maskiner, tryck x volym över 10 000 bar x liter eller gasutrymmets tryck x volym är över 3 000 bar x liter
- ångpannor med undantag av små ånggeneratorer
- hetvattenpannor med fast bränsleeffekt över 1 MW, med olja eller naturgas effekt över 10 MW.

Besiktningsorganet ger mer ingående instruktioner om registreringsgränserna för tryckbärande anordningar och om gränsernas tillämpning.

Vid registreringen behandlas följande frågor med besiktningsorganet:

- den tryckbärande anordningens tekniska specifikationer
- placering
- den tryckbärande anordningens ägares och innehavares kontaktuppgifter
- den tryckbärande anordningens driftsövervakare och dennas ersättare.

Periodiska besiktningar ska göras för registrerade tryckbärande anordningar med regelbundna intervaller. (53 § i lagen om tryckbärande anordningar).

Läs mer

- [Av Tukes godkända besiktningsorgan](#). Tukes (tukes.fi)
- [Krav på tryckbärande anordningar](#). Tukes (tukes.fi)

ÖVRIGA FÖRFARANDEN ATT BEAKTA

3.28 Förfaranden utanför lagens tillämpningsområde

3.28.1 Anslutningstillstånd

För att ansluta en enskild väg till en landsväg krävs anslutningstillstånd enligt [37 § i landsvägslagen](#). Väghållningsfrågor som övervägs i tillståndsförfarandet är i synnerhet trafiksäkerheten på landsvägar, trafikens smidighet och konsekvenserna för vägunderhållet. Anslutningens inverkan på utvecklingen av markanvändningen är också en viktig aspekt.

NTM-centralen beviljar anslutningstillstånd för landsvägar. Anslutningstillstånd krävs för att

- bygga en ny anslutning
- flytta på en anslutning
- ändra en anslutning, t.ex. för att förbättra eller bygga ut den
- ändra användningsändamålet för en anslutning

I vissa fall behövs inte ett egentligt anslutningstillstånd. Då ansöker man anvisningar för att bygga anslutningen på samma sätt som man ansöker om anslutningstillstånd. Detta förfarande gäller till t.ex. mark- och skogsbruksanslutningar som används för att korsa ett landsvägs sidodike och för vars förlängning inte byggs en väg, samt anslutningar som i detaljplanen inte anvisats landsvägen.

Tillstånd söks i första hand genom [elektronisk ärendehantering](#) (på finska). Man kan även använda den [elektroniska ansökningsblanketten](#) (på finska) eller [skriva ut blanketten](#) och skicka den antingen med e-post till registratur.birkaland@ntm-centralen.fi eller per post till adressen NTM-centralen i Birkaland, Registratorskontoret, PB 297, 33101 Tammerfors. Ansökan skickas till NTM-centralen i Birkaland oavsett i vilken kommun anslutningen ligger.

Förutsättningar för beviljande av tillstånd:

- anslutningen är nödvändig för fastighetens användning och ingen annan trafikförbindelse är tillgänglig
- Anslutningen ska kunna upptäckas tillräckligt långt bort och de frisiktsområdena vid anslutningen som trafiksäkerheten förutsätter ska uppfylla de fastställda kraven åt båda hållen.
- Anslutningarnas minimiavstånd och maximitäthet fastställs utifrån vägens funktionella klass, hastighetsnivå och markanvändningsfaktorer.

I anslutningstillståndet ingår arbetstillstånd och anvisningar för hur anslutningen ska byggas. Anslutningens ägare är skyldig att till alla delar underhålla sin anslutning.

Läs mer

- [Anslutningar](#). NTM-centralen (ely-keskus.fi)
- [Anslutningstillstånd](#). NTM-centralen (suomi.fi)

3.28.2 Undantagstillstånd för byggande på skyddsområde och frisiktsområde för en landsväg

44–47 § i [landsvägslagen](#) föreskriver om begränsningar gällande markanvändningen i områden utanför landsvägsområdet. Byggande i landsvägens omedelbara närhet har dels begränsats av trafiksäkerhetsskäl och dels på grund av konsekvenser som försämrar boendetrivseln vid landsvägen. Syftet med frisiktsområdena är att trygga trafiksäkerheten genom att försäkra att sikten på landsvägen är god i kurvor och korsningar.

Landsvägens skyddsområde är ett område utanför landsvägens vägområde. Det är i princip förbjudet att uppföra byggnader, konstruktioner och anordningar på en skydds- eller frisiktsområdet för en landsväg.

Landsvägens skyddsområde sträcker sig i regel

- på regionvägar och förbindelsevägar 20 m
- på riks- och stamvägar 30 m
- på motorvägar och motortrafikleder 50m

från mittlinjen på vägens körbana eller, om det finns flera körbanor, från den närmaste körbanans mittlinje.

En landsvägs frisiktsområde är ett område vid anslutningar och plankorsningar eller där en landsväg bildar en kurva, som ska vara fritt från hinder som skymmer sikten.

NTM-centralen kan på ansökan av särskilda skäl tillåta byggande, såvida varken själva byggandet eller användningen av byggnaden, anläggningen eller anordningen äventyrar trafiksäkerheten eller stör väghållningen.

Tillstånd söks i första hand genom [elektronisk ärendehantering](#) (på finska). Man kan även använda den [elektroniska ansökningsblanketten](#) (på finska) eller skriva ut blanketten och skicka den antingen med e-post till: registratur.birkaland@ntm-centralen.fi eller per post till adressen NTM-centralen i Birkaland, Registratorskontoret, PB 297, 33101 Tammerfors.

Läs mer

- [Byggande på skydds- och frisiktsområde](#). NTM-centralen (ely-keskus.fi)
- [Tillstånd för byggande på skyddsområde](#). NTM-centralen (suomi.fi)

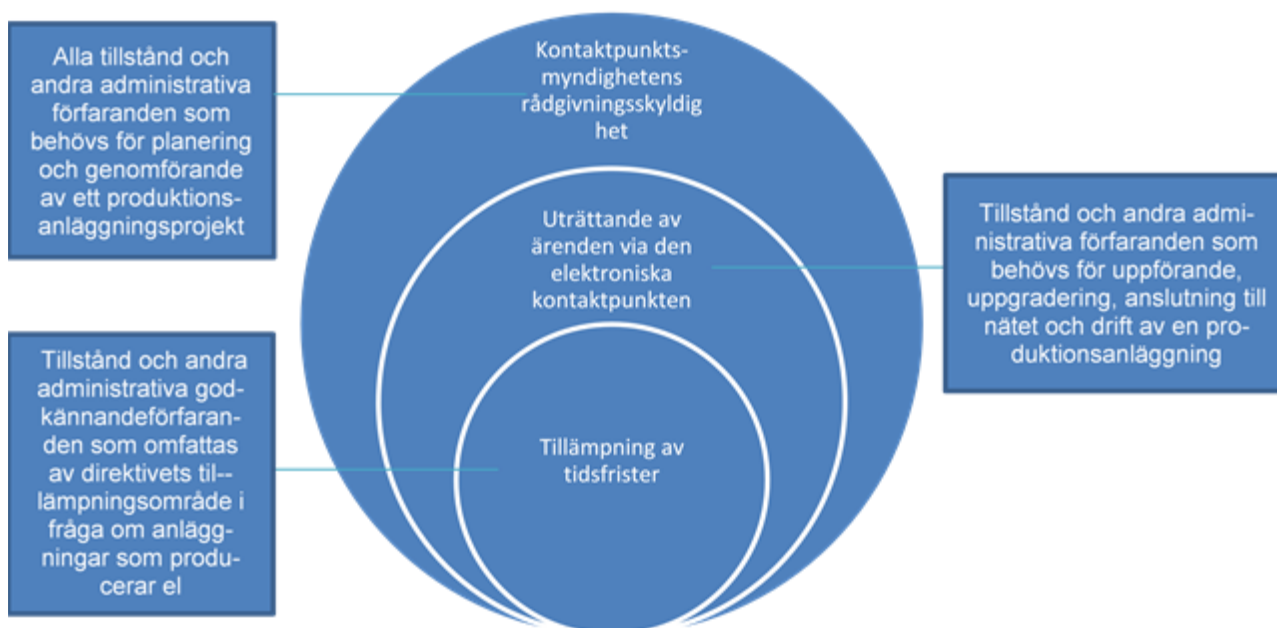
4 SMIDIGARE FÖRFARANDE FÖR PROJEKT SOM GÄLLER PRODUKTIONSANLÄGGNINGAR FÖR FÖRNYBAR ENERGI

4.1 Lagstiftning

Den rättsliga bakgrunden till att tillståndsförfaranden och andra administrativa förfaranden för projekt som gäller produktionsanläggningar för förnybar energi görs smidigare finns i artikel 16 i [EU:S RED II-direktiv](#) och i dess nationella verkställande genom [lagen om tillståndsförfaranden och vissa andra administrativa förfaranden i samband med produktionsanläggningar för förnybar energi](#).

Lagens tillämpningsområde omfattar produktion av förnybar energi (el, värme, kyla, biogas, biobränsle eller flytande biobränslen) vid produktionsanläggningar för förnybar energi samt behandling och vidareförädling av rötresten i anläggningar som producerar biogas. Tillstånden och förfarandena för dessa verksamheter samt deras placering inom tillämpningsområdet för elektronisk ärendehantering, rådgivningsskyldigheten hos kontaktpunktmyndigheter jämte tidsfrister visas i tabell 1 i början av handboken.

Bild 5. Indelning av tillämpningsområden enligt lagen

Lagen skiljer åt nya projekt och uppdateringar av befintliga anläggningar. En uppdatering av ett kraftverk kan till exempel innebära att kraftverkets system och anläggningar ersätts helt eller delvis, till exempel vid utvidgning av vindkraftsparker, förnyande av värmepannan i en anläggning som bränner fasta bränslen av biomassa eller byggande av en ny panna på ett befintligt anläggningsområde.

4.2 Kontaktpunktmyndighet

Direktivet och lagen föreskriver också om nationella kontaktpunkter. Den riksomfattande kontaktpunkten består av en elektronisk kontaktpunkt och en kontaktpunktmyndighet. NTM-centralen i Södra Östern botten agerar kontaktpunktmyndighet i Finland.

En av kontaktpunktmyndighetens uppgifter är att utarbeta, publicera och koordinera av uppdateringen av den här handboken. Dessutom ansvarar kontaktpunktmyndigheten centraliserat för projektutvecklarnas rådgivning samt för uppföljningen av tidsfristerna för tillståndsförfaranden och administrativa godkännandeförfaranden för kraftverk.

4.3 E-tjänster

Den elektroniska kontaktpunkten är en viktig del av RED II-direktivets verkställande, där den som ansöker om tillstånd kan sköta tillståndsärenden gällande produktionsanläggningar för förnybar energi på ett och samma ställe. Kontaktpunkten finns under tjänsten Tillstånd och tillsyn, dit sökandena styrs från tillståndsmyndigheternas webbplats och Suomi.fi.

Den som ansöker om tillstånd kan via tjänsten ansöka om tillstånd som hör till flera olika tillståndsmyndigheters ansvar samt göra anmälningar. De tillstånd och förfaranden för elektronisk kommunikation som fastställs i 6 § gäller byggande, uppdatering, anslutning till eller drift av produktionsanläggningar. Den sökande kan också följa med hur ärendena framskrider via en helhetsvy (inkl. hur behandlingstiderna förverkligas för elproducerande anläggningar) och kommunicera med myndigheter angående behandlingen av tillståndsärendet.

Elektronisk ärendehantering är frivilligt, dvs. den sökande bestämmer själv om hen uträttar ärenden via tjänsten Tillstånd och tillsyn. Om den sökande så önskar kan hen fortfarande sköta ärenden som gäller tillståndsförfaranden och andra administrativa förfaranden direkt hos den behöriga myndigheten.

4.4 Rådgivning

Kontaktpunktmyndigheten är skyldig att ge råd om de tillståndsförfaranden och andra administrativa förfaranden som nämns i 5 § i lagen. Rådgivningsskyldigheten gäller förutom de förfaranden som ingår i den elektroniska ärendehanteringens även markanvändningsplanering, nyttjanderätt till fast egendom, tillstånd gällande planering av produktionsanläggningar och administrativa förfaranden.

Rådgivningen som hör till kontaktpunktmyndigheten sköts av Tillståndsradgivningen för förnybar energi på adressen: <http://www.miljo.fi/tillstandsradgivningenforfornybarenergi>. Tillståndsradgivningen ger råd om förfaringssätt; till exempel hur ett ärende inleds, vilka handlingar som behövs och hur ärendets handläggningsskeden framskrider.

Rådgivningen sker per telefon, e-post och via tjänsten Tillstånd och tillsyn.

Sökanden kan via tjänsten Tillstånd och tillsyn få all rådgivning som hen behöver i fråga om de tillståndsförfaranden och andra administrativa förfaranden som fastställs i 6 §. Elektronisk rådgivning ges således förutom av tillståndsradgivningen för förnybar energi även av behöriga myndigheter som även i fortsättningen sköter den egentliga substansrådgivningen för ifrågavarande tillståndsärende. Tillståndsradgivningen för förnybar energi ser till att begäran om rådgivning behandlas eller vid behov förmedlas till en behörig myndighet.

4.5 Tidsfrister

Lagen föreskriver också om bindande maximala tidsfrister för tillståndsförfaranden och andra administrativa förfaranden som gäller kraftverk, dvs. anläggningar som producerar el. Tidsfristerna tillämpas oberoende av om sökanden sköter ärendet via den elektroniska tjänsten Tillstånd och tillsyn eller direkt med den behöriga myndigheten.

Tillståndsförfaranden och andra förfaranden för administrativt godkännande (som nämns i 9 § i lagen) som är en förutsättning för att bygga, ansluta och använda ett kraftverk för förnybar energi får sammanlagt inte överstiga två år. Tidsfristen är ett år om anläggningens elproduktionskapacitet är mindre än 150 kW eller om det är fråga om ett projekt för uppdatering av kraftverket.

Tidsfristen är den totala behandlingstiden för alla förfaranden. Tidsfristen räknas från och med att det första tillståndsärendet eller det administrativa förfarandet anhängiggjorts fram till det sista beslutet om tillståndsförfarande eller administrativt godkännande. Tidsfristen omfattar alla skeden av tillståndsförfarandet och det övriga administrativa godkännandeförfarandet. Tidsfristen omfattar inte den tid då sökanden inte har ett anhängiggjort ärende som gäller tillståndsförfarande och administrativt godkännande.

NTM-centralen i Södra Österbotten agerar kontaktpunktmyndighet och ansvarar för uppföljningen av tidsfristerna. De behöriga myndigheterna ansvarar för att iaktta tidsfristerna. Om ett kraftverk för förnybar energi behöver flera förfaranden som ingår i tidsfristerna, ska de behöriga myndigheterna tillsammans se till att tidsfristerna iakttas och vid behov sinsemellan komma överens om behandlingstiderna.

Det finns vissa undantag då man beräknar tidsfristerna, bl.a. gällande ändringssökande och skyldigheter enligt EU:s miljölagstiftning. Tidsfristen förlängs med motsvarande tid som åtgår till följande förfaranden:

1. undantagförfaranden enligt 48 § 2 mom. i naturvårdslagen samt enligt 49 § 3 och 4 mom. i den lagen;
2. förfaranden för utsläppstillstånd enligt 8 § i lagen om utsläppshandel;
3. ändringssökande i fråga om beslut som gäller tillstånd och administrativa godkännandeförfaranden.

En förutsättning för förlängning av tidsfristen är dock att den sökande inte samtidigt har anhängiggjort andra tillståndsförfaranden eller andra administrativa förfaranden som hör till tillämpningsområdet för tidsfristerna.

Kontaktpunktmyndigheten kan förlänga tidsfristen med högst ett år om det är motiverat på grund av exceptionella omständigheter. Exceptionella omständigheter kan uppstå till exempel om

- det är fråga om ett stort eller en ny typ av projekt för vilket tillståndsförfarandet i sin helhet är exceptionellt omfattande eller lämnar rum för tolkning;
- utredningar som hänför sig till tillståndsförfaranden och andra administrativa förfaranden i samband med ett projekt borde genomföras under en viss årstid som t.ex. fågelutredningar i samband med vindkraftsprojekt;
- projektet kräver undantag från skyddet av naturtyper enligt 31 § i naturvårdslagen, för vilket beviljandet i regel kräver exceptionellt omfattande utredningar;
- projektet förändras väsentligt medan ett tillståndsförfarande eller ett annat administrativt godkännandeförfarande pågår eller där ett ärende som gäller tillståndsförfarandet på basis av ändringssökande återförvisas till den behöriga myndigheten för ny behandling.

Tröskeln för att förlänga tidsfristen är hög och förlängningen bedöms från fall till fall. Sökande, parter och behöriga myndigheter kan ansöka om förlängning av tidsfristen. Kontaktpunktmyndigheten kan också på eget initiativ besluta att förlänga tidsfristen.

Den sökande kan också göra en ansökan om att tillfälligt avbryta beräkningen av tidsfristen hos kontaktpunktmyndigheten. Kontaktpunktmyndigheten ska besluta om ett avbrott i tidsfristen, om den sökande lämnar in en ansökan om saken. Efter avbrottet fortsätter tidsfristen att löpa från samma punkt där den befann sig när avbrottet skedde.

Utöver ansökan om avbrytande av beräkningen av tidsfristen har den sökande möjlighet att ansöka om upphörande av beräkningen. Kontaktpunktmyndigheten ska besluta att beräkningen av tidsfristen upphör, om den sökande lämnar in en ansökan om saken.

Kontaktpunktmyndigheten kan besluta att beräkningen av tidsfristen upphör, om ett tillståndsförfarande eller annat administrativt godkännandeförfarande av skäl som beror på den sökande varit avbrutet i minst ett års tid. Avbrottet behöver inte vara oavbrutet, utan det kan också bestå av flera avbrott som beror på den sökande. Ett tillståndsförfarande eller ett administrativt godkännandeförfarande anses ha varit avbrutet av skäl som beror på den sökande exempelvis när sökanden inte vidtar åtgärder som är väsentliga med tanke på framskridandet av förfarandet, t.ex. inte kompletterar sin ansökan. Innan något beslut fattas ska kontaktpunktmyndigheten höra den sökande och den behöriga myndigheten. Om kontaktpunktmyndigheten beslutar att beräkningen av tidsfristen upphör, upphör tidsfristen att löpa i enlighet med vad som bestämts i beslutet. Om den sökande blir aktiv i fråga om samma projekt efter det att tidsfristen har upphört att löpa, ska beräkningen av tidsfristen för projektet i fråga börja om från början.

KÄLLOR OCH MER INFORMATION

Bio-CHP och biovärmeanläggningar

Kommunförbundet. [Placering av ledningar och anordningar](#)

MAL-verkosto / Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä. [Seudullisesti merkittävien bio- ja kiertotalousalueiden kehittäminen ja kaavoitus](#) (på finska). Raportti 3.4.2018

Miljo.fi. [Medelstora energiproducerande anläggninga](#)

Miljöministeriet. Anvisning: [Statsrådets förordning om miljöskyddskrav för medelstora energi-producerande enheter och anläggningar](#) (1065/2017). 11.5.2020

Motiva. [Bioenergia](#) (på finska)

Valtioneuvoston kanslia. [Selvitys sähkön omatuotantoon, energiayhteisöihin ja energiahankkeiden lupamenettelyihin liittyvistä kysymyksistä](#) (på finska). Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2019:73

Vihanninjoki Vesa. [Hajautettu energiantuotanto Suomessa](#) – Nykytila ja tulevaisuus sekä vaikutukset ilmanlaatuun (på finska). Suomen ympäristökeskus SYKE 30.6.2015

Ympäristöministeriö, maa- ja metsätalousministeriö, Elintarviketurvallisuusvirasto Evira. [Tuotantoeläinten lannan käyttö polttoaineena polttoaineteholtaan enintään 50 MW:n kattiloissa. Ohje 14.11.2018](#) (på finska)

Produktion och användning av biogas i energiproduktionen

Kommunförbundet. [Placering av ledningar och anordningar](#)

MAL-verkosto / Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä. [Seudullisesti merkittävien bio- ja kiertotalousalueiden kehittäminen ja kaavoitus](#) (på finska). Raportti 3.4.2018

Miljo.fi. [Medelstora energiproducerande anläggninga](#)

Miljöministeriet. Anvisning: [Statsrådets förordning om miljöskyddskrav för medelstora energi-producerande enheter och anläggningar](#) (1065/2017). 11.5.2020

Motiva. [Biokaasu](#) (på finska)

Paukku Eelis. Maatalouden biokaasuvoimaloiden sääntely – Markkinahäiriöistä potentiaalın hyödyntämiseen (på finska). Ympäristöjuridiikka 1/2020

Paukku Eelis. Maatalouden biokaasulaitoksen ympäristöluvat ja alueen kaavan mukainen käyttö (på finska). Ympäristöjuridiikka 2/2020

Suomen ympäristökeskus. [Maatalouden biokaasulaitoksen ympäristölupa - Opas toiminnanharjoittajille sekä lupa- ja valvontaviranomaisille](#) (på finska). Suomen ympäristökeskuksen raportteja 33/2013

Säkerhets- och kemikalieverket. [Naturgas och biogas](#)

Säkerhets- och kemikalieverket. [Säkerheten vid hantering av naturgas](#). Tukes-anvisning 7/2015

Vihanninjoki Vesa. [Hajautettu energiantuotanto Suomessa](#) – Nykytila ja tulevaisuus sekä vaikutukset ilmanlaatuun (på finska). Suomen ympäristökeskus SYKE 30.6.2015

Landbaserad vindkraft

ECO2 – Ekotehokas Tampere 2020 -hanke. [Jokamiehen opas pientuulivoiman käyttöön](#) (på finska). 2011

Miljöministeriet. [Modellering av buller från vindkraftverk](#). Ympäristöhallinnon ohjeita 2/2014

Motiva. [Pientuulivoima](#) (på finska)

Motiva. [Tuulivoima](#) (på finska)

Suomen tuulivoimayhdistys. [Pientuulivoimainfo](#) (på finska)

Traficom. [Information till dem som bygger vindkraftverk](#)

Valtioneuvosto, Selvitys- ja tutkimustoiminta. [Tuulivoimarakentamisen edistäminen – Keinoja sujuvaan hankekehitykseen ja eri tavoitteiden yhteensovitukseen](#) (på finska). Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2021:51

Ympäristöministeriö. [Tuulivoimarakentamisen suunnittelu](#) (på finska). Päivitys 2016. Ympäristöhallinnon ohjeita 5/2016

Havsbaserad vindkraft

Euroopan komissio. [Komission tiedonanto EU:n strategia merellä tuotettavan uusiutuvan energian potentiaalin valjastamiseksi ilmastoneutraalin tulevaisuuden tarpeisiin](#) (på finska)

Motiva. [Tuulivoima](#) (på finska)

Traficom. [Information till dem som bygger vindkraftverk](#)

Valtioneuvosto, Selvitys- ja tutkimustoiminta. [Tuulivoimarakentamisen edistäminen – Keinoja sujuvaan hankekehitykseen ja eri tavoitteiden yhteensovitukseen](#) (på finska). Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2021:51

Ympäristöministeriö. [Tuulivoimarakentamisen suunnittelu](#) (på finska). Päivitys 2016. Ympäristöhallinnon ohjeita 5/2016

Miljöministeriet. [Bedömning av miljökonsekvenser](#)

Solkraft

Energiateollisuus. [Mikrotuotannon liittäminen sähkönjakeluverkkoon](#) (på finska). Verkostosuositus YA9:13, Päivitetty 27.4.2016

Energiateollisuus. [Sähköntuotantolaitoksen liittäminen jakeluverkkoon](#) (på finska). Ohje 12/2011, Päivitetty 27.4.2016

Motiva. [Aurinkolämpö](#) (på finska)

Motiva. [Aurinkosähkö](#) (på finska)

Uudenmaan liitto 2017. [Energiaa auringosta](#) – Vinkkejä teollisen mittakaavan aurinkoenergian tuotantoon Uudellamaalla (på finska)

Uudenmaan liitto. [Uudenmaan aurinkoenergiaselvitys](#) – Aurinkoenergian tuotannon edistämisen mahdollisuudet Uudellamaalla (på finska). Uudenmaan liiton julkaisu E 193–2017

Valtioneuvoston kanslia. [Selvitys sähkön omatuotantoon, energiayhteisöihin ja energiahankkeiden lupamenettelyihin liittyvistä kysymyksistä](#) (på finska). Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2019:73

Värmepumpar

Motiva. [Lämpöpumput](#) (på finska)

Valtioneuvoston kanslia. [Selvitys sähkön omatuotantoon, energiayhteisöihin ja energiahankkeiden lupamenettelyihin liittyvistä kysymyksistä](#) (på finska). Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2019:73

Ympäristöministeriö. [Energiakaivo](#) – Maalämmön hyödyntäminen pientaloissa (på finska). Ympäristö-opas 2013

Geotermisk energi

Institute of Seismology – University of Helsinki 2019. [Selvitys geotermisen energian syväreikäporaamisesta, siihen liittyvistä ympäristönäkökohdista sekä riskienhallinnasta](#) – Opastava tietoa lupaviranomaisille (på finska). Report S-68

Valtioneuvoston kanslia. [Selvitys sähkön omatuotantoon, energiayhteisöihin ja energiahankkeiden lupamenettelyihin liittyvistä kysymyksistä](#) (på finska). Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2019:73

Vattenkraft

Motiva. [Pienvesivoima](#) (på finska)

Motiva. [Vesivoima](#) (på finska)

Suomen ympäristökeskus. [Pienvesiopas - Pienvesien tunnistaminen ja lainsäädäntö \(på finska\)](#). Suomen ympäristökeskuksen raportteja 36 | 2019

Valtioneuvoston kanslia. [Selvitys sähkön omatuotantoon, energiayhteisöihin ja energiahankkeiden lupamenettelyihin liittyvistä kysymyksistä](#) (på finska). Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2019:73

Ympäristöministeriö. [Uudistunut vesilaki 2011](#) – Keskeinen sisältö ja tärkeimmät muutokset (på finska). Ympäristöministeriön raportteja 1/2012

Bränsleproduktion

Arbets- och näringsministeriet. [Biodrivmedel](#)

Motiva. [Nestemäiset biopolttoaineet](#) (på finska)

Valtioneuvoston kanslia. [Selvitys sähkön omatuotantoon, energiayhteisöihin ja energiahankkeiden lupamenettelyihin liittyvistä kysymyksistä](#) (på finska). Valtioneuvoston selvitys- ja tutkimustoiminnan julkaisusarja 2019:73